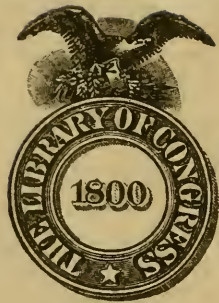

PR

5818

H65L5

Class PR 5812

Book H65L5

OSKAR WILDE

GRANATŲ PAVĒSYJE

PASAKOS

IŠVERTĒ

KAZYS PUIDA

KAINA 40c.

„Vienybės Lietuvninkų” spauda ir lėšos
120 Grand Str., ————— Brooklyn, N. Y.
1914.

IŠLEISTOS KNINGOS „Vienybės Lietuvninkų”.

	Kaina
Adomas Mickevičius	15
Ar socialistas gali būti kataliku?	10
Augis darbininkų judėjimo Lietuvoje	15
Apuoko sapnai ..	15
Anatemos kningelė	10
Apie kuno išslavinimą	15
Albumas lietuviškos parodos Paryžiuje 1900 m.	40
Apysakos — Paskutinė ašara; Geras žmogau, ar nema- tei?; Kerštas; Kol saulė patekės	75
Apie dvių pavydumą	15
Baltrus Turazeris (Drama trijuose veiksmuose)	20
Dangus ir žvaigždės. Populiariška lekcija iš astronomijos	10
Davatkų gadzinkos	10
Daūgaus augštumas ir žmogaus senumas. Anykščių šilelis	20
Darbininkų kalendorius 1904 m.	15
Dramos (Rutų Vainikas, Mirga ir Undinė)	30
Eglė žalčių karalienė. (Drama 5-se apsireiškimuose) ...	15
Emigracija. Apysaka iš emigrantų gyvenimo	20
Gyvenimas Genovaitės	50
Gudri našlė. (Juokažaislė dviejuose veiksmuose)	15
Gegutė. (Eilės)	10
Girtuoklių adynos	10
Graudų verksmai	10
Geografijos vadovėlis Lietuvos mokyklai	75
Herbertas Spenceris. Trumpa peržvalga jo filosofijos	15
Istorija Septynių Mokytojų	50
Idėja ant mėslyno. Apysaka mūsų dienų	10
Istorija apie gražią Katriuką	10
Iš po budelio kalavijo ir Kajimas (Dvi apysakos)	30
Išgriovimas Kauno pilies. (Drama 4-se apsireiškimuose)	20
Iš bažnyčios istorijos	10

Oscar

OSKAR WILDE.

GRANATŲ PAVĖSYJE.

(P A S A K O S.)

I Š V E R T Ė

KAZYS PUIDA.

„Vienybės Lietuvninkų“ spauda ir lėšos
120 Grand Str., ————— Brooklyn, N.Y.

1914.

PR 5818
H65 L5

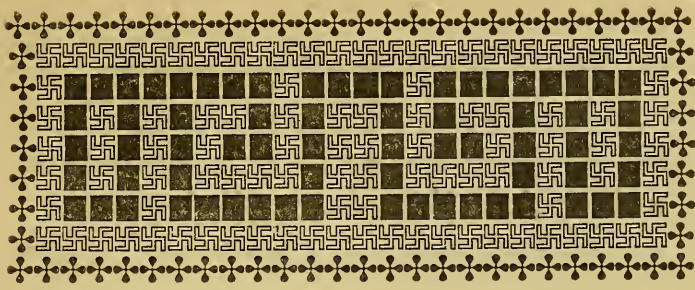
LIBRARY OF CONGRESS

MAR 10 1937

DIVISION OF DOCUMENTS

Cher...

LAIMINGASAI PRINCAS.

Augštai viršuj miesto, ant augštos kolonos, stovėjo Laimingojo Princo stovykla. Visa jo stovykla padengta buvo plonu aukso sluogsniu. Vieton akių indėta buvo du skaidriu sapfiru, ant jo kardo rankenos švietė didelis raudonas rubinas.

20

Visi juo gerėjos.

— Jis toks dailus, kaip gaidys-vėjaro-dis, — pastebėjo vienas Municipaleta Patarėjas, kuris stengėsi pagarsėti dailės su-pratimu, — bet jis ne toks naudingas, — pridurė, bijodamas, kad jo nepaskaitytų nepraktišku, kokiuo jis ištiesų nė nebuvo.

— Kodel tu negali buti panašus į Lai-mingąjį Princa? — užklausė protinga mo-tina mažojo savo sunaus, kuris užsimanė mėnulio. — Laimingajam Princui niekuo-met nė galvon neateidavo ko-nors verkti.

— Džiaugiuosi, kad yra pasaulyje nors vienas žmogus visiškai laimingas, — su-niurnėjo apsvylęs žmogus, nepapraston stovylon žiurėdamas.

— Jis visiškai angelan panašus, — pasakė Prieglaudos Vaikai, išeidami iš bažnyčios šviesiai-raudonais apsiaustais ir baltomis priekaištėmis apsitaisę.

— Iš kur jūs tai žinote? — užklausė matematikos mokytojas. — Juk jūs niekuomet nesate angelo matę?

— Netiesa, mes sapnavome juos, — atsakė vaikai. — Matematikos mokytojas susiraukė ir apsimetė rustus esąs, nes jis negyrė vaikų sapnų.

Vieną naktį per miestą lėkė mažutė kregždė. Jos draugės jau prieš šešias savaites buvo Aigiptan išlėkusios, bet ji užsiliko, nes puikiają Nendrę įsimylėjus buvo. Pažino ji ją ankstybą pavasarį, vaikydamą paupyje didelę geltoną plaštakę ir taip buvo jo tęvumu pagauta, kad net sustojo su juo pasikalbėti.

— Ar pamylėti man tave? — užklausė Kregždė, visuomet stačiai darbo imdamasi. Nendrė nusilenkė žemai. Kregždė pradėjo aplinkui skraidyti, sparnais užgaudama vandenį ir jo paviršių raibindama. Taip Kregždė mylėjo Nendrę per visą vasarą.

— Juokingas prisirišimas, — kalbėjo kitos kregždės. — Pinigų jis neturi, o giminių net perdaug. — Ištiesų, visa upė buvo Nendrėmis paaugus. Paskui, rudeniui atėjus, visos Kregždės išlakstė.

Joms išlėkus, Kregždė pasijuto vienat-

vėje ir jos meilužis pradėjo jai nusibosti.

— Jis nemoka kalbėtis, — tarė ji, — ir aš nerimauju, nes jis labai greitas koke-tuoti su by kuo. — Ir ištiesų, kur tik vėjas nepapus, Nendrė siunčia ton pusėn meil-ingus linkterėjimus.

— Jis namininkas, — tęsė ji toliau, — o aš mėgiu keliauti ir, tokiuo budu, mano vyras turi lygiai su manim kelionę mėgti.

— Tu lėksi su manim? — užklausė ji galų-gale. Nendrė papurtė galva: ji taip stipriai buvo prie savo namų prisirišus.

— Tu juokauji su manim! Aš lekiu į piramydas. Sudieu! — Ir Kregždė išlėkė.

Ištisą dieną ji lėkė ir vakarop atsidadurė mieste.

— Kur čia apsistojus, — galvojo ji. — Tikiuosi, jog miestas tam tyčia pasirengęs mane sutikti.

Ji pamatė stovylą ant augštos kolonos.

— Apsistosiu tenai, — sušuko Kregždė. — Tai puiki vieta ir daug ten gero oro. — Ir ji apsistojo po Laimingojo Princo kojų.

— Mano miegamasai iš aukso, — tarė Kregždė, apsidairydama ir rengdamasi gul-ti. Bet kaip tik tuo pačiu akimirksniu, jai galvutę po sparneliu bekišant, nukrito ant jos didelis vandens lašas.

— Kas tai butų, — sušuko Kregždė, — ant dangaus nė debesio, žvaigždės aiškiai ir šviesiai mirga ir vis-gi lija. Europos šiau-

rėje oras stačiai šunims tikęs. Nendrė mėgo lietų, bet tai tik jos egoizmas.

Dar kitas lašas nuvarvėjo.

— Kas per nauda iš stovylos, jei ji negali manęs nuo lietaus priglausti? Reikia pasijieškoti geras kaminas. — Ir Kregždė pasirengė lėkti.

Bet kol ji suskubo sparnus ištiesti, nukrito trečias lašas. Ji pažvelgė augštyr ir pamatė... Ak, ką ji pastebėjo?...

Laimingojo Princo akis papludo ašaromis ir jos tai riedėjo auksuotais jo skruostais. Jo veidas toks gražus buvo prie mėnulio šviesos, kad mažąją Kregždę net gailėsis paėmė.

— Kas tu toks? — paklausė ji.

— Aš Laimingasai Princas.

— Tai ko tu verki? — tarė Kregždė.—

Aš visa sušlapau.

— Kuomet aš gyvas buvau ir žmogaus kuną turėjau, — atsliepė Princas, — nepažinojau ašarų, nes gyvenau Sans-Souci rumuose, kur liudėsis neužklysta. Dieną žaisdavau su draugais sodne, vakare vesdavau šokius didelėje salėje. Apie sodną ėjo augšta siena, bet man niekuomet neateidavo galvon paklausti, kas už tos sienos, nes viskas pas mane puiku buvo. Mano dvariškiai vadindavo mane Laiminguoju Princu ir, ištiesu, aš buvau laimingas, jei linksmybė gali buti laimė. Taip gyvenau, taip pa-

simiriau. O dabar, kada aš nebegyvas, pastatė mane čionai, ir aš matau visą mano miesto vargą bei skurdą. Ir nors širdis mano iš švino, nestengiu ašarų sulaikyti.

— Kaip tai? Jis ne vieno aukso? — pamanė Kregždė. Ji buvo labai mandagi ir savo pastebėjimų neišreikšdavo balsiai.

— Toli, toli, — tęsė Princas švelniu skambiu balsu — mažoje gatvėje stovi sukrypusi bakužė. Vienas jos langas atviras ir pro jį matau moteriškę, prie stalo sėdinčią. Jos veidas liesas ir nuvargęs, jos rankos šiurkščios ir raudonos, adatų subadytos. Ji išsiuvinėja Viešpaties Kančių gėles ant atlasinių rubų vienai dailiausių Karalienės freilinių rengiamajam baliui. Kambario kampe, lovoje guli jos sergąs sunelis. Jis karščiuoja ir prašo apelsinų. Motina nieko kito, išskyrus upės vandens, negali jam paduoti ir ji verkia. Kregždute, Kregždute, mažoji Kregždute, ar nenuneštum tu jai rubiną iš mano kardo? Mano kojos prirakintos prie tos papėdės ir aš negaliu pasijudinti.

— Manęs laukia Aigipte, — tarė Kregždė. — Mano draugės skrajoja virš Nylo ir kalbasi su dideliais lotosais. Greitai sumigs jos didžiojo Faraono kapinyne. Pats Faraonas guli tenai išmargintame karste. Jo kunas suviniotas į geltonas drobulės ir kvėpalais balzamuotas. Ant jo kaklo nef-

ritų grandinis, o jo rankos primena suvytusius lapus.

— Kregždute, — tarė Princas, — ar nepasiliktum su manim vieną naktį ir ar nepabutumei mano pasiuntinys. Vaikelį taip karštis troškina, ir jo motina tokia nu-liudus...

— Aš nemėgiu bernelių, — atsakė Kregždė. — Praėjusią vasarą, man ties upe apsigyvenus, du šlykščiu berniuku, maluninko sunu, nuolatos mėtė manin akmenis. Žinoma, nėvieną kartą juodu man nesudavė: mes, kregždės, pergerai lakiojame, prie to, aš paeinu iš šeimynos savo mitrumu pagarsėjusios. Vis-gi tai nepagarbos apsi-reiškinimas.

Bet Laimingasai Princas taip liudnai išrodė, kad net jai gaila pasidarė.

— Čia labai šalta, — tarė ji, — bet aš pasiliksiu vieną naktį su tavim ir busiu tavo pasiuntinys.

— Ačiu tau, mažoji Kregždute, — iš-tarė Princas.

Kregždė iškrapštė didelį rubiną iš Princo kardo ir, paėmusi jį snapan, nuskri-do virš miesto stogų.

Pralėkė katedros bokštą, kurioje buvo ištaisyti balti marmuro angelai, pralėkė pro rumus ir girdėjo baliaus muzikos gaidas. Ant balkono išėjo daili mergaitė, mylimojo lydima.

— Kokios puikios žvaigždės, — tarė jis jai, — ir kokia stebuklinga meilės jiega.

— Tikiuosi, jog mano rubai dėl dvaro baliaus bus laiku padirbti, — pastebėjo mergaitė. — Aš paliečiau išsiuti ant jų Viešpaties Kančių gėles. Bet siuvėjos tokios tinginės.

Kregždė perlėkė upę ir matė žiburius, kybančius ant laivų stiebų. Pralėkė pro Getto ir matė, kaip žydai derisi vienas su kitu ir sveria pinigus ant varinių svarstuvų. Pagalios ji atlėkė prie bėdinės bakužės ir pažvelgė jon. Vaikas karščiuodamas mėtės po lovą, o jo motina užsnudo.

Kregždė įskrido kambarin ir padėjo didelį rubiną ant stalo šale moteriškės pirščiuko. Paskui paskrajojo virš vaiko lovos, vėsindama sparnais jo galvą.

— Kaip man vėsu, — tarė vaikas. — Turbut aš išgysiu. — Ir jis saldžiai užsnudo.

Tuomet Kregždė nulėkė atgal prie Laimingojo Princo ir pasakojo jam, ką padarė.

— Stebėtina, — pamanė ji, — nors oras toks šaltas, man dabar visai šilta.

— Tai todėl, nes tu gerą darbą atlikai, — atsakė Princas. — Mažoji Kregždė susimąstė ir užsnudo. Galvojimas visuomet užmigdydavo ją.

Dienai išaušus, Kregždė nuskrido paupin ir išsimaudė.

— Kas per stebuklas, — pastebėjo ornitologijos profesorius, eidamas tuo laiku per tiltą. — Kregždė žiemą pas mus! — Ir jis išspausdino iš tos priežasties ilgą laišką vietiniame laikraštyje. Visi tik ir tekalbėjo apie tą laišką, mat, jame tiek daug žodžių buvo, kád niekas jo suprasti negalėjo.

— Šianakt keliausiu Aigiptan, — tarė Kregždė ir geras sumanymas pakėlė jos upą. Ji aplankė visus visuomenius paminklus ir ilgai tupėjo ant bažnyčios bokšto. Kur tik ji nebutų lėkus, žvirbliai čirškėdavo ir sakydavo vienas antram:

— Kokia garsinga kitatautė! — Ir Kregždė buvo labai tuo patenkinta.

Mėnuliui užtekėjus, Kregždė sugrižo Laimingajin Princan.

— Ar neturi kokio reikalo Aigiptan? — sušuko ji. — Aš tuoj keliausiu.

— Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždute, — tarė Princas. — Ar nepasiliktumei su manim dar vieną naktį.

— Manęs laukia Aigipte, — atsakė Kregždė. — Rytoj mano draugai skris ant-
rajin Nylo sukurin. Ten guli nendrėse be-
gemotas, ant didelio granito sosto sėdi die-
vas Memnonas. Visą naktį jis tyrinėja
žvaigždės, o aušrinei sušvitus jis sušunka
iš džiaugsmo ir nutyla. Pusiaudienį geltoni

liutai ateina upėn gerti. Jų akis, lyg žali berilai, o jų riksmas garsesnis už krioklio trukšmą.

— Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždu-
te, — tarė Princas. — Toli, toli miesto gale matau pastogėje jauną vyrą. Sulinkęs jis ant stalo, popieriais apdėto, o šale jo stovi nuvytusių žibučių ryšuliukas. Plaukai jo juodi, garbiniuoti, raudonos kaip granatai lupos, didelės svajotojo akis. Jis stengiasi užbaigt piesą Teatro Direktoriui, bet negal, šaltis neduoda rašyti. Krosnis šalta, jis nusilpnėjo iš alkio.

— Liksiuos dar vieną naktį su tavim, — tarė geraširdė Kregždė. — Ar nenunešti jam kito rubino?

— Ant nelaimės aš neturiu daugiau rubinų, — atsiliepė Princas. — Vienos akis man beliko. Jos padarytos iš brangių sapfirų, iš Indijos atvežtų prieš tukstantį metų. Iškrapštyk vieną ir nunešk jam. Jis parduos jį auksadirbiui, nusipirks valgio ir malkų.

— Mielasai Prince, aš negaliu to padaryti, — tarė Kregždė ir ėmė verkti.

— Kregžde, Kregžde, Mažoji Kregždu-
te, daryk tai, ką aš tau liepiu.

Kregždė iškrapštė Princui akį ir nulėkė anon pastogėn. Įlėkti pastogėn nesunku, nes daug skylių visur buvo. Įlėkusi pro skylę, Kregždė atsirado kambaryje. Jaunas vyras buvo susiėmęs galvą rankomis ir

negirdėjo sparnų plesnojimo. O kuomet jis pakėlė galvą, pamatė ant nuvytusių žibučių begulintį sapfirą...

— Mane pradeda branginti, — sušuko jis. — Tai, turbūt, iš kokio-nors turtingo gerbėjo. Dabar galėsiu užbaigti savo pjesą. — Ir jis pasijuto esąs visiškai laimingas.

Išryto Kregždė nulėkė uostan. Atsitupė ant didelio laivo stiebo ir žiurėjo, kaip jureiviai kėlė virvėmis iš laivo dugno didelius pokus. „Chivaoi!“ šaukė jie kaskartą, poką keldami.

— Aš lėksiu Aigiptan, — šaukė Kregždė, bet jos niekas nesiklausė, ir kuomet patekėjo mėnulis, ji sugrižo Laimingajin Princan.

— Noriu atsisveikinti su savim, — tarė ji.

— Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždute, ar nepasiliktumei dar vieną naktį su manim?

— Dabar žiema, — atsakė Kregždė, — čia netrukus šaltas sniegas iškris, o Aigipte karšta saulė žėri spinduliais ant žalių palmų, krokodiliai guli dumble ir sutingusiomis akimis dairos. Mano draugės krauna lizdus Baalbėko šventykloje, rausvi ir balti karveliai stebisi į jas ir burkuoja. Mielasai Prince, aš turiu tave apkeisti. Bet aš niekuomet tavęs neužmiršiu ir kitą pavasarį atnešiu tau du puikiu brangiu akme-

nu vieton tiedviejū, kuriuodu tu atidavei. Rubinas bus raudonesnis už purpuro rožę, o sapfiras mėlinesnis už beribę jurą...

— Ten žemai, ant pleciaus, — tarė Laimingasai Princas, — stovi mergaitė—degtukų pardavėja. Ji netyčiomis numetė degtukus griovin ir visi jie sugedo. Tėvas muš ją, jei ji neparneš namo pinigų ir ji dabar verkia. Ji neturi nė batelių, nė aučių ir galva jos niekuo nepridengta. Iškrapštyk antrąją mano aki, atiduot jai, ir tėvas nemuš jos.

— Išbusiu su tavim dar vieną naktį, — atsakė Kregždė, — bet aš negaliu tavo akies iškrapštyti. Tu busi tuomet neregis.

— Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždute, — tarė Princas, — daryk tai, ką aš tau liepiu.

Ir iškrapštė Kregždė ir antrąją Princo aki, nusileido ją nešina žemyn ir indėjo ją mergaitės rankon.

— Koks puikus stikliukas! — sušuko mergaitė ir juokdamos nubėgo namo.

Sugrižo Kregždė Princan ir tarė:

— Tu neregis ir aš liksiuos su tavim ant visados.

— Ne, mažoji Kregždute, — tarė vargšas Princas, — tau reikia Aigiptan lėkti.

— Aš liksiuos su tavim ant visados, — atkartėjo paukštelis ir užsnudo po jo kojų.

Ant rytojaus ištįsą dieną tupėjo Kreg-

ždē ant Princo peties ir pasakojo jam tai, ką ji svetimose šalyse mačiusi buvo. Pasakojo jam apie raudonus ibisus, kurie stovi ilgomis eilėmis Nylo pakrantėse ir gaudo ilgais savo snapais aukso žuvytes; apie Sfinską, kuris lygaus amžio su pasauliu, gyvena tyruose ir žino viską; apie pirklius, kurie seka savo kuprius gintaro rožančiais rankose; apie Mėnulio Kalnų karalių, kurs toks juodas, kaip juodmedis ir meldžiasi dideliam krištalui; apie didelę, ant medžio miegančią, gyvatę, kurią dvylika vaidilų maitina medaus pyragėliais; apie pigmėjus, kurie plaukioja po didelį ežerą ant didelių lėkštų lapų ir amžinai kovoja su plaštakėmis.

— Brangioji, mažute Kregždele, — tarė Princas. — Tu pasakoji man stebėtinius dalykus, bet visų-stebėtiniausia pasaulyje tai — žmonių kančios. Nėra gilesnio slėpimo už sopulį. Lėk viršui mano miesto, mažoji Kregžde, ir papasakosi man, ką busi mačiusi.

Ir nulėkė Kregždė viršui miesto ir matė, kaip turtingieji linksminas savo pukiuose namuose, kuomet elgėtos sėdi prie vartų. Ji įskrisdavo į tamsius skersgatvius ir matė išblyškusius badu mirštančių vaikų veidus, be sąmonės gatvėn žiurinčių. Po tilto stulpais du berniuku gulėjo susikabinę, nes tokiuo budu manė susišildysią.

— Kaip mudu alkanu! — kalbėjo juodu.

— Čia nevalia gulėti! — sušuko sargas ir juodu išėjo ant lietaus.

Tuomet sugrižo Kregždė atgal ir papasakojo Princui, ką mačiusi.

— Aš tyru auksu padengtas, — tarė Princas. — Tu turi nuimti jį nuo manęs žvyna po žvynos ir išdalinti mano vargšams. Gyvieji juk visuomet mano, kad auksas gali juos laimingais padaryti.

Žvyną už žvynos nuėmė Kregždė, kol Laimingasai Princas nepaliko juosvas. Žvyną už žvynos nunešė Kregždė vargšams ir vaikų veidai paraudonijo, jie ėmė žaisti gatvėse.

— Dabar mes turime duonos! — šaukė jie.

Paskui iškrito sniegas ir atėjo šaltis. Gatvės, lyg butų jos iš sidabro padirbtos buvusios, taip žibėjo. Ilgi spygliai, lyg krištalo kinžalai, nusviro nuo namų stogų. Visi apsilvilko kailiniais, berniukai užsimovė raudonas kepuraites ir čiuzinėjosi ant ledo.

Vargšė Kregždė šalo vis labiau ir labiau, bet nenorėjo Princo apleisti; perlabai mylėjo jį. Susirankiodavo trupinius ties duonkepio durimis, kuomet jis jos nematydavo ir stengdavosi susišildyti sparnų plesnojimu.

Bet, galų-gale, suprato Kregždė, jog ji

mirsianti. Jai vos užteko jiegų užskristi ant Princeo peties.

— Sudieū, brangusai Prince, — sušna-
bždėjo ji. — Tu juk leisi man tavo ranką
pabučiuoti.

— Aš džiaugiuosi, kad tu galų-gale išlė-
ksi Aigiptan, mažoji Kregždute, — tarė
Princas. — Tu perilgai čia išbuvai! Bet tu
turi pabučiuoti mane į lupas, nes aš myliu
tave.

— Ne Aigiptan lėksiu aš, — tarė Kreg-
ždė. — Skrisiu Mirties Viešpatijon. Juk
mirtis — Sapno sesuo, ar ne tiesa?

Tuos žodžius tardama, Kregždė pabu-
čiavo Princą į lupas ir nukrito negyva po
jo kojų.

Stovylos viduje pasigirdo baisus trenk-
smas, lyg kas būtų susikulę. Tai sprogo
pusiau švininė širdis. Be abejo, turėjo bu-
ti labai didelis šaltis.

Ryto metu, anksti, gatve vaikštinėjo
drauge su trimis Municipaliteto patarėjais
Miesto Mėras. Praeidamas pro stovylą,
Mėras pažvelgė jon.

— Viešpatie, kokia nusususi Laimin-
gojo Princeo išvaizda! — pastebėjo jis.

— Ištiesų, nusususi išvaizda! — sušu-
ko Municipaliteto patarėjai, kurie visuo-
met sutikdavo su Mėru. Ir jie prisiartino,
norėdami geriau stovylą apžiurėti.

— Rubinas iškrito iš kardo, akių ne-

bēra, visas auksas nušuto, — pastebėjo Mēras. — Ištiesų, ne kuo geresnis jis už elgėtą.

— Ne kuo geresnis už elgėtą, — atkar-
mas, kad paukščiams draudžiama čionai

— Prie jo kojų guli negyvas paukštis,
— tęsė Mēras. — Reikės paskelbti įsaky-
mai, kad paukščiams draudžiama čionai
mirti. — Ir Municipaliteto sekretorius tuoj
užsirašė tą nutarimą.

Tokiuo| budu Laimingojo Princo sto-
vylą nuėmė.

— Dabar, kuomet ji jau nebedaili, ji
nieko neverta, — tarė Meno Profesorius
universitete.

Paskui stovylą suvirino didelioje kro-
snyje ir Mēras surengė visuomenį mitingą,
aptarti, kas daryti su tuo metalu.

— Žinoma, mums reikia kitos stovylos,
— pasakė Mēras, — ir tai turi buti mano
paties stovyla.

— Ne, mano stovyla, — tarė kiekvienas
Municipaliteto patarėjas ir visi jie susigin-
čijo. Kada tik man tekdavo apie juos iš-
girsti, jie vis dar tebesiginčija.

— Stebėtinas daiktas, — pastebėjo lie-
jikas meistras. — Ta suskilusi švino širdis
nenori sutirpti ugnyje. Reikės išmesti. —
Ir išmetė širdį ton pačion sąšlavų duobėn,
kurioje ir negyvoji Kregždė gulėjo.

— Atnešk man du visų-brangiausių
miesto daiktu, — tarė Viešpats vienan savo

angelu. Ir angelas atnešē švino širdi ir ne-
begyvu paukščiuku.

— Teisingai parinkai, — tarē Vieš-
pats. — Tas mažasis paukštelis amžinai
čiulbēs Mano Rojaus sodne, o Laimingasai
Princas garbīs Mane Mano aukso viešpa-
tijoje.

Ryga. VI, 1909.

JAUNUTIS KARALIUS.

Buvo naktis. Ryto metu jaunasis karalius turi karunuoties. Jis vienas sėdėjo savo puikiame kambaryje. Dvariškiai visi atsisveikino su juo, sulig tų laikų ceremonijalo, giliu nusilenkimu ligi žemės ir nuėjo Didžiojon Salėn paskutinių ceremonijos meistro nurodymų išklaudyti. Kai kurie jų, dar nenusikratę ingimtųjų manierų, kas dvariškiui — nederą apie tai ir kalbėti — skaitoma dideliu nusidėjimu.

Vaikinas — nėsa karalius teturėjo tik šešioliką metų — nesigailėjo jų išėjimo ir giliu palengvinimo atdusiu atsilošė į minkštus išsiuvinėto guolio priegalvius. Jis gulėjo pusiau praviromis lupomis ir klaidžiojančiomis akimis, yt rudasis Faunas; ar jaunas laukinis žvėris, medėjo sugautas.

Ir ištikrųjų, jį surado medėjas, netikėtai su juo susitikęs, kuomet tas, basas, birbine rankoje sekė bėdino piemens bandą, kuris jį užaugino ir kurio sunumi jis save visuomet laikė. Jis buvo kudikis vienintėlės senojo karaliaus dukters iš žmogaus žemesniojo luomo — kitataučio. Vieni pasakojo, buk tasai kitatautis stebuklingais kanklių burtais įveikęs jaunos karalaitės širdį; kiti — buk tai buvęs dailininkas iš

Rimini, kuriam karalaitė suteikusi daug, galbut perdaug užuojautos; buk jis staiga pražuvęs iš miesto ir neužbaigęs savo darbo bažnyčioje. Vienos savaitės miegas kudikis buvo pavogtas nuo motinos ir atiduotas vienon bevaikėn ukininkų šeimynon, kuri gyvenono toli girioje — vienos dienos kelio atstume nuo miesto. Išblyškusią mergaitę, suteikusią kudikiui gyvybę, pražudė nusi-minimas į vieną valandą jai pabudus, arba, kaip dvaro gydytojas tvirtino, maras, arba, kaip kiti manė, greitai veikia italijoniški nuodai vyne paduoti. Ir tuo pačiu metu, kuomet ištikimasai pasiuntinis nešęs vaiką ir nulipęs nuo pailsusio arklio beldėsis piemens grintelėn, karalaitės kuną leidę kappan, iškastan ant apleistų kapinių už miesto. Tenais, kaip pasakojo, ilsėjęsis ir kitas kunas, jauno žmogaus nepaprasto kitataučių dailumo, kurio rankos buvusios surištos užpakalyje stora virve ir kurio krutinė išarta buvusi daugeliu kruvinų žaizdų.

Taip bent šnabždėjo žmonės tarp savęs. Tikrai-gi žinoma, kad senasis karalius mirdamas ir savo didžią nuodemę supratęs, o damas ir savo didžią nuodėmę supratęs, o išspruktų iš jo dinastijos, Tarybos akyvaizdoje paliepė sujieškoti vaikiną ir pripažino jį savo inpėdiniu.

Ir, rodos, jaunutis karalius iš pirmosios savo pašaukimo dienos pradėjo nepa-

prastai linkti prie dailės, kuriai skirta buvo turėti didelę intekmę visan jo gyveniman. Tie, kurie lydėjo karalių per kambarius, jam paskirtus, dažnai minėdavo džiaugsmo šauksmus, išsprukusius iš jo lūpų, kuomet jis pamatydavo plonas drapanas ir brangius akmenis, jam parengtus; minėdavo beprotišką jo džaugsmą, kuriu jis numetė nuo savęs storą odos švarką ir šiurkščią milinę sermėgą. Kartais, tiesą sakant, trukdavo jam girios gyvenimo platybės ir jį visuomet erzindavo nuobodžios dvaro ceremonijos, kurios tiek daug laiko atimdavo kasdien. Tečiau nepaprasta Japuse pilis, kurios valdovu jis dabar buvo, pasirodė jam nauju pasauliu, jo pasilinksminimams tyčioms sutvertu. Ir kaip tik pasisekdavo jam pabėgti iš Tarybos posėdžių, ar iš audijencijų salės, jis greitai nubėgdavo šviesaus porfiro laiptais žemyn, ant kurių stovėjo auksuoto vario liutai, ir po kambarius, po karidorius, kaip žmogus, jieškąs dailėje sopulių suraminimo, ar vaisto nuo ligos.

Toje jieškinių kelionėje, kaip jis pats sakydavo — ir ištiesų del jo buvo tai ištikrųjų kelionė stebuklų šalyje, — kartais lydėdavo jį liekni baltaplaukiai pažai plačiais apsiaustais, linksmi plevėsuojančiais kaspinais. Bet visų-dažniausia jis mėgdavo buti vienas, sulig ingimto instinkto jusdamas, kuris lyg apveizda butų, kad meno slė-

piniai visų-aiškiausia suprantami slėpinyje ir kad Grožė, lygiai kaip ir Išmintis, mėgia pagarbą tyloje.

*

*

*

Daug nepaprasto tuo laiku kalbėjo apie jį. Pasakojo, buk storasis burmistras, paduodamas išpuoštą, gražiai surašytą adresą nuo miesto gyventojų, užtiko karalių klu-pantį iš pasigerėjimo prieš paveikslą, kuri-ką-tik buvo atvežę iš Venecijos. Tasai pa-veikslas buk šaukęs naujus dievus garbinti. Antru kartu jis pražuvo kelioms valandoms ir, po ilgų jieškojimų, surado jį mažame kambarėlyje viename šiaurės pilies bokštų. Čia, lyg ekstazan inpuolęs, jis gerėjos grai-ky kamėja, ant kurios išrausta buvo Ado-niso stovyla. Jį matė—taip skelbė gandas—buk jis buvęs pripuolęs karštomis lupomis prie kaktos senos marmoro stovylos, ku-rią suradę upės dugne, tiltą bestatant ir ant kurios buvęs Adrijano, Vifinijos vergo, pa-rašas. Jis nemiegojęs visą naktį žiurėda-mas kaip atspindi mėnulio šviesa ant si-dabrinio Endimijono.

Įvairūs reti ir brangūs daiktai nepa-prastai traukė jį savin. Ir, savo godulį pa-tenkinti norėdamas, jis išsiuntinėjęs daug pirklių: vienus gintaro pirkti pas šiurkš-čius šiaurės žvejus; kitus — Aigiptan retos žalios biruzos surasti, kuri vien mirusių ka-

ralių kapuose teužeinama ir kuri, kaip pasakoja, turinti magišką jiegą; trečius — Persijon šilkinių kilimų ir išmargintų sudynų pargabenti; ketvirtus — Indijon garsių audimų ir plėmuotų drambliakaulių, mėnulio akmenų ir bransolėtų iš nefrito, sandalų, mėlsvos emalijos ir šalikų iš plonutės vilnos.

Bet kas visų-labiausia rupėjo jam — tai drapanos, kuriomis turės jis apsivilkti savo karunojimos dieną. Drapanos buvo iš aukso siulų ir rubiniais apiberta karuna ir skeptras žemčiugais išmargintas. Apie tai jis galvojo tą naktį, atsilošęs savo puikian guolin ir žiurėdamas į baigiančius degti kaminėlyje pušies nuodegulus. Visų-garsiausių tų laikų dailininkų paveikslai buvo jam parodyti prieš mėnesį ir jis paliepė, kad meistrai dirbtų dienomis ir naktimis, kad visame pasaulyje jieškotų brangių akmenų, dailininkų darbo vertų. Jis svajėjo, kaip atsistos prieš didįjį katedros aukurą puikiuose karaliaus rubuose ir nusišypsojimas žaidė ant vaikino lupų ir šviesiomis kibirkštėmis sužibdavo jo akis, tamsios, kaip šimtametis miškas.

Paskui jis atsikėlė iš guolio ir, atsiremęs išmargintos baliustrados kaminėlio, apžiūrėjo pusiau apšviestą kambarį. Sienos aptrauktos buvo brangiais austais kilimais, reiškiančiais Grožės Laimėjimą. Di-

delė spinta, agatais ir lapis-lazuri išmarginta, stovėjo viename kampe. Prie lango stovėjo nepaprasto darbo skobnelis, paauksuota mozaika papuoštas; ant jo stovėjo plonyčiai Venecijos darbo stiklai ir puodeliukas iš tamsaus dryžo onikso. Išblyškusių aguonos buvo išsiutos ant šilkinės lovos antklodės, tarytum jos būtų iškritusios iš nuilsusių miego rankų. Augštai sukąsi stulpai iš drambliakaulio palaikė pliušinį baldachimą, nuo kurio dideli strauso plunksnų pluoštai, tarytum balta puta, stiebės baltan lubų kaltan sidabran. Juokiąsis Narcizas iš žalvario laikė viršui galvos puikų veidrodį. Ant stalo stovėjo lekštė iš ametisto.

Už lango jis matė didelį katedros bokštą, tarytum muilo burbulas būtų iškilęs virš tamsių namų; matė panaktinius, vaikščiojančius ten ir atgal po ukų apgobtą terasą paupyje. Toli sodne skambėjo lakštingalės. Maloni žasminių kvaptis skverbės pro atvirą langą... Atmetė nuo veido tamsius plaukus ir, paėmęs kankles, bandė stygų. Susunkėję blakstienai merkės, po kuną slankiojo nepaprastas nuovargis. Niekومت prieš tai nejautė jis taip aiškiai, taip jausmingai visos galybės, viso dailės slėpinio.

Kuomet bokšto laikrodis išmušė pusiaunaktį, jis paskambino. Atėjo pažai ir

dideliomis ceremonijomis nuvilko jį, užpylė ant rankų rožių vandens ir apdėjo priegalius gėlėmis. Pažai netrukus išėjo ir jis užmigo.

Ir užmigęs jis sapnavo. Jam rodėsi, buk stovi jis ilgoje, žemoje pastogėje, tarp staklių bildėsio ir trukšmo. Tamsi šviesa skverbias pro apkaltus langus ir krinta ant išliesėjusių audėjų, sulinkusių ant staklių. Išblyškę ligustai vaikai ramstos staklių. Kada šaudyklės pračiuožia žiotis, jie pakečia sunkias pakojas, kada šaudyklės užkliuna, jie sulaiko pakojas ir rankioja siulus. Vaikų veidai išbadėję, o jų išdžiuvusios rankos virpa ir dreba. Keletas nuvargusių moteriškių sėdi prie stalo ir siuva. Tvankus oras kambaryje — suspaustas, sunkus, nuo sienų varva ir siurbias drėgna. Tu svetimas mums, tavo veidas perlaimingas. — Ir, susiraukęs, nususuko ir indėjo šėivą šaudyklėn. Jaunutis Karalius pastebėjo, kad šėiva aukso siulų prisukta.

Begalinė baimė apėmė jį ir jis užklausė audėjo:

— Kas tai per rubai, kurius tu audi?

— Tai rubai Jaunučiui Karaliui karunuoties. Bet kas tau tai gali rupėti?

Jaunutis Karalius sušuko balsiai ir pabudo. Ir ką-gi?... Jis buvo savo miegamajame ir pamatė pro langą geltoną, kaip medų, mėnulį, kuris kybojo ukanose.

*

*

*

Jis užmigo vėl ir vėl sapnavo. Jam rodės, buk jis guli ant didelio laivo, kuri įrė šimtas vergų. Ant kilimo šale jo sėdėjo patsai laivo šeimininkas. Jis buvo juodas, kaip juodmedis, o jo čalma buvo iš purpurinio šilko. Didelis sidabro auskaras kybojo jo ausyje. Rankose laikė jis drambliakaulio svarstuvus. Po du sukaustyti vergai buvo nuogi ir tik vieni skarmalai juos dengė. Kaitri saulė pylė ant jų karštus spindulius. Negrai bėgiojo po laivą ir šikšniniais bizurnais ragino vergus. Šie tiesė liesas savo rankas ir judino sunkius irklus. Surūs lašai varvėjo nuo irklų.

Inplaukė jie mažon užtakon ir irėjai pradėjo gelmę matuoti. Lengvas vėjelis putė nuo kranto ir nešė plonytį raudonų dulkių sluogsnį ant laivo ir burijų. Trijs arabai pasirodė ant laukinių asilų, prijojo krantą ir paleido į juos jetis. Laivo viršininkas paėmė išmargintą taidoką ir, paleidęs strėlą, pataikino vienam arabų gerklėn. Sužeistasai nuvirto ant juros smėlio. Jo draugai nujojo tolyn. Moteriškė, geltonu apsiaustu, išlengvo nujojo kuprenugariu paskui, retkarčiais atsigręždama užmuštąjin.

Vos tik laivas įmetė inkarą ir nuleido bures, negrai nulipo žemyn ir atnešė ilgas

virvių kopečias švino gabalais ant galų. Laivo savininkas išmetė kopečias juron ir pririšo galus prie dviejų geležinių vašų. Tuomet negrai sugriebė visų-jauniausią vergą, nuėmė nuo jo grandinius, užlipino nosis ir ausis vašku ir pririšo prie juostos didelį akmenį. Sunkiais žingsniais lipo vaikas kopečiomis ir pasislėpė juroje.

Keletas burbulų išsoko toje vietoje, kurioje jis pasinērė. Tuli vergų žingeidžiomis akimis pažvelgė ton vieton. Laivo priešakyje sėdėjo akulų ramintojas ir monotoniškai mušė bugną.

Netrukus pasinērėlis pasirodė iš vandens ir, uždusdamas, susigriebė laiptų. Dešinioje rankoje laikė žemčiugą. Negrai atėmė žemčiugą ir nustumė vaikiną vėl juron. Vergai užsnudo prie irklų. Dažnai išnerdavo vaikas iš vandens ir kas kartą atnešdavo puikų žemčiugą. Laivo savininkas nusverdavo kiekvieną ir dėdavo mažan žalios odos maišelin.

Jaunutis Karalius buvo mėginęs prakalbėti, bet jo liežuvis lyg butų prie gomurio prilipęs ir lupos nenorėjo pajudėti. Negrai balsiai plepėjo ir pradėjo ginčyties del vieno siulo šviesaus bisero. Dvi gervi skraidė viršuj laivo.

Paskutinį kartą iškilo vaikas ir žemčiugas, kurį jis dabar atsinešė, buvo dailesnis už visus Ormuzo žemčiugus, nes jis pa-

našus buvo mėnulis pilnatin ir baltesnis buvo už aušrinę. Bet vergo veidą apklojo kaž-koksai nepaprastas išbalimas. Jis par-griuvo ant grindų ir kraujas prasimušė pro nosis ir ausis. Keletą kartų suvirpėjo ir nutilo. Negrai truktelėjo pečiais ir išmetė kuną juron.

Laivo šeimininkas nusijuokė, ištiesė ranką, paėmė žemčiugą ir kuomet apžiūrėjo jį, — jis prispaudė jį prie kaktos, pasilenkė ir tarė:

— Šis žemčiugas papuoš Jaunučio Karaliaus skiptrą. — Ir paliepė negrams ištraukti inkarą.

Ir kuomet Jaunutis Karalius išgirdo tai, jis sušuko balsiai ir pabudo. Pro langą pamatė jis ilgus šėmus blaivinimos nagus, kurie tęsėsi prie blykštančių žvaigždžių.

*

*

*

Jis ir vėl užmigo ir vėl sapnavo. Jam pasirodė, buk jis klaidžiojo po tamsią girią, kur ant medžių kybojo nepaprasti vaisiai ir augo puikios nuodingos gėlės. Gyvatės šnypštė jin, kuomet jas praeidavo ir įvairiavarsios papugos trukšmingai lakstė nuo šakos ant šakos. Dideli šliaumokai, miegodami, gulėjo saulės inkaitintuose purvuose. Medžiai aplipę buvo bezdžionių ir povų.

Vis pirmyn ir pirmyn ėjo jis, kol nepriėjo pagirio. Čia jis pamatė didelę vy-

rų minią, kurie dirbo lovyje išdžiovintos upės. Jie šliužinėjo po uolas, lyg skruzdės, kasė galias duobes ir nusileisdavo į jas. Vieni kapodavo dideliais kirviais uolas, kiti knaisiojos po smėlį, išraudavo su šaknimis kaktusus ir mindžiojo jų purpurinius žiedus. Visi tie žmonės trusė, šukavos ir bedarbių nebuvo jų tarpe.

Iš tamsios lindynės žiurėjo į darbininkus Mirtis ir Šykštumas. Ir tarė Mirtis:

— Aš pavargau. Atiduok tuos tris vyrus man ir atleisk mane.

Bet Šykštumas papurtė galva ir atsakė:

— Jie mano tarnai.

Ir tarė Mirtis:

— Ką turi rankoje?

— Tris duonos grudus, — atsakė jis. — Bet kas tai tau gali rupėti?

— Duok man vieną jų, — sušuko Mirtis, — aš noriu pasodinti jį savo sodne; tik-tai vieną duok man ir aš einu sau.

— Aš nieko tau neduosiu, — atsakė Šykštumas ir paslėpė ranką savo drapanų raukšlėse.

Ir nusijuokė Mirtis, pasėmė ji vandens puodelį iš balos, ir iš puodelio pakilo Drugys. Drugys pralėkė per minią ir trečdalis žmonių virto negyvi. Šalti ukai sekė pas-kui jo ir vandeninės gyvatės bėgo šale.

Kuomet Šykštumas pamatė, kad pra-

žuvo trečdalis žmonių, susidavė krutinėn ir apsiverkė. Jis mušės šalton krutinėn ir šaukė verkdamas:

— Tu užmušei trečdalį mano tarnų. Eik sau. Tatarijos kalnuose karė, ir abiejų kariaujančių kraštų karaliai šaukiasi tavęs. Augantiečiai nudurė juodą jautį ir traukia karėn. Subeldė jie vylomis į skydus ir užsidėjo geležinius šalmus. Kam tau reikalinga mano pakalnė, ko čia tu lauki? Eik sau ir negrižk daugiau.

— Ne, — atrēmė Mirtis, — kol neduosiu man vieno grudo, tol aš neisiu iščia.

Bet Šykštumas sugniaužė ranką, sukando dantis ir sumurmėjo:

— Aš nieko tau neduosiu.

Ir susijuokė Mirtis, paėmė juodą akmenį ir numetė jį girion. Ir iš laukinės cikutos tankumyno išėjo Karštligė ugniniais rubais. Ji praėjo per minią ir kiekvienas žmogus, kurį ji palytėjo, mirdavo. Ir žalsva vyto po jos kojų.

Šykštumas suvirpėjo, galvą pelenais apsibērė ir sušuko:

— Tu pikta, tu pikta!... Sienomis aptvertuose Indijos miestuose badas ir išdžiuvo Samarkando šuliniai. Sienomis aptvertuose Aigipto miestuose badas ir avižė atlėkė iš tyrų. Nylas neišsiliejo iš krantų ir vaidilos prakeikė Izidą ir Ozirisą.

Eik pas tuos, kuriems tu reikalinga ir palik man mano tarnus.

— Ne, — atsakė Mirtis, — kol tu neduosi man grudo, tol aš neisiu.

— Nieko aš tau neduosiu, — atsakė Šykštumas.

Ir vėl susijuokė Mirtis, sušvilpė pirštais ir pasirodė moteriškė, oru lėkdama. Ant jos kaktos buvo užrašyta:

— Maras.

Aplinkui jos skraidė pulkai išbadėjusių vanagų. Ji išskėtė savo sparnus ant pakalnės ir nebeliko nė vieno gyvo žmogaus.

Raudodamas nubėgo Šykštumas girion, o Mirtis užšoko ant savo raudono žirgo ir nujojo. Ir jos žirgas greitesnis buvo už vėją.

Iš tarpupeklio dugno, iš dumblo pradėjo šliaužti siaubunai ir visokie baisūs vabalai, risčia pasileido per smėlį sakalai, godžiai kvėpuodami oru.

Jaunutis Karalius apsiverkė ir tarė:

— Kas tai tokie tie žmonės ir ko jie jieškojo?

— Jie jieškojo rubinų karaliaus vainikan — atsiliepė kaž-kas, užpakalyje jo stovįs.

Jaunutis Karalius suvirpėjo ir, atsigrižęs, pamatė žmogų, piligrimo rubais, kuris laikė rankoje sidabrinį veidrodį.

Karalius išblyško ir užklausė:

— Kokio karaliaus vainikan?

Piligrimas atsakė:

— Pažiurėk veidrodin ir tu pamatysi jį.

Karalius pažvelgė veidrodin ir, pamatęs savo veidą, garsiai sušuko ir pabudo. O miegamąjin liejos skaidri šviesa ir sodne ant medžių čirškėjo paukščiai.

Kamergeras ir augštesnieji valdininkai inėjo kambarin ir žemai pasilenkė prieš Karalių. Pažai atnešė aukso rubus ir padėjo prieš jį karuną ir skiptrą.

Karalius pažiūrėjo į juos: jie buvo labai dailūs. Dailesni jie buvo už viską, ligšiol matytą. Bet atsiminęs savo sapnus, jis pasakė:

— Išneškite šituos daiktus, aš jų nedėvėsiu.

Dvariškiai nustebo, kai-kurie susijukė, nes manė, kad jis juokauja.

Bet jis vėl atsikreipė į juos ir rimtai tarė:

— Išneškite šituos daiktus ir peslėpkite juos nuo manęs. Nors šiandien mano karunuojimos diena, bet aš jų nedėvėsiu. Ant Liudėsio staklių, išblyškusiomis Kankynės rankomis buvo išaustos šitos mano drapanos. Kraujas šio rubino širdyje ir Mirtis šio žemčiugo dugne. — Ir jis papasakojo visus tris savo sapnus.

Kuomet-gi dvariškiai išgirdo, tai jie

žvilgterėjo vienas antran ir sušnibždo, sakydami:

— Be abejo jis išėjo iš proto. Nes kuo gali būti sapnas, jei ne sapnu ir vaidinys—vaidiniu? Tai ne tikrenybė, kad tan dalykan atsižvelgti reikėtų. Ką gali mums rūpėti gyvybė tu, kurie dirba del mūsų? Ar-gi žmogus nevalgys duonos, kol nepamatys pjovėjo ir negers vyno, kol nepakalbės su vynadariu?

Ir tarė Kamergėras Jaunutin Karaliun:

— Viešpatie, meldžiu tavęs, nubaidyk tas juodąsias mintis, apsilvk tuos puikius rubus ir užsidėk ant savo galvos tą karuną. Nes kaip pažįs tave žmonės, kad tu Karalius, jeigu nebus ant tavęs karaliaus rubų?

Jaunutis Karalius pažvelgė jin:

— Nejaugi, — paklausė jis, — nepripažįs manęs karaliu esant, jeigu aš nebusiu karaliaus rubais apsilvkęs?

— Nepripažįs, viešpatie!—sušuko Kamergėras.

— O aš manau, kad yra karaliai žmonės. Galbut tavo tiesa. Ir vis-gi aš nedėvėsiu tų rubų ir nesikarunuosiu šita karuna. Kokiū aš inėjau pilin, tokiū iš jos išėisiu.

Jis paliepė visiems išėiti, palikęs prie savęs vieną pažą, vaikiną vienais metais jaunesnį už save. Jį pasiliko patarnauti ir, išsimaudęs skaidriame vandenyje, atidarė

išmargintą skrynę, išsiēmė storą sermėgą ir odinį apsiaustą, kurius dėvėjo vilningas avis ganydamas. Apsivilko tais rubais ir pasiēmė piemens lazda.

Mažasai pažas išskētė akis ir, nustebeš, tarė jin šypsodamas!

— Viešpatie, aš matau tavo drapanas ir skiptrą. Bet kur-gi tavo karuna?

Tuomet Karalius nusilaužė erškėčių šakutę, šale balkono augusių, sulenkė ją vainikan ir užsidėjo ant galvos.

— Tai bus mano karuna, — atsakė jis.

Ir taip apsivilkęs išėjo Karalius iš savo kambario didžiojon salėn, kur laukė jo didikai.

Didikai juokės, o kai-kurie sušuko jin:

— Viešpatie, žmonės laukia savo Karaliaus, o tu pasirodai jiems elgėta.

Kiti piktinosi ir šaukė:

— Jis niekina mūsų valstiją ir nevertas to, kad mumis valdytų.

Bet jis neatsiliepė nė žodžiu, praėjo tyliai, nulipo šviesaus porfiro laiptais, išėjo pro bronzos vartus, užsėdo savo arklį ir nujojo katedron, — o mažasai pažas bėgo šale jo.

Žmonės juokės ir kalbėjo:

— Tai karaliaus juokdarys joja, — ir erzino jį.

Karalius sulaukė arklį ir tarė:

— Neteisybė, aš pats jusų Karalius.

Ir papasakojo jiems tris savo sapnus.

Iš minios išsiskyrė vienas žmogus ir karčiai atsiliepė jin:

— Viešpatie, ar žinai tu, kad turtingų jų išdikimu gyvena bėdinieji? Mes maitinamės jusų puikumu, ir jusų nuodėmės suteikia mums duoną. Del šiurkštaus šeiminko dirbti sunku, bet kuomet visai nėra del ko dirbti, tai dar sunkiau. Ar nemainai, kad varnos mus išmaitys? Ar-gi matai tu išeigą iš to padėjimo? Ar gal paliepsi pirkikui: — „tu už tiek ir tiek nupirksi“, o pardavėjui: — „tu už tiek ir tiek parduosi?“ Manau, kad ne. Taigi, grįžki savo ruman, vilkis plonais skalbiniais ir puikiais rubais. Kas tau mes ir mūsų vargai?

— Ar-gi turtingi ir bėdini — ne broliai? — užklausė Jaunutis Karalius.

— Broliai; turtuolį vadina Kainu.

Akiš Jaunučio Karaliaus papludo ašaromis ir jis nujojo per murmančią minią ir mažasai pažas išsigando ir apleido jį.

Kuomet Karalius prijogo didžiausias katedros duris, kareiviai užstojo kelią ir tarė:

— Ko tau čia reikia? Niekas per tas duris neineina, išskyrus patį Karalių.

Jo veide sužibo piktumas ir tarė:

— Aš Karalius! — praskėtė vylas ir inėjo katedron.

Kuomet senasis vyskupas pamatė jį

piemens rubais, pakilo nustebeš iš savo sosto, pasitiko jį ir tarė:

— Sunau mano, ar tai Karaliaus drapanos? Kokia karuna apkarunuosiu tave ir kokį skiptrą induosiu tau? Ši diena turėtų būti tau linksmybės diena, o ne nuėžeminimo.

— Ar-gi Linksmybė dėvės tai, ką Liudėsis pagamino? — tarė Karalius ir papasakojo savo tris sapnus.

Išklausęs tai, vyskupas sutraukė antakius ir tarė:

— Sunau, aš senas, jau atėjo mano gyvenimo žiema, ir aš žinau, kad daug blogo daros pasaulyje. Baisus žmogžudžiai atina iš kalnų, pagauna mažus vaikus ir paroduoda maurams. Šernai išknisa rugius, lapės nugraužia vynuoges. Piratai tykoja juroje, degina žvejų laivus ir atima jų tinklus. Suriose vietose gyvena žaizduoti. Jų namai supinti iš nendrių ir nieks nediršta prisiartinti prie jų. Elgėtos valkiojas po miestus ir maitinasi drauge su šunimis. Gal tu padaryti taip, kad to nebutų? Ar gulsi vienon lovon su žaizduotu ar pasodysi elgėtą savo stalan? Ar paklausys liutas tavo įsakymo? Paklausys tavęs šernas? Ar-gi Tas, Kurs vargą sutvėrė, neišmintingesnis už tave? Todel aš negiriu tavęs už tą, ką tu padarei, bet prašau tavęs, grįžk atgal pilin ir, teapšviečia linksmumas tavo veidą, apsi-

rėdyk kaip Karaliui pridera ir aukso karuna apkarunuosiu tave ir žemčiugų skiptrą induosiu tau, o ką tavo sapnai, tai nemanyk apie juos. Šio pasaulio našta vienam žmogui nepakeliama ir žemės liudėsį persunku vienai širdžiai išsopėti.

— Ir tu kalbi tai šitoje vietoje? — tarė Jaunutis Karalius, praėjo pro vyskupą, užlipo ant aukuro laiptų ir atsiklaupė prieš Kristaus paveikslą. Klupojo jis prieš Kristaus paveikslą, o iš kairės ir dešinės pusės stovėjo nepaprasti indai: puodelis skaidraus vyno ir fialas švęsto aliejaus. Jis atsiklaupė prieš paveikslą; šviesiai degė žvakės prieš brangiais akmenimis papuoštą relikvijų arką, kodylo dumai plonyčiais siulais driekės katedros palubėn. Palenkė galvą besimelsdamas ir kunigai išsiskirstė iš aukuro.

Staiga iš gatvės pasigirdo didelis trukšmas, ir katedron inėjo nuogais kardais plevėsuojančiais sultanais ir šviesaus plieno skydais didikai.

— Kur tas sapnuotojas? — sušuko vieni.

— Kur tas Karalius, kuris apsirėdęs yt elgėta; tas vaikėzas, kuris mūsų valstiją gėdina? Mes nužudysime jį, nes jis nevertas to, kad mumis valdytų.

Jaunutis Karalius meldės galvą palenkęs; pažvelgė į juos liudinčiomis akimis.

Ir buvo stebuklas!... Pro varsuotus

langus pasipylė ant jo saulės šviesos srovės ir saulės spinduliai suaudė apie jį aukso rubus, daug dailesnius už tuos, kurie buvo jam parengti. Sausa lazda pražydo ir iš jos atsirado lelijos, baltesnės už žemčiugus. Pražydo nuvytęs ant jo galvos vainikas ir apsipylė rožių žiedais, raudonesniais už rubinus. Baltesnės už puikiausius žemčiugus buvo lilijos ir jų liemens buvo iš žibančio sidabro. Raudonesnės už rubinus buvo rožės ir jų lapai buvo iš kalto aukso.

Taip stovėjo jis Karaliaus rubuose ir durelės akmenimis papuoštos arkos atsivėrė, iš stiklinės Švenčiausiojo kuopkus sušvito slėpininga skaidri šviesa. Ir jis stovėjo ten Karaliaus rubuose ir katedra patvino Dievo garbe ir šventieji, rodės, atgijo savo nišose. Puikiuose Karaliaus rubuose stovėjo jis prieš visus ir prabilo vargonai, trubos sugaudė ir vaikai-giedoriai užgiedojo.

Ir žmonės iš baimės suklaupė, ir didikai paslėpė kardus ir nusilenkė prieš jį. Ir vyskupo veidas išblyško ir jo rankos suvirpėjo:

— Vyresnis, negu aš, apkarunuoja tave! — sušuko jis ir atsiklaupė prieš jį.

Ir Jaunutis Karalius nulipo nuo augštų aukuro laiptų ir nuėjo namo per žmonių minią. Ir nieks nedrįso pažvelgti jo veidan, nes jis buvo yt angelas.

LAKŠTUTĒ IR ROŽĒ.

— Ji pasisakē šoksianti su manim, jei nunešiu jai raudonų rožių, — sušuko jaunas studentas; — bet visame mano sodne nėra nėvienos raudonos rožės.

Lakštutē išgirdo tai iš savo lizdo ant seno ažuolo, pažvelgē pro lapus ir nustebo.

— Nėvienos raudonos rožės visame mane godne nėra! — sušuko studentas, ir puikios jo akys papludo ašaromis. — Ak, nuo kokių niekniekių kartais pridera laimē! Perskaičiau viską, ką išmintingi žmonės rašē, visi filosofijos slėpiniai — mano slėpiniai, bet aš neturiu raudonos rožės ir mano gyvenimas nelaimingas.

— Štai, nors vienas tikrai įsimylėjęs, — tarē Lakštutē. — Kas naktį suokiau apie jį, nors jo nepažinojau; kas naktį pasakojau žvaigždėms apie jį ir dabar pamačiau jį. Jo plaukai tamsūs, kaip gijacinto žiedas, o lupos raudonos, kaip rožē, apie kurią jis svajoja. Bet gašlumas padarē jo veidą panašų į drambliakaulį ir liudėsis uždėjo savo žymę ant jo skruostų.

— Rytoj vakare balius pas Prinčą, — šnabždėjo jaunas studentas, — ir mano mylimoji bus tarp pakviestųjų. Jei aš nunešiu jai raudoną rožę, ji šoks su manim lig

auštant. Jei nunešiu jai raudoną rožę, tai laikysiu ją savo glėbyje, ji prisiglaus galva prie mano peties ir jos ranka bus mano rankoje. Bet mano sodnė nėra raudonos rožės; liksiuos vienas ir ji praeis pro mane. Ji nepažvelgs manin ir mano širdis perpliš.

— Ištiesų, tikrai išimylėjęs, — tarė Lakštutė. — Tas, ką aš apdainuoju, jam kankynė; tas, kas man linksmumas — jam liudėsis! Ištikrųjū, meilė stebėtinas dalykas. Ji brangesnė už izumrudus ir opalus. Žemčiugais ir granatais nenusipirksi jos, prekyvietėje niekas jos neparodo, — jos negausi pas pirklius, nė auksu nenukainuos.

— Muzikantai sėdės ant viškų,—kalbėjo jaunas studentas,—ir gros stygų instrumentais, o mano mylimoji šoks arfoms ir smuikoms gaudžiant. Ji taip lengvai šoks, kad jos kojytės žemės nesieks ir dvariškiai puikiais rubais susispies apie ją. Bet su manim ji nešoks, nes aš neturiu raudonos rožės...

Jis sukniubo ant žolės, užsidengė veidą rankomis ir apsiverkė.

— Ko jis verkia? — užklausė mažas žaliasis Driežas, bėgdamas pro šalį užriesta uodega.

— Ištiesų, ko?—klausė Plaštakė, saulės spindulį gaudydama.

— Ištikrųjū, ko jis verkia? — maloniu,

tuliu balsu sušnibždo Remunē savo kaimynēn.

— Jis verkia del raudonos rožės, — tarē Lakštutē.

— Del raudonos rožės? Juokdarys! — sušuko visi. O mažasai Driežas, kuris truputį cinizmu persisunkęs buvo, gardžiai susijuokē.

— Bet Lakštutē suprato studento rupesnio priežastį, tylėdama sėdėjo ant ąžuolo ir galvojo apie meilės slėpinį.

Staiga ji išskētē pilkus savo sparnus ir pakilo. Kaip šešėlis skrido per gojų ir kaip šešėlis perlėkē sodną.

Viduryje pievelės augo puikus rožių krumas. Pamačiusi tai, Lakštutē prilėkē ir atsitupē ant šakos.

— Duok man raudoną rožę, — sušuko ji, — o aš uždainuosiu visų-puikiausią dainelę.

— Mano rožės baltos-baltos, yt jurų putas, — atsakē jis. — Jos baltesnės už kalnų sniegus. Bet eik pas mano brolių, kuris auga prie senojo saulės laikrodžio. Galbut jis suteiks tau tai, ko tu nori.

Lakštutē nulėkē prie rožių krumo, kuris augo prie seno saulės laikrodžio.

— Duok man raudoną rožę, — sušuko ji, — o aš uždainuosiu tau visų-puikiausią dainelę.

Bet krumas palingavo galva.

— Mano rožēs geltonos, — tarē jis, — geltonos, kaip undinēs plaukai, sēdinčios ant gintaro sosto; jos geltonesnēs už auksožiedį, kurs auga pievoje, kol šienpjuvis jo nenupjauna. Bet eik pas mano brolių, kurs auga studento palangėje. Galbut jis suteiks tau tai, ko tu nori.

Ir nuskrido Lakštutė tan kruman, kuris studento palangėje augo.

— Duok man raudoną rožę, — sušuko ji, — o aš uždainuosiu tau visų-dailiausią dainelę.

Bet krumas sulingavo galva.

— Mano rožēs raudonos, — atsakė jis, — raudonos, kaip karvelio kojytės; jos raudonesnēs už raudonas koralų lajas, supančiasis vandenyno urvuose. Bet žiema nušaldė mano gįslas, šaltis nučiupinėjo mano pumpurus, audra nulaužė mano šakas ir šiais metais aš neturėsiu rožių.

— Vieną raudoną rožę, tai viskas, ko aš noriu! — sušuko Lakštutė. — Tiktai vieną raudoną rožę!... Ar-gi negalima jos gauti?...

— Galima, — atsakė krumas, — bet tai toks baisus dalykas, kad aš neišdrįstu pasakyti.

— Pasakyk man! Aš nebijau! — atrėmė Lakštutė.

— Jei tu raudonos rožēs nori, — tarė krumas, — sutverk ją iš muzikos mėnuliui

šviečiant ir nudažyk ją savo širdies krauju. Visą naktį turi man dainuoti, prisiglaudus krutine; spygliai perdurs tavo širdį, tavo gyvas kraujas išilies į mano gįslas ir bus mano krauju.

— Mirtis — tai labai didelė kaina už raudoną rožę, — sušuko Lakštutė, — o gyvybė visiems svarbi. Gera tupėti miške ir žiurėti saulėn su jos aukso vežimu ir mėnulin su jo žemčiugų ratais. Maloni pieva gėlių kvaptimis. Bet vis-gi Meilė puikesnė už Gyvybę. O paukščio širdis — kas ji prilyginant prie žmogaus širdies?

Ir Lakštutė ištiesė pilkus savo sparnus ir pakilo. Kaip šešėlis skrido ji per girią ir kaip šešėlis perlėkė sodną.

Jaunas studentas dar tebegulėjo žolėje, toje pačioje vietoje, kur Lakštutė buvo jį palikusi ir ašaros dar nenudžiuvo nuo jo puikių akių.

— Buk laimingas! — sušuko Lakštutė, — buk laimingas: tu gausi raudoną rožę. Aš sutversiu ją iš muzikos mėnuliui šviečiant ir nudažysiu ją savo širdies krauju. Viskas, ko aš tavęs už tai prašysiu — buk meilėje ištikimas, nes Meilė išmintingesnė už išmintingiausią filosofiją ir galingesnė už galingiausią valdžią... Jos sparnai ir kunas ugnimi nudažyti. Jos lupos saldžios, kaip medus ir jos panašios į myrą.

Studentas pasikėlė ir klausės. Bet Lak-

štutės žodžių jis negalėjo suprasti, nes jis žinojo tiktai tą, kas kningose parašyta.

Užtat senis ažuolas viską suprato ir nuliudo; jis labai mylėjo mažąją Laktšutę, susisukusią lizdą jo šakose.

— Uždainuok man paskutinį kartą, — prašės jis. — Aš paliksiu vienui-vienas kuomet tavęs nebebus...

Ir uždainavo Lakštutė ažuolui jos balsas panašus buvo vandens niurnėsini, bėgantini iš sidabrinės urnos...

Kuomet Lakštutė nutilo, studentas atsikėlė ir išsiėmė iš kišenės dieninį ir pašelį.

— Lakštingalos graži išvaizda, — tarė jis, eidamas per gojų, — to aš neužginu, bet ar turi ji pajautą? Rodos, kad ne. Ji, kai po didžiūma dailininkų, — viena dailė, be tikrumo. Ji nepaaukotų savęs kitiems. Ji tik apie muziką tegalvoja, o juk kiekvienas žino, kad menas egoistiškas. Ir, vis-gi, reikia pripažinti, kad jos balse yra puikių gaidų. Kaip gaila, kad jos nieko nevertos ir neatneša realinės naudos.

Jis inėjo savo kambarin ir atsigulė bėdinon lovon ir pradėjo apie savo meilę manyti. Ir greitai jis užmigo. O kuomet dausose sužibo mėnulis, Lakštutė nulėkė prie rožių krumo ir prisiglaudė krutine prie jo dyglių. Per kiaurą naktį ji dainavo prisiglaudus krutine prie dyglių, o šaltas kristalinis mėnulis pasilenkė ir klausės. Per

kiaurą naktį ji dainavo, dygliai vis giliau ir giliau smego jos krutinėn ir jiegos ėjo mažyn.

Išpradžių ji dainavo apie meilės gimi-
mą mergaitės ir bernelio krutinėje. Ir kaip
daina ėjo už dainos, taip rožių krumo viršun-
ėje lapelis už lapelio leidos stebuklinga
rožė. Išpradžių ji buvo išblyškus, yt ukai,
ką sliuogia paupiu, išblyškus, kaip ryto ei-
sena ir sidabruota, kaip rožės atsispindėji-
mas sidabro veidrodyje, kaip rožės atsispin-
dėjimas kudros vandenyje — tokia buvo ro-
žė, pradėjusi skleisties krumo viršunėje.

Bet krumas prašė Lakštutės dar ankš-
čiau prisiglausti prie dyglių.

— Glauskis stipriau, mažoji Lakštute,
nes rožė nesuskubs lig ryto prasiskleisti.

Stipriau prisiglaudė Lakštutė prie dy-
glių ir vis garsiau ir garsiau suskambėjo
jos daina. Ji dainavo apie tai, kaip pirma-
sai gašlumas pinas mergaitės ir vaikino
krutinėse.

Švelnus rausvumas apliejo rožės lape-
lius, kaip aplieja rausvumas sužiedotinio
skruostus, kuomet jis mylimosios lupas bu-
čiuoja. Bet dygliai dar neatsiekė Lakštu-
tės širdies ir rožės širdis buvo balta, nes
tiktai Lakštutės širdies kraujas tegali nu-
dažyti rožės širdį.

Ir krumas prašė Lakštutės ankščiau
prisiglausti prie dyglių.

— Glauskis stipriau, mažoji Lakštute, — šaukė jis, — nes rožė nesuskubs lig ryto prasiskleisti.

Stipriau prisiglaudė Lakštutė prie dyglių ir dygliai įsmego jos širdin ir baisus, kankinąs sopulys perėmė ją. Didyn ėjo sopulys, ir vis skambiau ir skambiau plaukė dainelė. Lakštutė dainavo apie Meilę, Mirtimi pašventintą, apie Meilę, kuri nė kars- te nemiršta.

Ir stebuklingoji rožė suraudonijo kaip purpuras dangaus rytuose. Purpurinis buvo jos lapelių vainikas ir raudona, kaip rubinas, buvo jos širdis.

Bet Lakštutės balsas silpnėjo, mažučiai sparnai suplesnojo, ukana užvilko jos akis. Dainelė apmirė, Lakštutė pajuto, kaip kažkas suspaudė jos gerklę...

Suskambėjo paskutinė gaida... Išgirdo ją baltasai mėnulis, užmiršo apie brešką ir sustingo dausose. Išgirdo ją ir raudonoji rožė, suvirpėjo ir praskleidė savo lapelius šaltam ryto orui. Skardas nunešė tą gaidą purpurinin savo urvan kalnuose ir sužadino besapnuojančius piemenis. Nuskrido per nendres, o nendrės papasakojo tą jurai.

— Žiurėk, žiurėk! — sušuko krumas, — bet Lakštutė neatsiliepė: ji nebegyva gulėjo augštoje žolėje dygliu širdyje.

Pusiaudienį studentas pravėrė langą ir pažvelgė sodnan.

— Kokia nepaprasta laimė! — sušuko jis. — Štai raudona rožė! Kitos tokios višą savo gyvenimą nėsu matęs. Ji tokia puiki, kad jos vardas, be abejo, ilgai lotiniškai tariamas. — Pasilenkė pro langą ir nusky-nė ją.

Užsidėjo skrybėlę ir, rožę nešinas, nubėgo profesoriaus naman.

Profesoriaus duktė sėdėjo duryse, vy-niodama mėsvo šilko kamuolį, o jos mažasis šuniuks gulėjo pas jos kojas.

— Tamista sakeisi šoksianti su manim, jei aš atnešiu raudoną rožę, — sušuko studentas. — Štai visų-raudoniausia visam pasaulyje rožė. Šį vakarą ji bus arti Tamstos širdies ir, mums bešokant, ji papasakos, kaip aš Tamistą myliu.

Bet mergaitė susiraukė.

— Bijau, kad ji netiks prie mano rubų. — atsakė ji. — Prie to Kamergero giminaitis atsiuntė man keletą tikrų brangenybių, o juk kiekvienas žino, kad jos brangesnės už gėles.

— Prisiekiu, Tamista nedėkinga, — pasakė studentas ir numetė rožę gatvėn. Ji nukrito kanavon ir ratai suvažinėjo ją.

— Nedėkinga! — tarė mergaitė. — Ar žinai Tamista, jog visai nemandagus esi! Ir galų-gale, kas toks Tamista?... Tiktai

studentas. Įsitikrinusi esu, kad Tamista neturi nė sagų prie batelių, kokios yra pas Kamergero giminaitį. — Ji atsikėlė iš kedės ir nuėjo namon.

— Koks kvailas dalykas Meilė, — tarė studentas, grįždamas. — Ji pusę to verta, ką Logika, nes ji nieko neprirodo, visuomet kalba apie tai, kas neprivalo įvykti ir verčia tikėti tuo, kas neteisinga. Vienu žodžiu, ji visiškai nepraktiška, tai viskas, tai verčiau sugrįšiu prie filosofijos ir tyrinėsiu metafiziką.

Tokiu budu jis sugrįžo savo kambarin, pasiėmė didelę, apdulkėjusią kningą ir ėmė skaityti.

ŽVEJAS IR JO SIELA.

Kas vakarą išplaukdavo jaunas žvejas juron ir užmesdavo savo tinklus.

Kuomet vėjas nuo kranto pusdavo, jis nieko nesugaudavo, kartais labai maža tesugaudavo, nes vėjas budavo stiprus ir šiurpus ir didelės vilniš ošdavo. Bet kuomet vėjas nuo jūros budavo, žuvįs kildavo iš gelmių ir inplaukdavo tinklan. Jaunas žvejas nešdavo žuvis mugėn ir parduodavo.

Kas vakarą išplaukdavo jis juron, ir vieną kartą jo tinklas toks sunkus buvo, kad vos-vos intraukė jį luotan. Jis susijuokė ir tarė:

— Ištiesų, rodos, kad aš visas žuvis sugavau, kurios juroje nardo, ar gal mano tinklan pateko koksai tinginys siaubunas, kokio dar žmonės nematė, ar gal kokia baisybė, kurios pati didžioji Karalienė pamąčius užsimanytų.

Ir visomis jiegomis traukė jis storas virves, kad net gįslos ant jo rankų prityvinko, tarytum melsvosios malijos bruožai ant bronzinės vazos. Už plonų virvučių paėmęs, jis traukė tinklą, vis artyn ir artyn plaukė plonos tošis ir, galų-gale, tinklas iškilo vandens paviršium.

Bet tinkle nebuvo nė žuvies, nė siau-

buno, nē baisybēs, tiktai mažutē užsnudusi Undinē.

Jos plaukai buvo lyg sušlapusios aukso vilnos ir kiekvienas plaukas lyg plonytis aukso siulas stiklo inde. Jos kunas panašus buvo baltan drambliakaulin, o jos uodega buvo iš sidabro ir žemčiugo. Iš sidabro ir žemčiugo buvo jos uodega ir žali jūros augmens apviniojo ją; jos ausis buvo lyg jūros dėžutės, o lupos yt koralai. Šaltos vilnis skalavo šaltas jos krutis ir druska spindėjo ant jos blakstienų.

Tokia daili buvo Undinē, kad pamatęs ją, Jaunas Žvejas, nustebo, ištiesė rankas, arti pritraukė tinklą ir pasilenkęs iš luoto, sugriebė ją savo glėbin. Kuomet jis palytėjo ją, ji sušuko, lyg išgąsdinta žuvėdra, pabudo, nusigandus išmeigė jin mēlsvo ametisto žvilgėsį ir blaškės, norėdama išstrukti laisvėn. Bet jis laikė ją tvirtai ir nenorėjo paleisti.

Kada pamatė, kad jokių budu nestengs iš jo išstrukti, pradėjo verkti ir tarė:

— Meldžiu tavęs, paleisk mane, aš vienturtė Karaliaus duktė, ir tėvas mano senas ir vienui-vienas.

— Aš nepaleisiu tavęs, jeigu tu neprižadėsi man, kad kada aš tave nepašaučiau, tu atvyksi ir dainuosi, nes žuvis ma-loniai klausos jūros Gyventojų dainos, ir mano tinklas bus tuomet pilnas žuvies.

— Ištiesų tu atleisi mane, jei aš tau tą prižadėsiu? — sušuko Undinė.

— Taip, atleisiu tave, — tarė Jaunas Žvejas.

Undinė pažadėjo, ko Žvejas iš jos reikalavo ir prisiekė juros Gyventojų priesaika. Jis paleido ją iš savo glėbio ir ji pasinėrė vandenin, virpėdama iš nesuprastos laimės.

Kas vakarą išplaukdavo juron Jaunas Žvejas ir šaukdavo Undinę. Ji išnerdavo iš vandens ir dainuodavo jam. Aplingui jos nardė delfinai ir laukinės žuvėdros skraidė viršuj jos galvos.

Ir dainavo ji stebuklingą dainą. Ji dainavo apie juros Gyventojus, kurie gano savo bandas tarpupekliuose ir nešioja mažus ėriukus ant savo pečių; apie žalbarzdžius, plaukakrutinius Tritonus, kurie trimituoja į sulenktas dėžes, kuomet Karalius pro juos praeina; apie Karaliaus gintarorumus, skaidriu izumrudu dengtus ir šviešaus žemčiugo grindimis; apie juros sodnus, kuriuose dideli koralų medžiai ištisomis dienomis siubuoja, kur žuvys yt sidabro paukščiai nardo, anemonai kabinėjasi ir uolų gvaizdikai žydi tarp geltono smėlio vagų.

Ji dainavo apie atplaukiančius iš Šiaurės jurių didelius banginius; apie Undines, kurios tokias stebėtinas pasakas seka, kad

pirkliai turi užsikimšti vašku ausis, bijodami, kad jų dainų prisiklausę, nešoktų vandenin ir nenuskęstų; apie nuskendusius laivus augštais stiebais, apie sušalusius jureivius, susigriebusius už burių; apie makreles, plukiojančias po tuos laivus; apie mažas dėžutes, dideles keleives, kurios prisišliejusios prie laivų dugno apiplaukia visą pasaulį; apie karakaticas, kurios gyvena uolų sienose, tiesia ilgas juodas rankas ir gal, jei užsimano, atkviesti naktį. Ji dainavo apie males, kurios turi nuosavų laivelį iš opalo išskaptuotą ir šilko burėmis varomą; apie laiminguosius Tritonus, kurie arfomis groja ir gali baisųjį Ašmakoį užmigdyti; apie mažus vaikus, kurie gauda slidžias jūros kiauliukes ir, juokdamiesi, jodinėja jomis raiti; apie Undines, pratiesiančias jureiviams iš baltų putų rankas; apie liutus su jų kreivomis iltimis; apie moržus su jų blaškančiaisiais karčiais.

Tuo laiku, kaip Undinė dainavo, visos žuvys išnerdavo jos klausyties, Jaunas Žvejas užmesdavo savo tinklą, kitas žuvis smeigdavo trinagiu. Ir kuomet jo luotas budavo pilnas, Undinė pasinerdavo šypsodamos.

Tečiau ji niekuomet nepriplaukdavo prie jo taip arti, kad jis ją pasiekti galėtų. Daug kartų Jaunas Žvejas prašė

ir meldē jos, bet ji nesutikdavo, o kuomet jis norēdavo jā pagauti, tai ji pasinerdavo ir tā dienā jis jau nebematydavo jos.

Ir kasdienā jos balsas darēs jam vis meilesnis, malonesnis. Toks malonus buvo jos balsas, kad Žvejas užmiršdavo savo tinklā, savo amatā ir nemanē daugiau apie žuvis. Rausvomis pluknomis ir aukso akutėmis šviesdama, plaukē pro jį skumbrija, bet jis nematē.

Jo trinagis gulējo be darbo ir nendrių pintinēs palikdavo tuščios. Pusiaupravoromis lupomis, pasigerējimo pilnomis akimis jis be darbo sēdējo luote ir klausēs, klausēs, kol juros ukana neapglobdavo, o keleivis mėnulis nenudailindavo sidabro spinduliais saulēs indegintā jo kunā.

Vienā vakarā jis pasišaukē Undinē ir tarē:

— Mažute Undine, mažute Undine, aš myliu tave! Imkis mane už vyrā, nes aš myliu tave.

Bet Undinē papurtē galva:

— Tu turi žmogaus sielā, — atsakē ji. — Jei tu išvarytum savo sielā, tuomet aš galēčiau tave pamylēti.

Ir tarē Jaunas Žvejas savin:

— Kam man mano siela? Aš negaliu jos matyti. Aš negaliu jos palytēti. Aš jos nepažīstu. Aš išvarysiu jā ir daugelis linksmybių teks man už tai.

Džiaugsmo šauksmas nuskrido iš jo lūpų ir, atsistojęs savo išmargintame laive, pratiesė rankas Undinėn:

— Aš išvarysiu savo sielą, — sušuko jis, — ir tu busi mano sužieduotinė, o aš tavo jaunikis ir juros gelmėse gyvensiva mudu kartu. Ir visa tai, apie ką man dainavai, tu parodysi man. Kiekvieną tavo norą aš išpildysiu ir mudviejų gyvenimas neišskirtinas bus.

Mažutė Undinė susijuokė iš džiaugsmo ir uždengė savo veidą rankomis.

— Bet kaip man mano siela išvaryti? — sušuko Jaunas Žvejas. — Pasakyk man, kaip tas padaryti, ir tu pamatysi, kad tas bus padaryta.

— Ant nelaimės aš to nežinau, — tarė mažutė Undinė, — juros Gyventojai neturi sielos. — Ir ji pasinėrė gelmėn, liudnomis akimis žiurėdama jin.

Ant rytojaus, anksti rytą, kuomet saulė neaugščiau sprindžio pakilo iš-už kalno, Jaunas Žvejas nuėjo kunigo bustan ir pasibeldė tris kartus.

Tarnas pažvelgė pro langelį ir, kuomet jis pamatė atvykusįjį, atitraukė klingį ir tarė Žvejan:

— Eik vidun.

Jaunas Žvejas inėjo, atsiklaupė ant grindų, kvaptingomis nendrėmis išklotų ir,

kreipdamasis kunigan, kuris šventąją knin-
gą skaitė, tarė:

— Tėve mano, aš myliu vieną juros
Gyventojų ir mano siela neleidžia man ma-
no norus įvykinti. Patark, kaip man ma-
no siela išvartyti? Ištiesų, ji man nereika-
linga. Kam man mano siela? Aš negaliu
jos matyti. Aš negaliu jos palytėti. Aš
jos nepažįstu.

Kunigas susidavė krutinėn ir atsakė:

— Bėda tau, bėda! Tu beprotis, ar
gal kokių nuodingų žolių apsivalgei, nes
siela — tai visųdoriausia žmogaus dalis ir
duota ji mums Dievo tam, kad padoriai
mes ja naudotumės. Nėra nieko branges-
nio už žmogaus sielą, niekas žemiško nega-
li su ja susilyginti. Ji verta viso pasaulio
aukso ir daug brangesnė, negu karalių ru-
binai. Todėl, sunau mano, pamesk tas min-
tis, nes tai neatleistina nuodėmė. Juros
Gyventojos — tai pražuvę sutvėrimai, ir
tie, kurie pasižįsta su jomis — lygiai pra-
žuvę. Jie panašūs į laukinius žvėris, kurie
neatskiria pikto nuo gero ir ne už juos nu-
mirė Kristus.

Akiš Jauno Žvejo papludo ašaromis,
kuomet jis išgirdo šiurpius kunigo žodžius.
Atsistojo ir tarė:

— Tėve mano, Faunai gyvena miške ir
linksminas, ant uolų sėdi raudono aukso
kanklėmis Tritonai. Padaryk mane tokiuo,

kaip jie, meldžiu tavęs, nes jų gyvenimas panašus į gėlių gyvenimą! Kas man iš mano sielos, jeigu ji stovi ant kelio tarp manęs ir to, ką aš myliu.

— Kuno meilė — tai blogas, — sušuko kunigas, sutraukęs antakius, — blogi ir kenksmingi velnio sutvėrimai, kuriems Dievas leidžia po savo pasaulį klaidžioti. Tebunie prakeikti miškų Faunai ir tebuna prakeikti juros dainininkai! Aš klausiausi jų naktimis ir jie stengėsi nuvilioti mane nuo mano rožančių. Jie beldžiasi mano langan ir juokias. Jie šnibžda mano ausin apie savo pražutingas linksmybes. Jie gundo mane, ir kuomet aš noriu melsties, jie tyčiojas iš manęs. Jie pražuvę, sakau tau, jie pražuvę! Del jų nėra nė rojaus, nė pragaro ir niekur negarbina jie Viešpaties vardo.

— Tėve mano, — sušuko Jaunas Žvejas, — tu nežinai, ką sakas. Vieną kartą mano tinklan pateko Karaliaus duktė. Ji dailesnė už aušrinę ir baltesnė už mėnulį. Už jos kuną aš atiduočiau savo sielą, už jos meilę aš atsisakyčiau nuo dangaus. Patark man, ko aš prašau.

— Šalin! Šalin! — sušuko kunigas, — tavo mylimoji pražuvus ir tu pražusi drauge su ja. — Ir kunigas nepalaimino jo ir išvarė.

Jaunas Žvejas nuėjo prekyvietėn. Jis

ėjo išlengvo, nuleista galva, kaip žmogus, vargo suspaustas.

Kuomet pamatė jį pirkliai, jie pradėjo šnabždėtis. Vienas jų susitiko jį ir užklausė:

—Ką tu parduodi?

— Parduosiu tau savo sielą, — atsakė jis. — Prašau tavęs, nupirk ją iš manęs, ji jau atgriso man. Kas man iš mano sielos? Aš negaliu jos matyti. Aš negaliu jos palytėti. Aš jos nepažįstu.

Bet pirkliai pasijuokė iš jo ir tarė:

— Kas mums iš žmogaus sielos? Ji neverta sidabro pinigų. Parduok mums savo kuną vergijon, mes apvilksime tave purpuru, ant piršto užmausime žiedą ir padarysime tave didžiosios Karalienės numylėtiniu. Bet nekalbėk mums apie sielą, ji dėl mūsų neturi jokios vertės.

Ir tarė Jaunas Žvejas savin:

— Stebėtina! Kunigas pasakė man, buk siela brangesnė už viso pasaulio aukšą, o pirkliai sako, buk ji nė sidabro pinigų neverta. — Ir jis nuėjo nuo prekyvietės, atėjo pajurin ir ėmė galvoti, kas daryt.

Pusiaudienį jis atsiminė, kad vienas jo draugų, juros žolių rinkėjas, pasakojo jam apie jauną raganą, kuri gyveno urve prie intakos ir labai mitri esanti visuose burtuose. Jis pašoko ir pasileido tekinas — taip skubinos jis savo sielos nusikratyti,

dulkių debesis sekė paskui, kol jis jūros krantu bėgo. Jaunai raganai niežėjo delnas, ir ji žinojo, kad jis ateis, ir, paleidus savo ruduosius plaukus, susijuokė. Palaidais rudais plaukais stovėjo ji prie inėjimo urvan ir laikė rankoje žydinčios cikutos šakelę.

— Ko tau truksta? Ko tau truksta? — sušuko ji, kuomet, uždusęs Žvejas, užsikra-pštė ant uolos ir pasilenkė prieš ją.

— Ar žuvies tavo tinklui, kuomet pučia šiurpus vėjas? Aš turiu mažutę nendrės birbinę, ir kuomet aš birbinu, skumbrija plaukia užtakon. Bet birbinė ko nors verta, gerasai berneli, ji ko nors verta. Ko tau truksta? Ko tau truksta? Ar audros, kuri suskaldytų laivus ir išmestų pilnas brangenybių skrynes ant kranto.

— Aš daugiau turiu audrų už vėją, nes aš tarnauju vyresniam už vėją ir su rėčio ir kibiro vandens pagalba galiu didelius laivus nuskandinti. Bet ir tas ko nors vertas!

— Ko tau truksta? Ko tau truksta? Aš žinau gėlę, kuri auga dauboje, niekas jos nežino, išskyrus mane. Ta gėlėlė turi purpuro lapelius ir žvaigždę žiedo viduryje, ir jos sultis baltos, yt pienas. Jeigu tu palytėtum tą gėlele neprieinamas Karalienės lupas, ji eitų paskui tavęs per visą pasaulį. Ir tas ko nors vertas, gerasai berneli, ko nors vertas! Ko tau truksta? Ko

tau truksta? Galiu varlę į miltelius su-
trinti, išvirti košelės ir išmaišyti ją nu-
mirėlio ranka. Apipurkšk ta košele savo
priešininką, kuomet jis miega, ir jis pa-
virs juoda bjaurybe ir tikroji jo motina
užmuš jį! Su rato pagalba galiu
nuo dangaus Mėnulį nuleisti ir krištale ga-
liu Mirtį parodyti tau. Ko tau truksta?
Pasakyk man tavo norą, ir aš išpildysiu
jį, ir tu man užmokėsi tiek, kiek jis ver-
tas, gerasai berneli, tiek, kiek jis vertas.

— Mano noras visai menkas, — tarė
Jaunas Žvejas, — bet kunigas supyko ir
išvarė mane. Mano noras menkas, bet pir-
kliai išjuokė mane ir atsisakė jį išpildyti.
Todėl ateinu pas tave, nors žmonės vadina
tave pikta, ir kiek tik tu reikalaus, tiek
aš tau užmokėsiu.

— Ko tu nori? — klausė ragana ar-
tindamos.

— Aš noriu savo sielą išvaryti, —
tarė Jaunas Žvejas.

Ragana išblyško, suvirpėjo ir paslėpė
veidą mėliname savo apsiauste.

— Gerasai berneli, gerasai berneli, —
sumurmėjo ji, — tas, ko tu nori — baisus
daiktas!

Jis krustelėjo kaštano plaukais ir su-
sijuokė:

— Mano siela del manęs — niekai, —
atsakė jis. — Aš negaliu jos matyti. Aš

negaliu ją palytėti. Aš nežinau jos.

— Ką tu man duosi, jei aš tau pagelbėsiu? — tarė ragana, žiurėdama jin puikio-
mis savo akimis.

— Penkis aukso gabalus, — atsakė jis, — savo tinklus, gričią, kurioje aš gynevu, išmargintą luotą, kuriuo išplaukiu juron. Tik pasakyk, kaip man mano sielos nusikratyti. Atiduosiu viską, ką turiu.

Ji pasityčiotinai susijuokė ir sudavė jam cikutos šakute.

— Aš galiu rudens lapus auksu paversti, — atsakė ji. — Aš galiu iš išblyškusių mėnulio spindulių išausti sidabro siulus, jeigu užsimanysiu. Tas, kuriam aš tar nauju, turtingesnis už visus šio pasaulio karalius ir jų valstijos jo klauso.

— Ką-gi aš tau duosiu, — sušuko jis, — jeigu tas vertesnis už auksą ir sidabrą!

Ragana paglostė jo plaukus savo plona, balta ranka:

— Tu turi šokti su manim, gerasai berneli, — sušnabždėjo ji ir nusišypsojo.

— Tiktai tiek? — sušuko Jaunas Žvejas nustebeš ir linksmas.

— Tiktai tiek! — atsakė ji ir vėl nusišypsojo.

— Tokiu budu, saulei leidžianties, kokioje nors slaptoje vietoje, mudu pašoksiva, tu pasakysi man tą, kas man reikalinga.

Ji papurtė galva.

— Kuomet mėnulis užtekės, kuomet mėnulis užtekės, — sumurmėjo ji. Paskui apsidairė aplinkui ir pasiklausė. Kielė trukšmingai pakilo nuo lizdo ir skrajojo viršuj diunų, tris margi paukščiai sujudo aštrioje pilkoje žolėje ir prašvilpė vienas pro kitą. Nieko nebuvo girdėti, išskyrus vilnių bildėsio, kurios žemai skaldės į uolas. Ragana ištiesė ranką, pritraukė Jauną Žveją prie savęs ir pridėjo savo sausas lūpas prie jo ausies.

— Naktį turi ateiti ant viršukalnio, — sušnibždo ji. — Šiandien gužynės, ir Jis bus ten.

Jaunas Žvejas suvirpėjo ir pažvelgė jon, o ji susijuokė, parodydama baltus savo dantis.

— Kas Jis, apie ką tu kalbi? — užklausė jos Žvejas.

— Tas nesvarbu, — atsakė ji. — Ateik šianakt, atsistok po balto buko ir lauk manęs atvykstant. Jeigu juodas šuo bėgs ant tavęs, suduok jam gluosnio rykšte, ir jis nubėgs. Jeigu apuokas prakalbės tavin, neatsiliepk; kuomet mėnulis užtekės, aš busiu su tavim ir mudu šoksiva ant pievos.

— Bet ar prisieki tu, jog pasakysi man, kaip mano siela išvaryti? — užklausė jis.

Ji išėjo saulės švieson, vėjas žaidė rudais jos plaukais.

— Ožio nagomis prisiekiu, — atsakė.

— Tu viena geriausių raganų, — sušuko Jaunas Žvejas, — ir aš butinai šoksiu su tavim ant viršukalnio. Geriau man būtų, kad tu paimtumei iš manęs auksą ir sidabrą. Bet jeigu tu tokios kainos reikalauji, tai gausi ją, nes ji nedidelė. — Nusiėmė skrybėlę, giliai pasilenkė ir nubėgo atgal miestan, didžio džiaugsmo apimtas.

Ragana lydėjo jį akimis, o kuomet jo jau nebebuvo matyti, inėjo urvan ir, išsiėmus veidrodi iš išmarginto kedro, pastatė jį, apklojo karštas anglis šakomis ir ėmė žiurėties veidrodin pro dumus. Paskui ji sugniaužė rankas iš pykčio:

— Jis turėtų mano buti, — sumurmėjo ragana. — Aš tokia-pat daili, kaip ir ji!

Vakare, kuomet pasirodė mėnulis, Jaunas Žvejas užlipo ant kalno ir atsistojo baltojo kedro šakų pavėsyje. Tarytum šviesaus plieno skydas po kojų gulėjo plati jura ir mažyčių žvejų laivelių šešėliai slankiojo po užtaką. Milžiniškas apuokas, dideliomis šviečiančiomis akimis, pašaukė jį vardu, bet jis neatsiliepė. Juodas šuo bėgo ant jo ir sulojo. Jis sudavė jam gluosnio rykšte ir šuo išsišiepė.

Pusiaunaktį, lyg šikšnosparniai, iš visų pusių susilėkė raganos. „Fiu“ — švilpė jos, žemėn nusileisdamos.

— Čia kaž-kas, mums nepažištamasi, yra. — Ir uostē jos ora, klegējo ir ženklais kalbējos. Paskutinē atlēkē jaunutē ragana, vėjo išplēstais rudais plaukasis. Ji buvo aukso rubais apsivilkusi, ant kurių išsiuvinēta buvo povų akis, o ant galvos turėjo žalio aksomo kepuraitę.

— Kur jis, kur jis? — sušuko raganos, ją pamačiusios, bet ji tik susijuokė ir nubėgo prie balto buko ir, paėmusi Jauną Žveją už rankų, išvedė mėnulio švieson ir ėmė šokti.

Jie sukiojos aplinkui ir jauna ragana taip augštai pašokdavo, kad Žvejas matydavo jos rausvai baltas kulnis. Bet štai šoką išgirdo bėgančio arklio bildėsi, tečiaus arklio nebuvo matyti ir Žvejas pajuto bijąsis.

— Sparčiau! — sušuko ragana, apkavimu apdavė Žveją. — Sparčiau! sparčiau! — šaukė ji, ir rodos žemė sukosi po jo kojų, smegenis sumišo, apėmė baimė, tarytum kaž-kas pikto tykojo jį ir štai jis pamatė, kad uolos pavėsyje stovi stovyla, kurios pirma ten nebuvo.

Tai buvo žmogus juodo aksomo rubais ispanų mada apsitašęs. Jo veidas nepaprastai išblyškęs, bet lupos panašios buvo į didų purpurinį žiedą. Rodės buk jis nuvargęs ir stovėjo uolon atsirėmęs, beaty-

džiai kinžalo rankena žaisdamas. Ant žolės šale jo gulėjo plunksnomis papuošta skrybėlė ir pora išvirkščių auksu išsiuvinėtų raitelio pirštinių. Ant viršaus pirštinių žemčiugais buvo išsiuvinėtas stebėtinai herbas. Trumpas apsiaustas, sabalais pamuštas, nusviro nuo jo pečių, dailios baltos rankos spindėjo žiedais. Akis primerktos sunkiomis blakstienomis.

Jaunas Žvejas žiurėjo jin yt užburtas. Galų-gale jiedviejų akis susitiko ir kur jis nebutų šokęs, jam rodės, kad to žmogaus akis nuolatos jį sekė. Jis išgirdo, kaip ragana susijuokė. Sugriebė ją už liemenio ir beprotiškai pradėjo sukties su ja.

Staiga miške sulojo šuo. Šokėjai sustojo ir, eidami poromis, klaupė ir bučiavo to žmogaus ranką. Jiems tai darant, ant jo lupų žaidė didus nusišypsojimas, lyg butų siubavęs vanduo paukščio sparnų užgautas. Bet tame slėpės paniekinimas. Jis vis žiurėjo Jaunan Žvejan.

— Eiva, pasveikinsiva, — sušnibždo ragana ir nuvedė Žveją. Jį apėmė stiprus geidulys išpildyti jos norą ir js ėjo kartu. Bet priėjęs arti, pats nežinodamas kam, jis persižegnojo ir šaukės prie Dievo.

Nesuskubo jis to padaryti, kaip raganos sukliko, yt vanagai, ir išlakstė. Išblyškusį žmogaus veidą, kuris jin žiurėjo, pervērė skausmas. Žmogus nuėjo mažan

miškelin ir sušvilpē. Ispanu veislēs drigantas sidabro kamanomis išbēgo prie jo. Įšokęs balnan, jis atsigrėžē ir liudnomis akimis pažvelgē Jaunan Žvejan.

Rudais plaukiais ragana taip-pat buvo norējusi lēkti, bet Žvejas sugavo ją už rankos ir neleido.

— Paleisk mane, — sušuko ji, — ir duok man nulēkti, nes tu ištarei vardą, kurio ištarti nereikējo ir padarei ženklą, į kurią nevalia žiurėti.

— Ne, — atsakē. — Aš nepaleisiu tavęs, kol tu man slēpinio neatidengsi.

— Kokio slēpinio? — tarē ragana, norėdama pasiliuosuoti iš jo, tarytum laukinė katē ir kramtē lupas, ant kurių jau putos pasirodē.

— Tu pati žinai, — atsakē jis.

Jos žalsvos akis pasriuovo ašaromis ir tarē ji Žvejui:

— Prašyk iš manęs ko tik nori, tik ne to.

Jis susijuokē ir stipriau nutvērē ją.

Pamačius, kad negalēs iš jo pasiliuosuoti, sušnibždo jin:

— Juk aš taip-pat daili, kaip jūros dukters, ir taip-pat apiburiu, kaip tos, kurios melsvuose vandenyse gyvena. — Ji glamonējos ir glaudē savo veidą prie jo veido.

Bet jis atstumē ją ir susiraukęs tarē:

— Jeigu tu neišpildysi savo prižadų, tai užmušiu tave kaip suvedžiotąją.

Raganos veidas pasidarė pilkas, lyg juosvas medis, ir ji suvirpėjo.

— Tebunie taip, — sumurmėjo ji. — Siela juk tavo, ne mano. Daryk su ja, ką panorėsi. — Ji ištraukė iš-už diržo mažą peiliuką, rankena gyvatės oda aptempta, ir padavė Žvejui.

— Kas man su tuo daryti? — klausė jis nustebęs.

Ji tylėjo tūlą laiką ir pasibaisėjimo šešėlis perlėkė per jos veidą.

— Tas, ką žmonės kuno šešėliu vadiną, nėra kuno šešėliu, bet sielos kuno. Atsistok ant juros kranto užpakaliu mėnuliu, atpjauk prie savo kojų šešėlį, kuris yra tavo sielos kuno, paliepk savo sielai apleisti tave ir ji tai padarys.

Jaunas Žvejas suvirpėjo.

— Tai tiesa? — šnabždėjo jis.

— Tiesa, ir geriau būtų, jei aš nebūčiau jos tau pasakius, — sušuko ji ir apkabino raudodama jo kojas.

Jis atstumė ją, paliko tankioje žolėje ir, prie uolos kranto priėjęs, įsidėjo peilį į makštis ir ėmė lipti žemyn.

O jo siela, jame gyvenusi, sušuko jin ir tarė:

— Visą laiką aš buvau drauge su ta-

vim ir tau tarnavau. Nevaryk dabar manęs; ką blogo aš tau padariau?

Susijuokė Jaunas Žvejas.

— Tu nieko blogo man nepadarei, bet tu man nereikalinga, — atsakė jis. — Pasaulis platus, yra Dangus ir Pragaras ir ta neaiškioji, apitamsi sritis, kuri guli tarp mudviejų. Eik, kur užsimanysi, bet nekliudyk man, nes meilė šaukia mane.

Graudingai prašės siela, bet jis neklausė jos, tik šokinėjo nuo akmens ant akmens, kaip laukinis ožys ir, galų-gale, priėjo lygumą ir geltoną jūros smėlį.

Atsistojo užpakaliu mėnulin, lyg žalvario stovyla, kokio graiko padirbta. Iš putų kilo baltos rankos, kurios kaž-ką ženklais sakė, vilnyse vaidinos neaiškųs reginiai ir viliojo jį. Priešais gulėjo jo šešėlis, kuris buvo jo sielos kunu, iš užpakalio auksuotas, yt medus, kybojo mėnulis.

Ir tarė jo siela jin:

— Jei tu ištiesų turi mane išvaryti, tai nevaryk manęs be širdies. Pasaulis piktas, duok man drauge savo širdį.

Jis palingavo galva ir nusišypsojo.

— Kuo mylėsiu savo numylėtinę, jei tau atiduosiu širdį? — sušuko jis.

— Buk gaileširdingas, — tarė siela, — atiduok man savo širdį, nes pasaulis labai piktas ir man baisu.

— Mano širdis priklauso mano numy-

lētajai, — atsakē jis, — todel negaišuok ir eik sau.

— Ar-gi mudu drauge negalētuva mylėti? — užklausē siela.

— Eik, tavęs man nereikia, — sušuko Žvejas ir, paėmęs mažutį peilį su rankena iš žaliosios gyvatės odos, nupjovė šešėlį prie savo koju, o jis atsistojo priešais, pažvelgė jin ir priėmė jo paveikslą.

Jis žengė atgal ir užsikišo peilį už juostos ir baimė apėmė jį.

— Eik, — sušnibždo jis, — ir nesirodyk man.

— Ne, mudu turiva sutikti, — atsakē siela. Jos balsas buvo tylus ir švelnus ir lupos vos-vos krutėjo, kuomet ji kalbėjo.

— Kaip-gi mudu sutiksiva? — sušuko Žvejas. — Juk tu neisi paskui manęs į juros gelmes?

— Kartą per metus aš ateisiu ant šios vietos ir pašauksiu tave, — atsakē siela.— Gal busiu tau reikalinga.

— Kam tu man busi reikalinga, — sušuko Jaunas Žvejas. — Bet tebunie kaip tu nori. — Ir šoko jis vandenin. Tritonai užtrimitavo savo ragais, mažutė Undinė išplaukė jo pasitikti, apkabino ir pabučiavo į lupas.

O siela stovėjo ant smiltingo kranto ir žiurėjo jin. Ir kuomet juodu pasinērė juron, raudodama nuėjo pelkėmis.

*

*

*

Metams praėjus, siela atėjo ant jūros kranto ir pašaukė Jauną Žveją. Jis išplaukė iš gelmės ir tarė:

— Kam tu mane šauki?

Siela atsakė:

— Eik artyn, kad galėčiau kalbėtis su tavim. Aš stebėtinus dalykus mačiau.

Jis prisiartinio, atsigulė ant smėlio ir, galvą parėmęs, klausės.

Ir tarė jin siela:

— Kuomet apleidau tave, nusikreipiau į saulėtekį ir nuėjau. Iš rytų viskas išmintinga ateina. Šešias dienas keliavau ir septintos dienos rytą priėjau kalną, kuris Totorių žemėje yra. Atsisėdau tamariso pavėsyje, kad pasislėpti nuo saulės. Žemė išdžiuvo ir karštis ją degino. Žmonės klaidžiojo po lygumą, lyg musės po nušveisto vario skydo paviršių.

Pusiaudienį ant horizonto pasirodė raudonų dulkių debesis. Pamatę tai, totoriai ištempė išmargintus savo saidokus ir, užšokę ant mažų arklių, nulėkė to debesio pasitikti. Moteriškės, šaukdamos, šoko prie vežimų ir pasislėpė už milinių kaurų.

Sutemus totoriai sugrižo, bet penkerių truko, ir daugelis sugrižusių buvo sužeisti. Užkinkė arklius į vežimus ir greitai nuvažiavo. Trijs šakalai išėjo iš urvo ir

pažvelgē į važiuojančius. Paskui pauostė orą ir, atsisukę, nubėgo risčia.

Mėnuliui užtekėjus, pamačiau lygumoje degantį laužą ir nuėjau linkui jo. Pirkliai sėdėjo ant kilimų aplinkui laužą. Jų kupriai buvo pririšti iš užpakalio prie kuolų. Negrai, jų tarnai, statė ant smėlio šėtras iš išdirbtų kailių ir taisė augštą sieną iš dygių grušių šakų.

Man prisiartinus, atsistojo vyriausias pirklių, ištraukė kardą ir paklausė ko man reikia.

Atsakiau, buk aš buvusi kunigaikščiu savo krašte, buk išsigelbėjusi iš totorių, kurie mane pavergti norėję. Vyriausiasai pirklys nusišypsojo ir parodė man penkias galvas, užmautas ant ilgų bambuko smaigų.

Paskui jis paklausė manęs, kas esąs Dievo pranašu ir aš atsakiau — Magometas.

Kuomet jis išgirdo melagingojo pranašo vardą, pasilenkė, paėmė mane už rankos ir pasodino šale savęs. Negras atnešė man kumelės pieno mediniame puodelyje ir gabalą keptos avienos.

Išaušus keliavome tolyn. Aš jojau ruda kupriu šale vyriausiojo pirklio, o priešais mus bėgo greitabėgis vylą rankoje nešinas. Iš abiejų pusių jojo kareiviai, mulai sekė iš užpakalio su prekėmis. Karavanoje buvo keturios dešimtys kuprių, mulų dvigubai daugiau.

Iš totorių krašto mes nutraukėme kraštan tų, kurie Mėnulį užburia.

Mes matėme Grifonus, auksą sergiančius ant augštų uolų ir žvynotus smakus, miegančius uolose. Eidami kalnais, stengėmės nekvėpuoti, kad sniego pusnys mus neužgriūtų ir kiekvienas žmogus pridengdavo akis gaziniu vualiu. Pakalnėmis beinant, Pigmėjai mėtė į mus strėlas, medžių dravėse pasislėpę; naktimis girdėjome, kaip laukiniai bugnus mušė. Kuomet priėjome Bezdžionių Bokštą, padavėme joms vaisių ir jos nejudino mūsų.

Kuomet priėjome Gyvačių Bokštą, davėme joms šilto pieno skardinėse ir jos praleido mus. Tris kartus per tą kelionę aplankėme Oksos krantus. Kėlėmės per ją odos puslėmis. Begemotai įnirtę puolė ant mūsų ir norėjo mus sudraskyti. Nuo jų mūsų kupriai virpėjo.

Visų miestų karaliai ėmė iš mūsų miltą, bet neįsileisdavo miestan. Jie mėtydavo mums nuo sienų duoną, mažus maiso blynelius ant medaus keptus ir pyragėlius iš minkštų miltų, finikų prikimštus. Už kiekvieną šimtą pintinių duodavom jiems gintaro ryšuliuką.

Kaimų gyventojai, pamatę mus besiantinant, užnuodindavo šulinius ir pabėgdavo į kalnus. Mes kovėmės su Magadėjais, kurie gema seniais, kas metai eina

jaunyn ir miršta kudikiais; su Laktrojais, kurie vadinasi tigrų sunūmis ir puošia savo kunus geltonomis ir juodomis varšomis; su Aurantais, kurie laidoja velionius ant medžių viršunių, o patįs gyvena tamsiuose urvuose bijodami, kad Saulė, jų dievybė, neužmuštų jų; su Krimnijançais, kurie garbina krokodilą, dovanoja jam auskaras iš žalio stiklo ir maitina jį sviestu ir jaunomis vištomis; su Akanzonbais, kurie turi šuns veidus ir su Sibiniais, kurie turi arklių kojas ir greitesni už arklius. Vienas trečdalis žmonių pražuvo mušiuose, kitas trečdalis mirė iš vargo. Likusieji murmėjo ant manęs ir intarė, buk aš nelaimę atnešusi. Aš ištraukiau raguotą gyvatę iš-po akmens ir laidaus įsikąsti. Pamatę, kad tas man neužkenkė, ėmė manęs bijoties.

Į ketvirtą mėnesį pasiekėme Illelio sostapilį. Naktį priėjome mes prie gojaus šiapus miesto sienų ir oras buvo karštas, nes mėnulis kaip tik buvo inėjęs Skorpiono žvaigždynan. Skynėmės nunokusių granatų, laužėme juos pusiau ir gėrėme saldžias jų sultis. Paskui sugulėme ant kilimų ir laukėme aušros patekant.

Prašvitus sukilome ir pasibeldėme į miesto vartus. Vartai buvo iš kaustyto raudonvario, juros baisybėmis ir sparnuotais smakais išpuošti. Sargai pažvelgė nuo bokštų ir užklausė, ko mums reikia. Musų

vertėjas atsakė, jog mes atvykome iš Syrijos pusiausalisio su daugybe prekių. Jie paėmė užstavus, pasakė vartus pusiaudienį atidarysią ir liepė palaukti.

Pusiaudienį jie atidarė vartus ir, mums miestan inėjus, žmonės miniomis ėjo mus pažiūrėti, o šauklys vaikščiojo po miestą trimituodamas. Sustojome ant prekyvietės, negrai ėmė atraišioti margų audimų ryšulius ir atidarinėjo įvairias skrynes. Jiems savo darbą pabaigus, pirkliai išdėstė nepaprastas prekes: vaškuotas drobes iš Aigipto, išpieštas drobes iš Efiopijos, purpurines putas iš Tiro, melsvas langų užkabas iš Sidono, indus iš deginto molio. Nuo namų stogo visas moterų pulkas žiūrėjo į mus. Viena jų buvo auksuota kauke prisidengus.

Pirmą dieną atėjo vaidilos ir apsimainė su mumis prekėmis, ant rytojaus atėjo didikai, o trečią — amatninkai ir vergai. Toksai esti pasielgimo paprotis su pirkliais, kol tie vieši jų mieste.

Mes išbuvome tenai ligi kitos Mėnulio atmainos. Mėnuliui menkyn eiti pradėjus, man pasidarė nuobodu. Pradėjau vaikščioti miesto gatvėmis ir patekau to miesto dievybės sodnan. Gelsvais rubais vaidilos tylėdami vaikščiojo po žaliuojantį sodną. Ant juodo marmuro pamato stovėjo rausvai-raudonas namas, kuriame dievas

gyveno. Namo duris buvo auksuotu laku padengtos ir išpuoštos dubiais povų ir jaučių paveikslais iš poliruoto aukso. Stogas buvo šviesiai-žaliu farforu padengtas, briaunos apkabintos mažais varpeliais. Kuomet balti karveliai lėkdavo pro šalį, jie palytėdavo sparnais varpelius ir priversdavo juos skambėti.

Priešais šventyklą buvo skaidraus vandens baseinas, dryžu oniksu išklotas. Atsigulčiau šale jo ir išblyškusiais savo pirštais palytėjau plačius lapus. Vienas vaidilų priėjo prie manės ir atsistojo iš užpakalio. Ant kojų turėjo sandales: viena minkštos gyvatės uodos, kita iš paukščių plunksnų. Ant galvos buvo juoda milinė mitra, sidabro pusiaumėnuliais papuošta. Septyni geltoni pusiaumėnuliai buvo išausti jo rubuose, o susiraitę jo plaukai buvo surma nudažyti.

Netrukus jis prakalbėjo manin: ir užklausė, ko aš norinti.

Pasisakiau norinti dievybės pamatyti.

— Dievybė medžioja, — tarė vaidila, indomiajai žiurėdamas manin savo šnairiomis akimis.

— Pasakyk man, kuriame miške, ir aš eisiu tenais, — atsakiau.

Vaidila paglostė ploną savo apsiaustą ilgais nusmailintais nagais.

— Dievybė miega, — sumurmėjo jis.

— Pasakyk man, kurioje vietoje, ir aš budėsiu prie jos, — atsakiau.

— Dievybė valgo, — sušuko jis.

— Jei vynas saldus, gersiu su ja; jei kartus — gersiu taip pat drauge, — atsiliepiau.

Vaidila palenkė savo galvą nustebeęs ir, pakėlęs mane už rankų, įvedė šventyklon.

Ir pamačiau pirmajame kambaryje stovylą, sėdinčią ant sosto iš jašmos, išmarginto dideliais rytų žemčiugais. Stovyla buvo išpjaustyta iš juodmedžio ir lygaus didumo su žmogum. Kaktoje buvo įstatytas rubinas ir tiršti taukai varvėjo nuo galvos ant šonų. Kojos buvo raudonos nuo kraujo ką-tik nudurto ėriuko, šonai apjuosti vario diržu, kurin buvo įstatyta septyni berilai.

Ir tariau vaidilai:

— Tai yra dievybė?

Ir jis atsakė:

— Taip, tai dievybė.

— Parodyk man dievą, — sušukau, — o ne, tai užmušiu tave. — Ir aš palytėjau jo ranką ir ji nudžiuvo.

Vaidila pradėjo maldauti mane.

— Tegul mano valdovas išgydo savo tarną, tuomet parodysiu jam dievą.

Papučiau savo kvapu ant jo rankos ir ji atsigavo. Vaidila suvirpėjo ir nuve-

dē mane kitan kambarin. Pamačiau stovylą ant nefrito papėdės, dideliais izumrudais apkarstyta. Stovyla buvo iš drambliakaulio ir du kartu didesnė už žmogų. Jo veidą puošė chrizolitas, krutinė nutepa mira ir cinamonu, vienoje rankoje laikė kreivą skiptrą iš nefrito, kitoje apvalų krištala. Apsiavęs buvo vario kurpėmis. Stora jo kaklą apjuosė grandinis iš selenitų.

Paklausiau vaidilos:

— Tai yra dievybė?

Jis atsakė man:

— Taip, tai yra dievybė.

— Parodyk man dievą, — sušukau, — o ne, tai užmušiu tave. — Palytėjau jo akis ir jis apjako.

Vaidila pradėjo maldauti mane, tarydamas:

— Tegul mano valdovas išgydo savo tarną, tuomet parodysiu jam dievą.

Papučiau savo kvapo į jo akis ir jis praregėjo. Vaidila vėl suvirpėjo ir invedė mane trečian kambarin. Ir kas-gi! Ten nebuvo nė Dievo, nė, apskritai imant, kokios stovylos, tiktai apvalas metalinis veidrodis, ant akmens aukuro pastatytas.

Ir tariau vaidilai:

— Kur dievybė?

Jis atsakė man:

— Nėra jokios dievybės, išskyrus tą

veidrodi, kuri čia matai, nes tai Išminties veidrodis. Jame atsispindi visi daiktai, danguje ar ant žemės esą, išskyrus veidą to, kuris jin žiuri. Daug yra kitokių veidrodžių, bet anie veidrodžiai tai — Asmenės Nuomonės veidrodžiai. Tiktai šis vienas veidrodis — Išminties Veidrodis. Ir tie, kurie jį turi, žino viską ir nieko nuo jų negalima paslėpti. Neturi-gi to veidrodžio, neturi Išminties. Tas veidrodis ir yra dievybė ir mes gerbiame jį. — Aš pažiūrėjau veidrodin, ir buvo ištiesų taip, kaip vaidila sakė.

Ir aš nepaprastą padariau dalyką, bet tas nesvarbu: dauboje, iš viso vienos dienos kelio atstume nuo šičia, paslėpiau Išminties Veidrodi... Leisk man ineiti tavin ir buti tavo tarnu, ir tu busi išmintingiausias už visus galvočius ir Išmintis bus tavo. Leisk man ineiti tavin ir nebus išmintingesnio už tave.

Bet Jaunas Žvejas nusijuokė.

— Meilė geresnė už Išmintį, — sušuko jis, — o Mažoji Undinė myli mane.

— Ne, nieko nėra geresnio už Išmintį. — atsakė siela.

— Meilė geresnė, — atsakė Jaunas Žvejas ir pasinėrė gelmėn... Siela-gi raudodama nuėjo pelkėmis.

*

*

*

Dar vieniems metams praslinkus, siela atėjo pajurin ir pasišaukė Žveją. Jis išplaukė iš gelmių ir tarė jon:

— Kam šauki tu mane?

Siela atsakė:

— Eik artyn, kad aš galėčiau pasikalbėti su tavim; aš mačiau nepaprastus dalykus.

Jis prisiartino, atsigulė ant smėlio ir, parėmęs galvą ranka, klausės.

— Palikus tave, nusikreipiau į pietus ir nukeliavau. Iš pietų visi turtai ateina. Šešias dienas ėjau keliu, Aštero miestan vedančiu; ėjau raudonais, dulkėtais keliais, kuriais piligrimai vaikščioja. Septintos dienos rytą pakėliau akis ir ką-gi... Miestas gulėjo po mano kojų. Jis visas guli dauboje. Tame mieste devyneri vartai ir prieš kiekvienus vartus stovi arklys, kuris žvengia, kuomet beduinai nusileidžia nuo kalnų. Sienos aptrauktos variu, sargybinių bokštai ant sienų padengti cinku. Kiekviename bokšte stovi šaulys saidoku rankoje. Saulei tekant jie leidžia po strėlą gongan, o saulei leidžianties pučia ragan.

Man miestan ineiti panorėjus, sargybiniai sulaukė mane ir užklausė, kas aš esanti. Atsakiau dervišu esanti ir einanti Mekon, kur laikoma žalioji čarda, ant kurios Korano žodžiai angelų rankomis si-

dabrinėmis raidėmis išsiūti. Sargybiniai nustebo ir paprašė ineiti.

Viduryje miestas panašus į prekyvietę. Ak, kad tu butum buvęs su manim! Skersai siaurų gatvių pratiesti linksmučiai popieriniai žibintuvai, lyg didelės plaštakės. Kada vėjas pučia per stogus, žibintuvai siubuoja ir išsipučia, yt muilo burbulai. Pirkliai sėdi prie savo sankrovų ant šilkinų kilimų. Jų juodos barzdos tiesios, čalmos nubarstytos aukso žibučiais; ilgi pjaustyti persikų branduoliai ir gintaro poterūkai slysta per jų šaltus pirštus. Kai-kurie jų parduoda galbaną, nardą ir nepaprastas kvapyklas nuo Indijos jūros salų, tirštus raudonųjų rožių taukus, myrą ir smulkučius nusmailintus gvaizdikus. Kuomet apsistoji ir kalbiesi su jais, jie beria saują kodylo ant žarijų ir oras pakvipsta. Mačiau sirijietį, kuris laikė rankose ploną lazda, panašią į nendrę. Pilki dumų siulai ruko iš jos ir jų kvaptis panaši buvo į migladų kvaptį pavasari. Kiti parduoda sidabro braslėtus, šviesiai žalsva biriuzą apibarstytus; vario grandinėlius, mažais žemčiugais papuoštus; tigro nagus, auksan intaisytus ir auksuotos katės nagus, vadinamos leopardu, taip-pat auksan intaisytus; auskarus iš pragręžtų izumrudų ir žiedus iš išskaptuotos jašmos. Iš arbatnamių girdėti gitarų gaidos; opiumo

rukytojai baltomis šypsojančiomis akimis žiuri į praeivius.

Ak, kad tu butum buvęs su manim!... Vyno pirkliai stumdosi per minią didelėmis odos puslėmis ant pečių. Daugelis jų parduoda Širaco vyną, saldų kaip medus. Paduoda norintiems gerti mažuose metaliniuose puodeliuose ir inberia vynan rožių lapelių. Ant prekyvietės stovi vaisių pardavėjai. Jie parduoda: nunokusias figas, plėmuotu auksuotu viduriu; dynes, muskusu kvepiančias; geltonas, kaip topazai, kitras; rausvus obuolius, baltųjų vynuogių kekes; apskritus rausvai-geltonus apelsinus ir apvalias citrinas, žalio aukso varsos. Vieną kartą mačiau praeinantį dramblių. Jo nosis išmarginta buvo raudonais ir geltonais dažais, ant ausų užmautas buvo raudono šilko tinklas. Dramblys sustojo prie vienos sankrovos ir ėmė ėsti apelsinus, pirklys vien juokės iš to. Įsivaizdinti negali, kokie-tai ypatingi žmonės. Kuomet jie linksminas, tai eina pas paukščių pirklius, nusiperka paukštelį narvelyje ir išleidžia laisvėn, kad jų džiaugsmas dar didesnis būtų. Kuomet nuliudę, susižeidžia erškėčiais, kad jų liudėsis nesumažėtų.

Vieną vakarą sutikau keletą negrų, kurie nešė per prekyvietę sunkų palankiną. Jis buvo padirbtas iš paauksuoto bambuko, stulpeliai rausvu laku nutepti ir pa-

puošti bronziniaiis povais. Langai buvo uždengti užkabomis, ant kurių išsiuvinėti buvo vabalų sparnai smulkučiais žemčiugais. Tuo kartu, kaip palankiną nešė pro mane, iš jo pažiūrėjo išblyškęs čerkesaitės veidas ir nusišypsojo. Aš nuėjau paskui, mergaitė-gi ėmė skubinties ir raukės. Bet man tas nerupėjo; didelis žingeidumas apėmė mane.

Galų-gale jie sustojo prie ketvirtainio balto namelio be langų ir mažomis durimis, panašiomis į rusies duris. Padėjo palankiną ant žemės ir tris kartus pabeldė jin vario plaktuku. Armėnas, žaliu švarku, pažvelgė pro vartelius ir, pamatęs juos, atidarė duris, patiesė kilimą ant žemės ir iš palankino išėjo moteriškė. Ineidama naman ji pažiūrėjo manin ir vėl nusišypsojo. Niekuomet nemačiau tokio išblyškusio žmogaus.

Mėnuliui patekėjus, aš sugrižau atgal ir jieškojau to namo, bet jau nebebuvo. Pamačiusi tai, aš supratau, kas ta moteriškė buvo ir kodėl ji šypsojos manin.

Ak, kad tu butum buvęs su manim!... Jaunojo mėnulio šventę jaunutis Valdovas išėjo iš savo rumų ir nuėjo mečetin pasimelsti. Jo plaukai ir barzda papuošti buvo rožių lapeliais, skruostai padengti lengvučiu aukso dulkių sluogsniu, delnai ir kojos spindėjo šafranu.

Saulei tekant jis išėjo iš savo rumų sidabro rubuose, o saulei leidžianties grįžo aukso rubuose. Žmonės puolė kniupšti, veidus slėpdami, bet aš nenorėjau to daryti. Stovėjau prie finikų pirklio ir laukiau. Pamatęs mane, Valdovas pakėlė savo nudažytas blakstienas ir aš sustojau. Stovėjau nesijudindama ir nepasveikinau jo. Žmonės stebėjos mano drąsa ir patarė man bėgti iš miesto. Aš nesirupinau tuo, bet nuėjau ir atsisėdau prie svetimų dievų pirklių, kurių čia neapkenčia dėl jų viltvilin-gumo. Kuomet aš papasakočiau jiems apie savo pasielgimą, kiekvienas jų davė man po dievuką ir prašė tą dovaną paimti.

Tą naktį, kurią aš gulėjau ant priegalvio arbatnamelyje Granatų gatvėj, atėjo Valdovo sargyba ir nuvedė mane ruman. Man inėjus, uždarė visas duris ir užkalė jas grandiniaiais. Viduje buvo kiemas, arkadomis aptvertas. Sienos buvo iš balto alebastro, vietomis mėlinu ar žaliu akmenu išmargintos; kolonos iš žalio marmuro, o grindis iš rausvai-geltono marmuro. Ligšiol nieko panašaus nebuvau mačiusi.

Man per kiemą praeinant, dvi moteriški pažvelgė nuo balkono ir sviedė manin keiksmo žodžius. Sargyba ėmė skubėti, ir jų vylų galai skambėjo, baldydamos į poliruotas grindis. Jie atidarė dureles iš išpjaus-tyto drambliakaulio ir aš atsiradau gau-

siai palietame sodne, septyniomis terasomis žemyn nusileidžiančiu. Sodnas buvo apsodintas tulpėmis, mėnulio gėlėmis ir sidabruotomis aloė. Tarytum plonytė krištalo lazdelė mirgėjo fontana vakaro tamsoje. Kiparisai išrodė baigiančiais degti nuodeguliais. Ant vieno jų suokė lakštutė.

Sodno gale stovėjo mažas paviljonas. Mums prie jo priėjus, du eunuchai išbėgumus pasitikti. Riebus jų kunai svyrinėjo jiems beeinant ir žingeidžiai žiurėjo jie manin geltonų blakstienų akimis. Vienas jų nusivedė šalin sargybos vadą ir kažką sušnibždo jin tyliu balsu. Kitas kramtė kvaptingus blynelius, kurių sutingusia ranka išsiimdavo iš apskritos, mėlina emalija padengtos dėžutės.

Į keletą minučių vadas atleido kareivius. Jie nuėjo atgal ruman, eunuchai sekė paskui jų, skindamiesi pakeliui saldžių šilkamedžio uogų... Viena kartą vyresnysis eunuchas atsigrėžė ir nusišypsojo viltvilinčiai.

Paskui nuvedė mane sargybos vadas paviljonan. Be mažiausios baimės pakėliau sunkią uždangą ir inėjau vidun.

Jaunutis Valdovas gulėjo ant guolio iš liuto odu, o sakalas sėdėjo ant jo rankos. Iš užpakalio stovėjo nubijietis vario šalmu. Igi juostos nuogas, dideliais sunkiais auskarais sudraskytose ausyse. Šale guolio

ant skobnelio gulėjo didelis turkų kardas.

Pamatęs mane, Valdovas susiraukė ir užklausė:

— Kaip vadiniesi? Ar tu nežinai, kad aš šio krašto valdovas?

Bet aš nieko neatsakiau.

Parodė pirštu kardą. Nubijietis sugriebęs kardą ir, šokęs ant manęs, sudavė man labai stipriai. Ašmens švilpdamos perlėkė per mane, bet nieko blogo man nepadarė. Nubijietis pargriuvo ant grindų. O kuomet jis atsikėlė, jo dantys barškėjo iš baimės ir jis pasislėpė už guolio.

Valdovas pašoko ir, sugriebęs vylą, paleido ją manin. Aš sugriebiau vylą ore ir perlaužiau pusiau. Jis paleido manin strėlą, bet aš pakėliau ranką ir strėla užkibo ore. Tada ištraukė jis kinžalą iš-už balto diržo ir įsmeigė jį nubijiečio gerklėn, kad vergas negalėtų papasakoti apie gėdą. Nelaimingasis pradėjo rangyties, yt prispausta gyvatė ir kruvinos putos prasimusės pro lupas. Kada jis numirė, Valdovas kreipėsi manin ir, nusišluostęs nuo kaktos prakaito lašą purpurine išsiuvinėto šilko skarele, tarė:

— Ar tu tik ne pranašas, kad nieko blogo neįstengiu tau padaryti, ir ar ne pranašo sunus, kad aš negaliu tau užkenkti? Maldauju tavęs, apleisk mano miestą

dar šiandien, nes, kol tu čia esi, mano valdžia nieko nereiškia.

Ir atsakiau aš jam:

— Atiduok man pusę savo turtų ir aš išeisiu iščia.

Paėmė mane už rankos ir išvedė sodnan. Kuomet sargybos vadas pamatė mane, jis nustebo. Kuomet eunuchai pamatė mane, jų kojos virpėjo iš baimės ir jie sugriuvo kniupšti.

Pilyje yra raudono porfiro ašmasienis kambarys su žvynotomis vario lubomis, lempomis nukabinėtas. Valdovas palytėjo vieną sienų, ji atsivėrė ir mudu inėjova koridorin, daugybe žiburių nušviestan. Sienų įlankose iš dviejų pusių stovėjo vyno ąsočiai, ligi viršaus sidabro pinigų pripilti. Kuomet priėjova koridoriaus vidurį, valdovas ištarė tą žodį, kurio nereikėjo ištartti, ir atsivėrė granito duris ant nematomų užraktų ir valdovas pridengė veidą rankomis, kad neapjakti.

Tu neintikėsi, kokių ten brangumynų buvo: dideli šliužų kevalai pilni buvo žemčiugų, išskaptuoti dideli akmens pripilti buvo raudonų rubinų. Auksas sudėtas buvo į drambliodžių skrynes, o aukso smėlis — odų buteliuose. Krikštalinėse torėlėse gulėjo opalai, nefrito torėlėse — sapfirai. Apvali žali izumrudai eilėmis buvo išdėstyti ant plonyčių drambliakaulio torėlių. Vie-

name kampe stovėjo šilko maišai, vieni jų pilni buvo biriuzu, kiti berily. Medžioklės ragai iš drambliakaulio pripilti buvo tamsiai-mėlinais ametistais, variniai-gi ragai—chalcedonais ir sardonikais. Kedro kolonos apkabintos geltonais katės siulais. Ant plokščių apvalių skydų gulėjo raudono vyno varsos karbunkulai. Ir vis-gi, aš vos tik dešimtą dalį papasakojau tau to, kas ten buvo.

Kuomet valdovas atėmė rankas nuo veido, jis tarė manin:

— Tai mano turtų namas, ir pusė to, ką tu čia matai, prigulės tau, kaip esu pažadėjęs. Duosiu tau kuprių ir tarnų, jie klausys tavęs ir nuves tavo turtus kokion nori svieto dalin, kur tik tu panorėsi. Ir tas reikia šianakt padaryti, nes aš nenoriu, kad Saulė, mano tėvas, matytų, jog mano mieste yra žmogus, iš kurio aš nestengiu gyvybės atimti.

Bet aš atsakiau jam:

— Auksas, čia esąs, tavo ir sidabras tavo, tavo taip-pat brangūs akmenis ir kiti brangumynai, bet man jų nereikia. Aš nepaimsiu nieko iš tavęs, išskyrus mažąjį žiedą, kurį tu nešioji ant piršto.

Valdovas susiraukė.

— Tai paprastas švino žiedas, — sušuko jis. — Jis nieko nevertas, todėl imk pusę mano turtų ir išsinešink iš mano miesto.

— Ne, — atsakiau. — Aš nepaimsiu nieko, kaip tik tą švino žiedą, nes aš žinau, kas jo viduryje parašyta ir kokių tikslu.

Valdovas suvirpėjo ir maldaudamas tarė manin:

— Paimk visus turtus ir išeik iš miesto. Aš užleidžiu tau iš savo turtų dalį.

Ir aš padariau nepaprastą dalyką, bet tas nesvarbu: urve, vienos dienos kelionės atstume iščia, aš paslėpiau Turtų Žiedą. Kelionės tik vieną dieną ir Žiedas laukia tavęs atvykstant. Tą žiedą turįs, turtin-
gesnis už viso pasaulio karalius. Todėl eik ir pasiimk jį ir viso pasaulio turtai bus tavo.

Bet Jaunas Žvejas nusijuokė.

— Meilė geresnė už turtus, — sušuko jis, — ir mažoji Undinė myli mane.

— Ne, nieko geresnio nėra už turtus, — tarė siela.

— Meilė geresnė, — atsakė Jaunas Žvejas ir pasinērė į gilmes. O siela, raudodama, nuėjo pelkėmis.

*

*

*

Ir kada praslinko treči metai, siela at-
ėjo pajurin ir pasišaukė Jauną Žveją. Jis išplaukė iš gilmių ir tarė:

— Kam tu mane šauki?

— Eik artyn, noriu pasikalbėti su tavim. Aš mačiau nepaprastus daiktus.

Jis prisiartino, atsigulė ant smėlio ir parėmęs galvą ranka, klausės:

Ir tarė jin:

— Man žinomame mieste yra smuklė arti upės kranto. Sėdėjau ten su jureiviais, kurie gėrė dviejų varšų vyną, valgė miežių duoną ir mažą sudytą žuvį, su lauro ir vyšnių lapais, ir uksusu patiektą. Ir tuo laiku, kuomet mes ten sėdėjome ir linkminomės, inėjo senis kilimu ir dviems gintaro ragais kanklėmis nešinas. Ištiesęs kilimą ant grindų, jis užgavo rageliu stygas, ir mergaitė uždengtu veidu išbėgo ir ėmė šokti. Jos veidas uždengtas buvo gazo uždangalu, bet ji šoko basa. Ir judėjo jos basos kojos po kilimą, kaip du baltu balandėliu. Niekuomet nieko dailesnio neteko man matyti. Miestas, kuriame ji šoka, vienos dienos kelionės atstume iš čia.

Dabar, kuomet Žvejas išgirdo savo sielos žodžius, jis atsiminė, kad mažoji Undinė neturi kojų ir kad ji negal šokti. Beprotingas noras apėmė jį ir jis tarė:

— Viena diena kelionės tan miestan, ir aš visuomet galiu savo mylimojon sugrižti. — Jis susijuokė, atsikėlė ir nuėjo ant kranto. Kuomet priėjo krantą, jis vėl susijuokė ir ištiesė rankas savo sielon. Siela iš džiaugsmo garsiai sušuko, pasitiko jį tekina ir inėjo jin. Ir Jaunas Žvejas pa-

matė priešais savęs tą kuno šešėlį, kuris yra sielos kunu.

Ir tarė jin siela:

— Neleisime laiko veltui ir leisivos kelionėn, nes Juros Dievai pavydūs ir valdo baisenybes, kurios jų liepimus išpildo.

Ir juodu skubinos. Visą naktį ėjo prie mėnulio, visą dieną prie saulės. Ir vakarop priėjo miestą.

Ir tarė Jaunas Žvejas savo sielon:

— Ar tai tas pats miestas, kur šoka ta mergaitė, apie kurią tu man pasakojai?

Ir siela atsakė:

— Tai ne tas miestas, bet kitas. Bet, vis-gi, ineikiva jin.

Juodu inėjo miestan ir nuėjo gatvėmis. Kuomet ėjo Juvelirų gatve, Jaunas Žvejas pamatė dailų sidabro torėlių, sankrovos lange išstatytą. Ir tarė siela:

— Paimk tą sidabro torėlių ir paslėpk.

Ir jis paėmė torėlių ir paslėpė jį savo apsiausto raukšlėse ir juodu skubiai išėjo iš miesto.

Ir kuomet juodu nuėjo vienas varsnas, Jaunas Žvejas susiraukė, numetė torėlių ir tarė savo sielon:

— Kam liepei tu tą torėlių man paimti? Tai blogas pasielgimas.

Bet siela atsakė:

— Nesirupink, nesirupink.

Ir antros dienos vakarop juodu pri-

ējo kitā miestā ir Jaunas Žvejas tarē savo sielon:

— Tai tas, turbut, miestas, kur šoka ta mergaitē, apie kuriā tu man pasakojai?

Ir atsakē jam siela:

— Tai ne tas miestas, bet kitas. Bet, vis-gi, ineikiva jin.

Ir juodu inējo miestan ir nuēju Kurpių Pirklių gatve. Jaunas Žvejas pamatē vaikā, kuris stovējo prie vandens indo. Ir tarē siela:

— Suduok vaikui. — Jis sudavē vaikui taip, kad tas pradėjo verkti ir, tai padarę, juodu skubinai išėjo iš miesto.

Ir kada juodu nukeliavo vienas varsnas, Jaunas Žvejas supyko ir tarē savo sielon:

— Kam tu pamokei mane vaikā užgaut? Tas blogas pasielgimas.

Bet siela tarē jin:

— Nesirupink, nesirupink.

Trečios dienos vakarop juodu priėjo miestā ir Jaunas Žvejas paklausē sielos:

— Tai tas miestas, kur šoka ta mergaitē, apie kuriā tu man pasakojai?

Ir atsakē jam siela:

— Galbut tai ir tas pats miestas. To-del ineisiva jin.

Ir juodu inējo miestan. Bet niekur negalėjo rasti Jaunas Žvejas nē upēs, nē tos smuklēs prie upēs. Gyventojai stebē-

damies žiurėjo jin, ir apēmė jį baimė ir tarė jis savo sielai:

— Eiva iščia, nes tos, kuri baltomis kojomis šoka, čia nėra.

Bet siela atsakė:

— Ne, palaukiva. Naktis tamsi ir ant kelio sutiksiva žmogžudžius.

Ir atsisėdo Žvejas ant prekyvietės atsilsiėti. Netrukus pro šalį praėjo gaubturu prisidengęs pirklys, rago žibintuvu nešinas. Ir tarė jam pirklys:

— Kam tu sėdi ant prekyvietės, juk matai, kad sankrovos uždarytos ir pundai suraišioti?

Ir atsakė jam Jaunas Žvejas:

— Negaliu nė vienos smuklės tame mieste atrasti ir neturiu giminės, kuris priglaustų mane.

— Ar-gi mes ne visi giminės? — tarė pirklys. — Ar ne visus mus vienas Dievas sutvėrė? Todėl eiva su manim, aš turiu kambarį svečiams.

Jaunas Žvejas atsikėlė ir nuėjo su pirkliu jo naman. Ir kuomet jis inėjo naman per granatų sodną, pirklys atnešė jam vario inde rožių vandens rankoms nusiplauti ir nunokusių dynių troškuliui nuraminti ir padavė jam ryžių torėlių ir kepto ėriuko gabalą.

Ir kuomet Žvejas pavalgė, pirklys nuvedė jį svečių kambarin ir prašė jo gulti

ir miegoti. Jaunas Žvejas padėkojo, pabučiavo žiedą ant jo rankos ir atsigulė ant avių kailių varsuotų kilimų. Ir, apsiklojęs juodu vilnų antklodę, užmigo.

Tris valandas prieš auštant, kuomet dar naktis buvo, siela pažadino jį ir tarė:

— Kelkis, nueik pirklio kambarin, tan pačian kambarin, kur jis miega, užmušk jį ir paimk auksą, nes jis mums reikalingas.

Ir Jaunas Žvejas atsikėlė, nukako pirklio kambarin. Pas pirklio kojas gulėjo kreivas kardas, o šale ant tacos devyni aukso ryšuliukai. Žvejas ištiesė ranką ir palytėjo kardą. Ir kuomet jis palytėjo kardą, pirklys atsiduso, pabudo ir, pašokęs, pats sugriebė kardą ir sušuko Žvejui:

— Argi tu piktu už blogą atsilygini ir kraujo praliejimu moki už globą, kurią aš tau suteikiau.

Ir tarė siela Žvejui:

— Suduok jam. — Ir sudavė pirkliui taip, kad tas apalpo, sugriebė devynis aukso ryšuliukus, greitai išbėgo per granatų sodną ir nusikreipė ryto žvaigždėn — aušrinėn.

Ir kuomet juodu nuėjo vienas varsnas nuo miesto, Jaunas Žvejas susidavė krutinėn ir tarė sielai:

— Kam tu privertei mane užmušti pirkli ir paimti jo auksą? Be abejo tu — pati piktasai.

Bet siela atsakē jam:

— Nesirupink, nesirupink.

— Ne, — atsakē Jaunas Žvejas. — Aš negaliu buti ramus, nes visa tai, ką tu mane padaryti privertei, aš neapkenčiu ir prašau pasakyti, kam tu taip su manim pasielgei.

Ir atsakē jam siela:

— Išvarydamas mane, nedavei širdies, matai, kodėl aš to visko išmokau ir mėgiu tai.

— Ką tu nori pasakyti? — sušnibždo Žvejas.

— Tu pats žinai, — atsiliepė siela, — tu pats puikiai žinai. Argi užmiršai, kad man širdies nedavei? Man rodos, kad ne. Taigi nesirupink pats ir nejudink manęs, bet buk ramus, nes nebus tokio skausmo, kurio tu nustotum ir nebus tokios linksmybės, kurios tu neparagautum.

Kuomet Žvejas išgirdo tuos žodžius, jis sudrebėjo ir tare sielon:

— Tu pikta ir privertei mane mano mylimąją užmiršti. Suviliojai mane pagundomis ir užvedei ant nuodėmių tako.

Ir atsakē jam siela:

— Juk tu neužmiršai, jog išvaręs mane, nedavei man širdies. Eiva kitan miestą ir linksminsivos, nes turiva devynius aukso ryšuliukus.

Bet jaunas Žvejas paėmė tuos devynis

aukso ryšuliukus, numetė ant žemės ir sumindžiojo.

— Ne, — sušuko jis, — man nėra darbo su tavim ir niekur aš neisiu su tavim ir kaip anuomet išvariau tave, taip išvarysiu ir dabar, nes tu man nieko gero nesuteikei. — Jis nusikreipė mėnulin ir mažų peiliuku su rankena iš žalios gyvatės odos mėgino nupjauti nuo savo kojų kuno šešėlį, kuris yra sielos kunu.

Bet siela neišėjo, nesiklausė jo liepimų ir tarė jin:

— Burtai, kurių tave ragana išmokino, daugiau tau nepagelbės, nes aš negaliu atstoti nuo tavęs, o tu negali manęs išvaryti. Tiktai vieną kartą per savo gyvenimą gali išvaryti savo sielą. Tas, kurs išnaujo su ja susivienys, turi užlaikyti ją ant visados, ir tame jo bausmė ir jam atlyginimas.

Ir Jaunas Žvejas išblyško, suplojo rankomis ir sušuko:

— Ragana melagė, nes ji to man nepasakė.

— Ne, — atsakė siela, — ji tik ištiki ma Tam, Kurį gerbia ir Kuriam amžinai tarnaus.

*

*

*

Ir kuomet Jaunas Žvejas patyrė, kad jis negalės nuo savo sielos pasiliuosuoti, kad jo siela tokia pikta, kad ant visados

pasiliks jame — jis pargriuvo ant žemės ir graudžiai apsiverkė.

Dienai išaušus, Jaunas Žvejas atsikėlė ir tarė savo sielon:

— Susirišiu rankas, kad tavo liepimų nepildyti; uždarysiu lūpas, kad tavo žodžiais nekalbėti ir sugrišiu tenais, kur yra ta, kurią aš myliu. Sugrišiu juron, užtaikon, kur ji paprastai dainuoja; pasišauksiu ją ir papasakosiu jai tą blogą, kurią aš padariau, ir tą blogą, kurią tu man padarei.

Siela gundė ją ir kalbėjo:

— Kas tokia tavo mylimoji, jei tu pas ją grįžti? Pasaulyje yra daug dailesnių už ją. Yra ir Samarijos šokėjos, kurios šoka įvairius šokius, kaip paukščiai ar žvėrys. Jų kojos nudažytos lauzonija ir ant jų rankų užmaustyti mažučiai vario skambaliukai. Jos juokiasi šokdamos ir jų juokas skaidrus, kaip vandens juokas. Eik su manim ir aš parodysiu jas tau. Kam tau apie nuodėmę kalbėti? Argi tas, kas skaniai valgoma, sutverta ne tam, kad valgyti? Argi nuodinga tas, kas saldžiai gerinama? Nesirupink, tik eik su manim kitan miestan. Netoliese iščia mažas miestas, kuriame yra tulpių sodnas. Tame puikiame sodne gyvena baltieji ir mėslovakrutiniai povai. Jų uodegos, kuomet jie jas išskleidžia ant saulės, panašios drambliakaulio ar aukso rituliams ir ta, kuri juos lesi-

na, šoka jų linksmybei. Kartais šoka rankomis, kartais kojomis. Jos akys surmanudažytos ir šnervės panašios į kregždžių sparnus. Prie vienos jos šnervių prikabinta gėlelė, iš žemčiugo išskaptuota. Šokdama ji juokias ir sidabro lankeliai ant jos kojų skamba, tarytum mažučiai sidabro varpeliai. Ir todėl nesirupink labai, bet eik su manim tan miestan.

Jaunas Žvejas nieko neatsakė sielai, bet užvėrė savo lūpas tylėjimo žyme, stipriai virve susirišo rankas ir grįžo ton vieton, iš kur buvo atėjęs, prie mažosios užtakos, kur jo mylimoji paprastai dainuodavo. Ir visą kelią siela gundė jį, bet jis nieko jai neatsakė ir nedarė to blogo, kurį ji stengėsi jam inkalbėti — tokia stipri buvo pagiežos įjega jame.

Ir kuomet jis priėjo jurą, nurišo virves nuo rankų, nuėmė nuo savo lūpų tylėjimo žymę ir ėmė šaukti mažąją Undinę, bet ji nesiklausė jo šauksmo, nors jis visą dieną ją šaukė ir maldavo.

Siela tyčiojos iš jo ir sakė:

— Nedaug džiaugsmo duoda tau tavo siela. Tu panašus į tą, kuris kaitros metu pila vandenį sumuštan indan. Tu atiduodi viską, ką turi ir tu nieko už tai negauni. Geriau tau eiti su manim, nes aš žinau, kur Linksmybių Pakalnė ir aš žinau, kas ten dedas.

Bet Jaunas Žvejas neatsakē sielai. Uolos plyšyje jis pasistatydino trobelę iš karklų ir išgyveno joje ištisus metus. Ir kas rytą šaukdavo jis Undinę ir pusiaudienį jis vėl ją šaukdavo ir naktį nuolatos šaukdavo ją vardu. Bet ji nėviena kartą neišplaukē iš jūros ir niekur juroje negalėjo jis jos surasti, nors jieškojo jos urvuose ir žaliuose vandenyse, prieplaukos pakiltame vandenyje ir net šaltiniuose, bangų padugnėse.

Ir siela nuolatos gundydavo jį piktu ir šnabždėdavo baisius dalykus. Bet ji nestengė jo suvilioti, tokia begalinė buvo jo meilės jėga.

Ir metams praslinkus, siela pagalvojo: — Aš gundžiau savo valdovą blogu, bet jo meilė stipresnė už mane. Gundyčiau jį geru ir gal jis paseks mane.

Tuomet kreipėsi ji Jaunan Žvejain ir tarė:

— Kalbėjau tau apie pasaulio linksmybes ir tu nenorėjai manęs klausyties. Leisk man pasakoti tau apie pasaulio sopulį ir, galbut, tu paklausysi manęs. Sopulys — šio pasaulio Valdovas ir nėra nėvieno, kuris jo kilpų išvengtų: vienas neturi drabužių, kitas duos. Yra purpuru pasipuošusių našlių, bet yra našlių skarmalais prisidengusių. Po tundras slankioja žaizduoti ir vieni kitų neapkenčia. El-

gėtos vaikščioja keliais ir jų krepšiai tušti. Po miestus slankioja Badas, o prie miesto vartų sėdi Maras. Eiva, pataisysiva tą blogą ir padarysiva taip, kad to nebebutų. Kam tau čia likties ir šaukties mylimosios, jeigu tavo šauksmo neklauso? Kas yra meilė, kad tu jai tiek reikšmės priduodi?

Bet Jaunas Žvejas neatsakė, tokia galinga buvo jo meilės jėga. Ir kas naktį šaukė jis Undinę, ir kas pusiaudienį šaukė jis ją. Bet nėvienu kartą neiškilo iš jūros, nors jieškojo jis jos jūros vandenyse, jūros daubose, kurios yra po bangų; juroje, kurią naktis apgobia purpuru, kuri pilkėja, kuomet aušrinė skiriasi su ja.

Ir kuomet praslinko antri metai, siela pasakė Jaunam Žvejui, kuris sėdėjo naktį vienai-vienas savo trobelėje:

— Viliojau tave blogu ir gundžiau geru, bet tavo meilė stipresnė už mane. Todėl prašausi tavęs, leisk man ineiti tavo širdin, kad galėčiau susivienyti su tavim, kaip kitados.

— Gali ineiti, — atsakė Jaunas Žvejas, — nes tomis dienomis, kuomet be širdies tu po pasaulį keliavai, turėjai daug iškentėti.

— Ant nelaimės, — sušuko siela, — aš negaliu ineiti tavo širdin, nes ji meilės pilna.

— Norėčiau tau pagelbėti, — tarė Žvejas.

Ir tuo pačiu akimirksniu pasigirdo baisus kliksmas, kokį kaskartą girdi žmonės, kuomet vienas jūros Gyventojų miršta. Jaunas Žvejas pašoko ir nubėgo pajurin. Juodos vilniš rimos krantan, nešdamos su savim baltesnę už sidabrą naštą. Baltutė, kaip bangos skiauterė, buvo ji ir, kaip gėlė, supos bangose. Banga pagriebė ją iš vilnių, putos paėmė ją iš vilnių ir krantas priėmė ją, ir Jaunas Žvejas pamatė, kad ties jo kojų gulėjo mažutės Undinės lavonas. Negyva gulėji ji ties jo kojų.

Sopulio inveiktas, raudodamas puolė šale jos ir bučiavo šaltą jos lupų purpurą ir žaidė šaltu jos plaukų gintaru. Puolė ant smėlio, raudodamas, yt iš džiaugsmo virpas, ir saulės nukepintomis rankomis priglaudė lavoną savo krutinėn. Šaltos buvo jos lupos, tečiau jis jas bučiavo. Surūs buvo jos plaukai, tečiau jis karčiu džiaugsmu bučiavo juos. Bučiavo jos užmerktas akis, ir surūs bangų lašai nieku buvo prieš jo ašarų kartybę.

Ir mirusiam tvariniui išpažino jis viską. Jos ausų lelijon suliejo jis savo karčios išpažinties vyną. Mažutėmis Undinės rankomis apkabino savo kaklą ir palytėjo jos plonytę gerklę. Karti, aitri buvo jo

linksmybė, ir nepaprasta laime pertekęs buvo jo skausmas.

Juodoji jura artinos ir vaitojo baltos putas, lyg žaizduotasai. Baltasis putų nagais įsikabino jura krantan. Iš Juros Karaliaus rumų vėl pasigirdo sopulio kliksmas ir toli juroje duslų Tritonai sugrojo savo trubomis.

— Bėgk, — tarė siela, — nes jura vis artyn eina ir, jei tu atidėliosi, ji prarys tave. Bėgk, nes man baisu matyti, kad tavo širdis uždaryta nuo manęs tavo meilės jėga! Bėgk ruimingon vieton. Juk nepasiūsi tu manęs be širdies kitan pasaulin.

Bet Jaunas Žvejas neklausė sielos, tik šaukės mažon Undinėn ir sakė:

— Meilė geriau už išmintį ir brangesnė už turtus ir dailesnė už žemės dukterų kojas. Ugnis neprarys jos ir vanduo jos nenuskandys. Šaukiau tave aušrinės metu, bet tu neatvykai. Mėnulis girdėjo tavo vardą, bet tu neatsiliepei. Ant nelaimės aš apleidau tave. Bet tavo meilė amžinai gyveno manyje ir tokia galinga buvo ir niekas jos iverkti nestengė, nors aš mačiau blogą ir gerą. Ir dabar, kuomet tu numirei, ir aš mirsiu drauge su tavim.

Ir maldavo ją siela bėgti, bet jis nenorėjo, tokia galinga buvo jo meilė. Ir prisiartino jura stengdamasi ją bangomis užkloti. Ir kuomet jis suprato, jog artina-

si galas, tai pabučiavo karštomis savo lupomis šaltas Undinės lupas ir sprogo jo širdis. Ir kuomet iš meilės pilnybės sprogo jo širdis, siela inėjo jin ir susivienijo su juo. Ir jura užklojo Žveją savo vilnimis.

Išryto išėjo kunigas audringos juros palaiminti, išėjo drauge vienuoliai, giesmininkai, tarnai su žvakėmis, kodilninkais ir didelė žmonių minia.

Ir kuomet kunigas juros kranto priėjo, jis pamatė Jauno Žvejo lavoną, juros bangų krantan išmestą, ir jo globoje mažutės Undinės lavoną.

Supykęs, jis sugrižo namo, persižegnojo ir tarė:

— Aš nepalaiminsiu juros, nė to, kas joje yra. Tebunie prakeikti juros Gyventojai ir tebunie prakeikti tie, kurie su jais pasižįsta. Tą-gi, kurs del meilės užmiršo Dievą ir dabar čia guli su savo mylimąja, Dievo teisės nubauštas, paimekite jo ir jo mylimosios lavonus ir palaidokite tolimame Paniekintųjų Lauko kampe. Nieku nežymėkite jų kapų, jokio ženkle ant jų nestatykite, kad nieks nežinotų jų atilsio vietas. Prakeikti buvo juodu savo gyvenime, tebunie prakeikti ir mirtyje.

Ir žmonės padarė taip, kaip jis liepė. Iškasė gilią duobę toli Paniekintųjų Lauko

kampe, kur neauga kvaptingosios gėlės, ir užkasė lavonus.

Ir treiems metams sukakus, vieną šventadienį kunigas nuėjo bažnyčion Viešpaties žaizdų žmonėms parodyti ir pakalbėti su jais apie Viešpaties rustybę.

Ir kuomet apsitaisė, išėjo ir nusilenkė prieš aukurą, jis pamatė, kad aukuras papuoštas nepaprastomis gėlėmis, kokių jis niekuomet nebuvo matęs. Ypatingai jos išrodė ir ypatinga buvo jų grožė. Ir jų grožė graudino jį, o jų kvaptis labai maloni buvo. Ir jis pajuto džiaugsmą ir negalėjo suprasti, iškur tasai džiaugsmas.

Ir kuomet jis atsidarė cimboriją, apkodylavo aukurą, parodė žmonėms baltas plotkas ir vėl paslėpė, kreipėsi į žmones, apie Viešpaties rustybę kalbėti norėdamas. Bet baltų gėlių grožė graudino jį, jų kvaptis tokia maloni buvo, jo lūpose kiti žodžiai rados ir jis ne apie Dievo rustybę kalbėjo, bet apie tą Dievą, kurio vardas Meilė. Ir kodel jis apie tai kalbėjo, jis pats to nežinojo.

Kunigui kalbėti pabaigus, žmonės verkė. Kuomet jis sugrižo zakristijon, jo akis pilnos buvo ašarų. Atėjo diakonai ir padėjo jam nusivilkti. O jis stovėjo lyg sapnuodamas.

Ir kuomet jie nurėdė jį, jis pažvelgė į juos ir užklausė:

— Kas tai per gėlės ant aukuro ir iškur jos?

Ir atsakė jam:

— Kas tai per gėlės, mes pasakyti nemokame, bet auga jos toli Paniekintųjų Lauko kampe.

Ir kunigas sudrebėjo, sugrižo savo naman ir ėmė melsties.

Ir rytą, kol dar saulė nepatekėjo, jis išėjo su vienuoliais, giesmininkais ir su tarnais žvakes ir kodilninkus nešusiais ir su didele žmonių minia. Nuvyko pajurin ir palaimino jurą ir visą jos laukinį gyvį. Ir Faunus jis palaimino, mažučius sutvėrimėlius, kurie šoka miškuose ir tuos šviešiaakius vabalėlius, kurie iš-už lapų žiuris. Visus Viešpaties pasaulio gyvius jis palaimino, ir žmonės džiaugės ir stebėjos.

Bet niekuomet daugiau Paniekintųjų Lauke neaugo gėlės. O jūros Gyventojai neužplaukdavo daugiau užtakon, bet išsikraustė į kitas jūros sritis.

VAIKAS—ŽVAIGŽDĖ.

Vieną kartą — tai buvo senai — du malkų Kirtėju grįžo namo per didelį pušyną. Buvo žiema ir didelis šaltis. Storas sniego sluogsnis gulėjo ant žemės ir ant medžių šakų; iš abiejų kelio pusių pyškėjo šaltis. Priėję prie Kalnų Upelio, pastebėjo, jog jis sustyro ore, nes Ledo Karalius buvo jį pabučiavęs.

Toks šaltis buvo, jog nė žvėris, nė paukščiai nežinojo kur pasidėti.

— Uch! — murmėjo Vilkas, šlubuodamas, nuleista uodega, slinkdamas per išgulas, — oras ištiesų nepaprastas. Ir ką tik ta Vyresnybė veikia.

— Uit! uit! uit! — čiauškėjo žaliosios kanapinės. — Senuolė Žemė pasimirė ir ją aprėdė balta drobule.

— Žemė išteka ir tai jos jungtusių drapanos, — šnabždėjo viena antrai Kielės. Jų mažutės randonos kojytės visiškai sustyro nuo šalčio, bet jos laikė savo pareiga žiurėti reikalan iš romantinio atžvilgio.

— Tautos! — šyptelėjo Vilkas. — Sakau jums, kad tai vien Vyresnybės apsileidimas; o jei netikite manim, tai aš su-

ēsiu jus. — Vilkas turējo grynai praktikos protā ir niekuomet nesuko sau galvos del argumentu.

— Na, o kā del manēs, — apskelbē Žaliasai Genys, filosofas dvasioje, — tai aš ne šalininkas atominēs teorijos. Kas tiesa, — tai tiesa; bet dabar labai šalta.

Ir ištiesu pasiutusiai šalta buvo. Mažosios Voverēs, augštos eglēs dravēse gyvenančios, trynē viena antrai snukučius, kad susišildžius; o Triušiai gulējo savo uolose susirietę, bijodami nosī laukan iškišti. Vienos tiktai raguotosios Pelēdos, rodos, buvo patenkintos. Jų plunksnos sustyro nuo šalčio, bet tai nelabai joms rupėjo ir, vartydamos didelėmis savo akimis, šukavo po mišką — Tu-vit! tu-vuu! tu-vit! tu-vuu! Kokia graži diena!

Vis tolyn ir tolyn ējo Kirtējai, rupestingai pusdami į pirštus ir baldydamiesi ant sukietėjusio sniego sunkiais savo baltais, geležinėmis vinimis pasagstytais. Kartą nugrimsdo juodu gilion pusnin ir iškopē iš jos visai balti, kaip kad malunininkai, kuomet girnos duzgena. Antrą kartą paslydo juodu ant slidaus užšalusio ežero ledo; jiedviejų išgulios ryšuliai išsibarstē ir reikėjo išnaujo rankioti ir rišti. Tai vėl pasirodē jiedviem, jog suklydusiu ir baimē apēmē juodu: — nes žinojo abu, jog Sniegas beširdis del tų, kas užmiega jo

prieglobstyje. Bet juodu atsidavė gerojo Švento Martyno, keleivių užtarytojo, globon, sugrižo atgal ir ėjo savo keliu. Galų-gale juodu išėjo pamiškėn ir pamatė, toli klonyje, ugnis savo kaimo.

Jiedu taip apsidžiaugė iš savo išsigelbėjimo, kad net balsiai juokties ėmė, ir žemė pasirodė jiedviem sidabro gėle, o mėnulis — aukso gėle.

Tečiau, kada juodu savo skurdą prisiminė, juokas pasikeitė nuliudimu, ir vienas jiedviejų tarė antran:

— Ko čia mudviem džiaugties, kuomet matova, jog gyvenimas priklauso turtinigiems, o ne tokiem bėdžiam kaip mudu. Jau geriau buvo mudviem žuti miške nuo šalčio arba nuo kokio plėšriojo žvėries.

— Teisybė, — atsakė jo draugas, — daug duota vieniems ir maža kitiems. Ne-teisybė padalindino pasaulį ir nieku nenu-dalino, jei bent skurdą išskyrus.

Bet kol jiedu skundės savo skurdu, įvyko nepaprastas dalykas: iš dangaus nukrito skaidri, puiki žvaigždė. Ji skriejo viena dangaus puse, pralenkdamą pakeliui kitas žvaigždes ir, kol Kirtėjai žiurėjo jon nustebę, pasirodė jiedviem, kad ji nukrito už gluosnyno, augančio beveik prie pačių avidžių, netoliau to, ant kiek tolumo žmogus akmenį numesti galėtų.

— Ha! ot laimikis tam, kurs ją sura-

stų! — sušuko juodu ir pasileido tekiniu, taip labai geidė juodu aukso.

Ir vienas jiedviejų, aplenkęs kitą, prabėgo per gluosnyną ir pamatė ant sniego kažką auksuoto begulint. Greitai pribėgęs, jis pasilenkė ir pridengė radinį rankomis: tai buvo auksuotas apsiaustas, stebuklingai inaustomis žvaigždėmis ir kelis kartus sulenktas. Kirtėjas sušuko savo draugan, radęs iš dangaus nukritusį turta ir, kuomet tasai prisiartino, jiedu susėdo ant sniego ir atvyniojo apsiaustą, kad pasidalinus aukso pinigais. Bet nelaimė! tenai nebuvo nė aukso, nė sidabro, jokių brangenybių, o tiktai mažutis, giliai įmišęs kudikis.

Ir vienas tarė antran:

— Ot mudviejų vilčių apvylimas. Nesiseka mudviem: kam tasai kudikis. Palikiva jį čionai ir eiva savo keliu, juk mudu turiva savo vaikų ir neturiva teisės jų duoną svetimiems atiduoti.

Bet antrasai atsakė:

— Ne, negerai būtų palikti kudikis čionai sniege mirti, ir, nors aš toks-pat bėdžius kaip ir tu ir daug burnų turiu papenėti iš tuščio puodo, aš visgi paimsiu jį namo ir mano žmona pasirupins juo.

Jis atsargiai paėmė kudikį, rupestin-gai apdangstė apsiaustu ir lipo nuo kalvos

kaiman. Jo-gi draugas stebējos jo bepro-
tiškumu ir minkštaširdiškumu.

Kuomet juodu atējo kaiman, draugas
tarē jin:

— Tegul tau liekas kudikis, o man
atiduok apsiaustā, juk mudu susitarēva
pasidalinti.

Bet tasai atrēmē:

— Ne, apsiaustas ne mano ir ne tavo,
bet tiktai šio kudikio, — ir atsisveikīņes su
savo draugu jis nuējo savo grīcion ir pa-
sibeldē:

Kuomet jo žmona atidarē duris ir pa-
matē jī gyvā esant, apkabino jī ir pabu-
čiavo; jī nuēmē nuo jo išgulu ryšulī, nu-
valē sniegā nuo batų ir vadino vidun.

Jis gi tarē:

— Aš radau kaž-kā miške ir atnešiau
tau, — ir jis nesijudino nuo slenksčio.

— Kas-gi tai tokio? — sušuko jī. —
Parodyk, juk mūsų namas tuščias ir mums
daug ko truksta. — Jis atvyniojo apsiaus-
tā ir parodē miegantį kudikį.

— Nelaimingasai! — sušnibždo jī, —
ar-gi mums neužtenka savo vaikų, kad tau
atējo galvon svetimas kudikis namo par-
nešti. Kas žino, ar jis mums nelaimēs ko-
kios neatneš? Ir kaip mes jī išauginsime?
— ir jī supyko ant vyro.

— Ne, juk tai Vaikas-Žvaigždē, — at-

sakē Kirtėjas ir papasakojo, kaip nepaprastai jį suradęs.

Bet žmona nenurimo, ėmė tyčioties iš jo ir bylojo piktai:

— Musų vaikams neužtenka duonos; neįau-gi penėsime dar svetimą? Kas mums pasirupins? Kas mums duos duonos?

— Dievas rupinas dar-gi žvirbliais ir maitina juos, — atsakė jis.

— O žvirbliai ar nemiršta žiemą iš bado? — priešinos ji, — ar dabar ne žiema? — Kirtėjas tylėjo ir nesijudino nuo slenksčio.

Žiaurus vėjas paputė iš miško praveron grįcion ir privertė pasipurtyti moteriškę nuo šalčio. Ji pasipurtė ir tarė:

— Uždaryk duris, žiaurus vėjas lekia pro duris ir man šalta.

— Namuose, kuriuose sužievėjus širdis ar-gi ne visuomet siaučia žiaurus vėjas? — paklausė Kirtėjas. Žmona nieko neatsakė, bet pasislinko arčiau prie ugnies.

Keliomis minutėmis vėliau ji atsigrėžė ir pažvelgė vyran: jos akyse spindėjo ašaros. Tuomet jis greitai inėjo ir padėjo kudikį ant jos rankų; ji pabučiavo kudikį ir indėjo lovelėn šale jų jauniausio. Išryto Kirtėjas paėmė nepaprastą aukso apsiaustą ir indėjo jį didelėn skrynion, o

žmona padėjo ten-pat gintarų grandinėlių, buvusį ant kudikio kaklo.

Tokiuo budu Vaikas-Žvaigždė augo drauge su Kirtėjo vaikais, valgė nuo vieno stalo su jais, žaidė drauge su jais. Ir kas-metai buvo jis gražesnis ir visi kaimynai stebėjos iš jo: patįs jie buvo tamsiaveidžiai ir juodaplaukiai, jis-gi buvo baltas ir trapus, kaip drambliakaulis; jo plaukai primindavo auksagėlių žiedus, lupos panašios buvo į raudonų žiedų lapelius; akis — tarytum žibutės ant kranto skaidraus vandens, o kunas — lyg narcizas lauke, kuriame pjovėjo kojos dar nebūta.

Tečiau jo gražumas blogan jam išėjo. Jis pasidarė didus, piktas ir egoistas. Jis neapkentė Kirtėjo ir kitų kaimo vaikų, tarydamas, jog jie žemos kilmės, kuomet jis augštakilmis ir paeinąs iš Žvaigždės; jis ingavo ant visų jų viršų ir vadino juos savo tarnais. Nesigailėjo jis visai bėdžių, neregijų ir kitų nelaimingųjų; svaidydavo į juos akmenis, išvarydavo vieškelin ir sakydavo, tesijiešką duoklių kitose vietose. Ir nėvienas, išskyrus didžiausius bėdžius, neateidavo antru kartu tan sodžiun. Vaikas-Žvaigždė rodės vien Daile bemyliš. Jis tyčiojos iš silpnų ir nelaimingų ir piktai išjuokdavo juos. Patį-gi save mylėjo, ir vasarą, kuomet užsnusta vėjai, jis dažnai atsiguldavo

prie upelio Kunigo sode ir linksmi žiūrėjo savo veido gražun atspindin, gėrėdamasis savo gražumu.

Kirtėjas su savo žmona dažnai subardavo jį.

— Mes ne taip elgėmės su tavim, kaip kad tu elgiesi su nelaimingaisiais, kuriems nėra kas padėti, — sakydavo juodu. — Kodel tu toks žiaurus su tais, kurie pagailos reikalingi?

Dažnai senutis Kunigas pasišaukdavo jį ir stengdavos inkvėpti meilę prie viso gyvo, tarydamas:

— Ir musė tau sesuo. Neskausk jos. Paukščiams, kurie po miškus skraido, duota laisvė. Negaudyk jų tinklais tiktai vien savo užgaidoms patenkinti. Dievas sutvėrė žemės vabalą ir kurmį ir kiekvienam paskyrė savo vietą. Kam-gi tu neši Dievo pasaulin skausmą? Juk dargi gyvulys laukuose garbina Sutvertoją.

Bet Vaikas-Žvaigždė nesiklausė tų žodžių; jis tik raukės ar šypsojos ir, sugrįžęs prie savo draugų, vėl kankindavo juos. Vaikai pasiduodavo jam, nes jis buvo gražus ir mitrus, mokėjo šokti, švilpinti ir birbynę birbinti. Ir kur Vaikas-Žvaigždė nebutų jų vedęs, jie paklusniai eidavo; ir ką jis nebutų paliepęs, jie padarydavo. Kuomet jis išdurdavo kurmiui akis nusmailinta nendre, jie juokdavos, ir, kuo-

inet jis svaidydavo akmenimis į žaizduotuosius, jie ir-gi juokdavos. Visame kame jis valdydavo jais ir visi vaikai pasidarė tokie-pat žiaurus, kaip ir jis.

Vieną kartą ėjo per kaimą sena elgėta. Jos drapanos buvo iš vienu skurlių, kojos kruvinos nuo akmenuoto kelio; jos išvaizda labai graudi buvo. Pailsus, ji atsisėdo po kaštanu atsilsėti. Bet vos pamatė ją Vaikas-Žvaigždė, tuoj tarė savo draugams:

— Žiurėkite! po anuo gražiuoju lapuotu medžiu sėdi nuskarus elgėta. Eime išvaryti ją iš tenais, nes ji bjauri ir nuskarus.

Ir, prisiartinęs, ėmė svaidyti jon akmenis ir tyčioties iš jos. Ji-gi baimingai žiurėjo jin, nenuleisdama nuo jo akių. Kuomet Kirtėjas, netoliese skaldęs malkinėje malkas, pamatė tai, jis prisiartino ir ėmė barti jį.

— Matomai tu ištiesų kietaširdis ir neturi pagailos. Ką-gi blogą padarė tau ta moteriškė, kad tu taip apsieini su ja?

Vaikas-Žvaigždė paraudo iš piktumo ir, trinktelėjęs koja, prabilo:

— Kas tu toks, kad reikalauni iš manęs mano pasielgimų pateisinimo? Aš ne tavo sunus, kad pildyčiau tavo liepimus!

— Tavo teisybė, — atsakė Kirtėjas, —

bet aš tavęs pagailėjau, kuomet buvau su-
radęs tave miške.

Išgirdus tuos žodžius, moteriškė su-
šuko garsiai ir susmuko be žado. Kirtėjas
nunešė ją savo gričion, o jo žmona slaugi-
no ją. Ir, kuomet elgėta atsigavo, jie pa-
davė jai valgyti bei gerti ir paprašė pasi-
stiprinti ir nusiraminti.

Bet ji nevalgė ir negėrė, tik klausė
Kirtėjo:

— Tu, rodos, buvai sakęs, radęs kudi-
kį miške? Ar tai ne prieš dešimtį metų
buvo?

— Taip, prieš dešimtį metų aš radau
jį miške, — atsakė Kirtėjas.

— Ar nebuvo ant jo ko-nors nepapras-
to? — sušuko ji, — ar neturėjo jis ant
kaklo gintarų grandinėlio ir ar nebuvo jis
suvyniotas aukso apsiaustan inaustomis
žvaigždėmis?

— Tiesa, — atsakė Kirtėjas, — visa
buvo taip, kaip kad tu sakai. — Ir, išėmęs
iš skrynios gintarų grandinėlį ir aukso ap-
siaustą, parodė elgėtai.

Pamačius tai, ji apsiverkė iš džiaugsmo
ir tarė:

— Tai jis, mano mažutis sunelis, kurį
aš pamečiau miške. Prašau tavęs, atvesk
jį tuoj, juk visą pasaulį apėjau jo jiesko-
dama.

Kirtėjas su žmona išėjo iš gričios ir pašaukė Vaiką-Žvaigždę:

— Eik gričion, ten laukia tavęs tavo motina.

Jis inbėgo greitai, nuostabos bei džiaugsmo genamas. Bet pamatęs jo belaukiančią moteriškę, jis susijuokė išdidžiai ir pratarė:

— Na, kur-gi mano motina? Aš čia nieko kito nematau, kaip ti tą nešvarią elgėtą.

Moteriškė-gi atsakė jam:

— Aš — tavo motina.

— Tu turbut pamišai, taip kalbėdama! — rusčiai sušuko Vaikas-Žvaigždė. — Aš ne tavo sunus; juk tu tik bjauri, nuskarus elgėta. Eik sau iščia ir kad aš nematyčiau daugiau tavo beprotiško veido.

— Ne, tu tikrai mano sunus, kurį aš per mišką nešiaus! — pratarė ji ir, atsi-klaupus prieš jį, pratiesė jin rankas. — Žmogžudžiai atėmė tave iš manęs ir numetė paskui tave. Bet aš, vos tik pamačius, tuoj pažinau tave; pažinau lygiai ir ženklus — gintarų grandinėlių ir aukso apsiaustą. Prašau tavęs, eik su manim, juk aš jį ieškojau tavęs po visą pasaulį. Eik su manim, sunau mano, aš reikalinga tavo meilės.

Bet Vaikas-Žvaigždė nesijudino iš vietos. Jis užvėrė nuo jos savo širdies duris

ir kambaryje girdimi buvo tiktai graudaus moteriškės verkšlenimo balsai.

Pagalios jis prabilo ir jo balsas skambėjo žiauriai bei stačiai:

— Jeigu tiesa, kad tu mano motina, tai geriau butum padarius čionai neatėjus ir man gėdos neatnešus; juk matai — aš laikiau save už Žvaigždės sunų, o ne elgėtos, kaip kad tu sakai. Eik-gi sau ir nesirodyk man daugiau į akis.

— Vaje! sunuli mano, — maldavo elgėta, — nejau-gi tu nepabučiuosi manęs prieš mudviem išsiskiriant. Juk aš daug kentėjau, tavęs bejieškodama.

— Ne, — atsakė jis, — tu labai negraži ir aš greičiau sutikčiau gyvatę arba varlę pabučiuoti.

Tuomet atsikėlė moteriškė ir, graudžiai raudodama, nuėjo miškan. O Vaikas-Žvaigždė, pamatęs, jog ji išėjo, apsidžiaugė ir nubėgo vėl prie savo draugų žaisti.

Bet, kuomet vaikai pamatė jį, ėmė juokties iš jo, tarydami:

— Žiurėk, tu negražus, tarytum varlė, ir bjaurus, lyg gyvatė. Eik šalin! mes nenorime žaisti su tavim, — ir jie išvarė jį iš sodno.

Vaikas-Žvaigždė paniuro.

— Ką ten jie tauzija? — pagalvojo jis. — Einu prie upelio ir pasižiūrėsiu jin; jis pabylos man apie mano gražumą.

Jis nuėjo prie upelio ir pasilenkė ant jo, ir — nelaimė! — jo veidas priminė varlę, o kunas pasidengė žvynomis. Vaikas-Žvaigždė susmuko ant žolės ir apsiverkė, dejuodamas:

— Tai turbūt pabauda už mano nuodėmę. Aš išsižadėjau savo motinos ir išvariau ją; aš buvau didus ir žiaurus su ja. Dabar einu ir jieškosiu jos po visą pasaulį ir nenusiraminsiu, kol jos nesurasiu.

Mažutė Kirtėjo dukrelė priėjo prie jo; ji uždėjo savo ranką ant jo peties ir tarė:

— Didelis daiktas, kad tu savo gražumo nustojai? Likkis su mumis, aš nesityčiosiuos iš tavęs.

— Ne, — atsakė jis, — aš buvau žiaurus su savo motina ir kaipo pabauda teko man ta nelaimė. Ir todėl turiu išeiti iščia ir klajosiu po pasaulį, kol aš jos nesurasiu ir kol ji man nedovanos.

Ir jis nubėgo miškan ir ėmė motiną šaukti, prašydamas sugrižti; bet nieks neatsiliepė. Ištisą dieną šaukė jis ją; saulei gi nusileidus, jis atsigulė atsilsėti ant lapų. Paukščiai, žvėriš, prisimindami jo žiaurumą, aplenkdamo jį, ir jis buvo vienui-vienas; tiktai varlė žiurėjo jin ir, išlėto lankstydamas, prašliuožė gyvatė.

Atsikėlęs rytą, nusiskynė keletą karčių uogų ir ėmė valgyti. Paskui, graudžiai verkdamas, nuėjo tankiu mišku. Ir vis-

ką, ką tik jis sutikdavo pakeliui, klausdavo, ar nematę kartais jo motinos.

Jis tarė kurmin:

— Tu gali požemiais vaikščioti. Pasakyk, ar nėra tenais mano motinos?

— Tu išdurei man akis, — atsakė Kurmis, — kaip-gi galiu aš matyti?

Jis tarė Kielėn:

— Tu skraidai viršui augštų medžių ir gali visą pasaulį matyti. Pasakyk, ar nematai kur mano motinos?

Bet Kielė atsakė:

— Žaisdamas tu nukirpai mano sparnus. Ar-gi aš galiu lakioti?

Ir mažosios Voveraitės, kuri dravėje gyvena, klausė jis:

— Kur mano motina?

— Tu užmušei mano motiną, tu ir savo motinos jieškai, kad ją užmušti?

Vaikas-Žvaigždė apsiverkė ir, nulenkęs galvą, atsiprašė Dievo sutvėrimų ir nuėjo tolyn mišku, elgėtos jieškodamas. Trečią dieną jis išėjo kiton miško pusėn ir nusileido klonin.

Kuomet jis ėjo per kaimus, vaikai tyčiojos iš jo ir svaidė jin akmenimis. Gyventojai-gi neleido jo nakvoti klėtyse, bijodami, kad neužkrėstų rudimi javų, nes jis toks bjaurus buvo. Ir darbininkai varė jį nuo savęs ir nieks neturėjo pagailos dėl jo. Apie elgėtą, kuri jo motina buvo,

jis niekur nieko negalėjo sužinoti, nors jis kiaurus tris metus vaikščiojo po pasaulį. Kartais rodydavos jam, matęs ją priešais ant kelio: jis imdavo šaukti bei bėgti pas-kui, kol aštrus akmenis nesukruvindavo jam kojų. Bet pavyti jos jis negalėjo, o pakeleiviai gyventojai tvirtino, nematę nė jos, nė kitos jon panašios, ir tik tyčiojos iš jo skausmų.

Kiaurus tris metus jis keliavo per pa-saulį ir niekur nesutiko nė meilės, nė užuo-jautos, nė pagailos. Pasaulis dėl jo bu-vo lygiai toks-pat, koks jis buvo savo išdi-dumo metu.

Vieną vakarą Vaikas-Žvaigždė priėjo prie vartų vieno murais aptverto miesto, ant kranto upės, ir, pavargęs, kruvinomis kojomis, norėjo ineiti jin. Bet stovį ant sargybos kareiviai, alebardomis užstojo ke-lią ir rusšiai tarė:

— Ko čia tau reikia?

— Jieškau savo motinos, — atsakė jis, — prašau jus, praleiskite mane; galbut, ji šiame mieste.

Bet jie ėmė tyčioties iš jo ir vienas jū, juodą barzdą kratydamas, nuleido ant žė-mės skydą ir sušuko:

— Man rodos, motina nelabai apsi-džiaugs iš tavęs: iš pažiūros tu bjauresnis už varlę ir už šliaužiojančią gyvatę. Eik! Eik šalin! Tavo motinos nėra šiame mieste.

Antrasai-gi, geltona vėliava rankoje, užklausė:

— Kas tavo motina ir kodel tu jos jieškai?

— Mano motina tokia-pat elgėta, kaip ir aš, — atsakė Vaikas-Žvaigždė, — aš ne-gražiai pasielgiau su ja ir prašau įleisti mane miestan, kad galėčiau jos atsiprašyti. jeigu kartais ji šiame mieste būtų. — Bet jie nepraleido jo ir badė jį savo vylomis.

Raudodamas, jis jau nusigrėžė, kad nuėjus sau, kaip staigu atvyko žmogus aukso gėlėmis išpuoštais šarvais, sparnuotu liutu ant šalmo. Tasai žmogus paklausė kareivių, kas buvo noris miestan ineiti. Jie atsakė:

— Tai valkata, elgėtos sunus, ir mes nuvarėm jį.

— Ne, — juokdamos sušuko žmogus, — geriau parduosime vergijon už saldaus vyno taurę tą bjaurybę.

Praeidamas senis piktu veidu kreipėsi į juos ir tarė:

— Aš perku jį už tą kainą, — ir, užmokėjęs, paėmė Vaiką-Žvaigždę už rankos ir nusivedė miestan.

Praėję daug gatvių, jiedu priėjo prie mažų durų, iškirstų sienoje po granatų medžio šakomis. Senis palytėjo duris išpjautu iš jašmos žiedu; duris atsivėrė ir, penkiais bronzos laiptais, juodu nusileido

sodnan, paaugusin juodomis aguonomis ir pristatytan žalių urnų iš apdeginto molio. Senis išėmė iš savo tiurbano margo šilko šarfa ir, užrišęs Vaikui-Žvaigždei akis, pastumė priešais savęs. Kuomet gi šarfas buvo nuimtas nuo akių, Vaikas-Žvaigždė atsirado kalėjime, rago žibintuvo nušvies-tame.

Senis padėjo ant stalo riekutę apipelė-jusios duonos ir tarė:

— Valgyk! — Padavė nedaug suraus vandens bliudelyje, tardamas: — Gerk! — Kuomet gi Vaikas-Žvaigždė pasistiprino, senis išėjo, uždarydamas duris ir uždėda-mas grandinį.

Ryto metu senis, pagarsėjęs didžiausiu burtininku Lydijoje ir mokęsis iš vieno Nilo urvų gyventojų, inėjo kalėjiman ir tarė rusčiai:

— Miške, netoliese nuo šio Giaurų miesto, yra tris aukso pinigai: — vienas—balto, antras — geltono, trečias — raudono aukso. Šiandien atneši tu man baltojo aukso pinigą, o ne — tai gausi šimtą smu-gių. Eik tat greičiau, o saulei besileidžiant lauksiu tavęs prie sodno vartų. Atmink, turįs atnešti man baltojo aukso pinigą, o ne — tai bloga bus tau, — juk tu mano ver-gas, nusipirkau tave už saldaus vyno tau-rę. — Ir užrišęs Vaikui-Žvaigždei akis pil-ku šilko šarfu, nuvedė jį sodnu per aguo-

nas, penkiais bronzos laiptais augštyn. Jis atidarė duris savo žiedu ir išleido Vaiką-Žvaigždę gatvėn.

Vaikas-Žvaigždė išėjo iš miesto ir pasuko miškan, kurį jam Burtininkas nurodęs buvo.

Iš pažiuros tas miškas išrodė toks gražus, giestančių paukščių ir kvapniųjų gėlių pilnas ir Vaikas-Žvaigždė maloniai inėjo jin. Tečiau miško gražumas ne ant džiaugsmo išėjo: kur jis nebutų žengęs, visur po jo kojų išdygdavo aštrūs erškėčiai ir besikabiną už kojų dygliai; piktosios dilgėlės plikino, o durnadagiai badė savo adatomis; daug teko kentėti. Ir niekur jis nesurasdavo baltojo aukso pinigų, nors jieskojo jo iš-pat ryto ligi pusiaudienio ir nuo pusiaudienio ligi saulėlaidos. Saulei gi nusileidus, jis, graudžiai verkdamas, pasuko ant namų, žinodamas, kas jo laukia.

Bet, išėjęs pamiškin, išgirdo tankmėje kaž-keno vaitojimus. Ir užmiršęs savo nelaimę, Vaikas-Žvaigždė pasiskubino atgal ir pamatė mažą Zuikutį, įsipainiojusį į medėjo užstatytus spąstus.

Vaikas-Žvaigždė susimilo ant Zuikio ir paleido jį, tarydamas:

— Aš pats vergas, bet vis-gi galiu tau laisvę sugražinti.

Zuikis-gi atsakė jam:

— Tiesa, tu sugražinai man laisvę. Bet kuo-gi galiu aš tau už tai atsilyginti?

— Aš jieškau baltojo aukso pinigų, — bet niekur negaliu rasti. Jeigu-gi aš jį neatnešiu savo ponui, jis sumuš mane.

— Eiva, — tarė Zuikis, — aš tau parodysiu jį, aš žinau, kur jis paslėptas ir kam jis reikalingas.

Vaikas-Žvaigždė nuėjo paskui Zuikio ir štai didelio ažuolo dravėje pamatė jis baltojo aukso pinigą, kurio jieškojo. Jis apsidžiaugė, pagriebė jį ir tarė Zuikiui:

— Suteiktą tau patarnavimą tu gražini man su pertekliu ir už mano gerą moki šimteriopai!

— Ne, — atrēmė Zuikis, — aš pasielgiau taip su tavim, kaip tu su manim, — ir Zuikis greitai pabėgo, o Vaikas-Žvaigždė nusiskubino miestan.

Prie miesto vartų sėdėjo žaizduotasai. Jo veidas buvo uždengtas pilkos drobės kapišonu, o pro skyles dėl akių lėlės žvilgėjo, kaip inkaitusios anglis. Pamatęs praeinantį Vaiką-Žvaigždę, žaizduotasai sudavė medininį bliudelinį, paskambino varpeliu ir tarė:

— Duok man pinigų, o ne — tai turėsiu badu mirti. Mane išvarė iš miesto ir nieks nepasigaili manęs.

— Nelaimė! — sušuko Vaikas-Žvaigždė, — mano krepšyje tiktai vienas pini-

gas, ir jeigu aš nenunešiu jo savo ponui, jis primuš mane: aš jo vergas.

Bet žaizduotasai tol maldavo bei prašė, kol Vaikas-Žvaigždė nesusimilo ant jo ir neatidavė jam baltojo aukso pinigų.

Kuomet jis atėjo Burtininko naman, tas atidarė jam duris ir paklausė:

— Na, kur baltojo aukso pinigai?

Vaikas-Žvaigždė atsakė:

— Aš jo neturiu.

Tuomet puolė Burtininkas ant jo ir ėmė mušti; paskui pastatė prieš jį tuščią staluką, tarydamas: — valgyk, — ir tuščią puodeliuką, kartodamas: — gerk, — ir vėl įmetė jį kalėjiman.

Rytą inėjo Burtininkas ir tarė:

— Jei tu neatneši man šiandien geltonojo pinigų, nubausiu tave, kaip savo vergą: gausi tris šimtus smugių.

Vaikas-Žvaigždė nuėjo miškan ir visą dieną jieskojo geltonojo aukso pinigų, bet niekur negalėjo rasti. Vakarop jis sėdos ant žemės ir ėmė verkti, ir jam beverkiant atbėgo mažasai Zuikutis, kurį jis vakar buvo iš spąstų paleidęs.

— Ko tu verki? Ir ko tu jieskai miške? — paklausė jo Zuikis.

Vaikas-Žvaigždė atsakė:

— Aš jieskau paslėpto čia geltonojo aukso pinigų; jei aš jo nesurasiu, mano po-

nas primuš mane ir pasielgs su manim, kaip su savo vergu.

— Eiva, — tarė Zuikis ir nubėgo per mišką prie upelio. Ant upelio dugno gulėjo geltonojo aukso pinigas.

— Kaip man atsidėkoti! — sušuko Vaikas-Žvaigždė, — jau antrą kartą tu mane pagelbi.

— Ne, tu pirmutinis pasigailėjai manęs, — atrėmė Zuikis ir greitai nubėgo miškan. Vaikas-Žvaigždė paėmė geltonojo aukso pinigą, įsidėjo krepšin ir nusiskubino miestan. Bet žaizduotasai pamatė jį ir sušuko:

— Duok man pinigų, o ne — tai mirsiu badu.

Vaikas-Žvaigždė atsakė jam:

— Mano krepšyje tiktai vienas geltonojo aukso pinigas, ir jeigu aš neatnešiu jo savo ponui, jis sumuš mane ir pasielgs su manim, kaip su savo vergu.

Bet žaizduotasai taip gaudžiai prašė, kad Vaikas-Žvaigždė pasigailėjo jo ir atidavė jam geltonojo aukso pinigą.

Kuomet jis priėjo Burtininko namus, tas atidarė jam duris ir paklausė:

— Kur geltonojo aukso pinigas?

— Aš jo neturiu, — atsakė Vaikas-Žvaigždė.

Tuomet Burtininkas šoko ant jo ir ėmė

mušti; paskui surakino grandiniai ir ėmė kalėjiman.

Ryta Burtininkas tarė, inėjęs:

— Jei tu atneši man šiandien raudonojo aukso pinigą, aš tau sugražinsiu laisvę; jeigu-gi neatneši — užmušiu, minėk!

Ir vėl Vaikas-Žvaigždė nuėjo miškan ir kiaurą dieną jieškojo raudonojo aukso pinigą, bet niekur negalėjo rasti. Vakarop sėdos ant žemės ir ėmė verkti; ir vėl atbėgo mažasis Zuikutis.

— Raudonojo aukso pinigas, kurio tu jieškai,—grotoje, užpakalyje tavęs. Liauk verkęs ir buk linksmas, — tarė Zuikis.

— Kaip-gi man atsidėkoti! — sušuko Vaikas-Žvaigždė, juk jau trečią kartą tu man pagelbi.

— Ne, tu pirmutinis pasigailėjai manęs! — sušuko Zuikis ir greitai pabėgo.

Vaikas-Žvaigždė inėjo groton ir tolimame kampe rado raudonojo aukso pinigą. Įsidėjo jį krepšin ir nusiskubino miestan. Žaizduotasai, užmatęs jį, atsistojo ant kelio ir balsiai šaukė:

— Duok man raudonojo aukso pinigą, o ne — tai aš turėsiu mirti!

Vaikas-Žvaigždė, graudžiai verkdamas, ir atidavė jam raudonojo aukso pinigą, tarydamas:

Tavo skurdas didesnis už manąjį.

Bet sunku buvo ant širdies: jis žinojo, kas jo laukia.

Ir kuomet jis ėjo pro vartus miestan, sargyba sveikino jį, rodydama pagarbą ir šaukdama:

— Koks gražus mūsų valdovas!

Liliečių-gi minia sekė paskui, šukaudama:

— Turbut visame pasaulyje nėra gražesnio už jį!

Vaikas-Žvaigždė graudžiai verkdamas, galvojo:

— Jie juokias iš manęs ir tyčiojas iš mano nelaimės.

Ir tokia tiršta buvo minia, kad Vaikas-Žvaigždė suklydo ir atsirado ant didelio plečiaus, ant kurio stovėjo Karaliaus rumai. Rumų vartai atsivėrė ir kunigai ir vyresnieji miesto valdininkai išėjo jo pasitikti; jie nusilenkė prieš jį ir tarė:

— Tu mūsų valdonas, kurio mes laukėme. Tu mūsų Karaliaus sunus.

— Bet Vaikas-Žvaigždė atsakė jiems:

— Aš ne Karaliaus sunus, bet bėdinis elgėtos vaikas. Ir kam jūs sakote, jog aš gražus, juk aš gerai žinau, kad aš bjaurus.

Tuomet tasai, kurio šarvai buvo aukso gėlėmis išmarginti ir kurio šalmo buvo sparnuotas liutas, pakėlė skydą ir sušuko:

— Kaip-gi galite, Jūsų Didybe, sakyti, kad Jūs negražus?

Vaikas-Žvaigždē pažvelgē ir — kā-gi? — jo veidas vēl buvo toks-pat, kaip ir seniau, ir visas buvēs jo gražumas vēl sugrižo. Akyse-gi savo jis pastebējo kaž-kā to-kio, ko pirma jose nēra buvē.

Kunigai ir augštieji valdininkai suklupo priēš jį ir tarē:

— Senoji pranašystē skelbia, kad šią pačią dienaŋ turis ateiti tas, kurs mumis valdys. Tegul tad musų valdovas paima šią karunaŋ ir šį skiptrā ir savo teisybēje bei mielaširdingume tegul buna musų Karalius.

Bet jis atsakē:

— Aš nevertas to: aš išsižadējau savo motinos ir neprivalau sustoti, kol nesurasiu jos ir nesužinosiu, jog ji man dovanojo. Todel atleiskite mane, aš vēl eisiu per pasauli; aš negaliu likties čionai, nors jūs ir siulote man karunaŋ bei skiptrā.

Taip bylodamas, jis nusikreipē gatvēn, vedančion i miesto vartus ir štai, aplinkui kareivių stovinčioje minioje, jis pamatē staiga elgētā, kuri jo motina buvo; šale jos stovējo žaizduotasai, kurs prie kelio sēdējo.

Džiaugsmo šauksmas prasimušē iš Vaiko-Žvaigždēs krutinēs, jis atsiklaupē i dulkes, pabučiavo žaizdas ant motinos kojų ir suvilgē jas savo ašaromis. Jis nulen-

kė galvą ir, raudodamas, tarytum jo širdis aižės, pratarė:

— Motina, aš išsižadėjau tavęs mano išdidumo metu. Priimk mane mano nusizeminimo valandoje. Motina, aš daviau tau savo neapykantą. Duok man meilę. Aš atstumiau tave. Priglausk dabar tavo vaiką. — Bet elgėta neatsakė nė žodžio.

Tuomet, apėmęs žaizduotojo baltas kojas, pratarė Vaikas-Žvaigždė:

— Tris kartus pagailėjau tavęs, melsk mano motiną kartą prakalbėti manin. — Bet ir žaizduotasai neatsakė nė žodžio.

Vaikas-Žvaigždė vėl raudojo ir pratarė:

— Motina mano, kančios mano nepakeliamos. Dovanok man ir atleisk mane vėl miškan.

Ir elgėta uždėjo ranką ant jo galvos ir tarė:

— Kelkis!

— Kelkis! — tarė ir žaizduotasai, dėdamas ranką ant jo galvos.

Jis atsikėlė ir pažvelgė į juos ir — ką-gi! — prieš jį stovėjo Karalius ir Karalienė.

— Štai tavo tėvas, kuriam tu pagelbėjai, — tarė Karalienė.

— Štai tavo motina, kojas kurios tu savo ašaromis suvilgei, — tarė Karalius.

Ir, apkabinę jį, pabučiavo, nuvedė ru-

man, apvilko puikiais rubais, uždējo ant galvos karunā ir rankon indavē skiptrā. Ir jis valdē miestā, kurs stovējo ant upēs kranto — jis buvo jo valdovas. Jis buvo geras ir mielaširdingas del visu, o piktajū Burtininkā išvijo. Kirtējui ir jo žmonai jis nusiuntē daug brangiū dovanū, vaikams gi jų davē augštas vietas. Jis nekentē žiaurumo niekame su žvėrimis ar paukščiais, bet visus mokino meilēs, geraširdiskumo bei duosnumo. Bēdžiams jis duodavo valgio, o nuogiems — drapanū, ir visame krašte buvo išteklius ir taika.

Bet jam neskirta buvo ilgai valdyti: jo kančios tokios didelēs buvo ir jo išmėginimo ugnis tokia žutinga, kad po trijų metų jis pasimirē. O jo inpēdinis valdē blogai.

KARALAITĒS GIMIMO DIENA.

Buvo Karalaitēs gimimo diena. Šian-
dien sukako jai dvylika metų ir saulē švie-
siai spindējo rumų sodnuose.

Nors ji ir buvo tikroji princesa ir Is-
panijos Karalaitē, bet jos gimimo diena
budavo tiktai vieną kartą per metus, ly-
giai taip-pat kaip ir pas didžiausių bēdžiu
vaikus. Ir, suprantamas dailykas, visas
kraštas geidē, kad toji diena ištiesų graži
butų.

Ir diena tikrai buvo graži. Grakščios,
margos tulpēs stovējo išsitiesusios ant sa-
vo liemenų, tarytum ilgos kareivių glitos;
jos išdidžiai veizdējos ī rožes anapus pieve-
lēs ir bylojo:

— Žiurēkite! mes lygiai kaip ir jūs
gražios.

Purpurinēs plaštakēs, auksuotomis
dulkēmis ant sparnų, skraidē nuo gēlēs ant
gēlēs; maži driežai žiurējos iš sienu plyšių
ir šildēs, gulēdami jakinančiai-baltuose sau-
lēs spinduliuose; granatai gi garsiai spro-
go nuo kaitros, rodydami raudonas krauju
varvančias savo širdis. Dar-gi balsvai-gel-
tonos citrinos, taip gausiai nusisvērusios
nuo pusiau-suirusių treljažų ir pavēsingų

arkadų, rodės, lyg šviesiau žvilgėjo stebuklingoje saulės šviesoje. Magnolijos skėtė savo didelius, apskritus, tarytum iš drambliakaulio išskaptuotus, pumpurus ir pylė oran saldžią, sunkią kvaptį. Pati mažoji Karalaitė vaikščiojo po terasą su savo draugais ir gužinėjo apie akmens vazas ir senas, apsamanėjusias figuras. Paprastomis dienomis Karalaitė galėdavo žaisti tik su lygios kilmės vaikai ir turėdavo visuomet viena žaisti. Gimimo-gi diena — išskirtina, ir Karalius leido pakviesti visus jos jaunučius draugus, kuriuos ji norėjo matyti ir su jais pažaisti. Kaž-kokios didžios gracijos pertekę buvo bebėgioją po sodną, trapus ispanų vaikai — berniokai plačiabrylėmis skrybėlėmis su plunksnomis ir trumpais plevėsuojančiais apsiaustais ir mergaitės, prilaikydamos ilgus parčos šleifus ir pridengiančios akis nuo saulės dideliais juodais su sidabru vėsuvais. Bet Karalaitė visų-gražiausia buvo, ir jos drapanos, nors ir taikėsi kiek tuometės mados reikalavimams, atsižymėjo vis-gi skonio pilnumu. Drapanos iš pilko atlaso, žemai ir ant plačiujų rankovių bufų, gausiai išsiuvinėta sidabru, o ankštai sutrauktas kiklikas apkabinėtas stambių žemčiugų eilėmis. Du mažu bateliu, dideliais rausvais bantais, žiurėjos jai einant iš-po drapanų. Jos didelis rausvas vėsuvas buvo

iš gazos ir žemčiugų, o jos puikiuose plaukuose, lyg kad aureolei iš išblyškusio aukso, iškilusiai virš mažo lipšnaus veidelio, puikinos graži balta rožė.

Pro rumų langą liudnai žiurėjos pasiilgęs Karalius. Už jo krasės stovėjo neapkenčiamas brolis Don Petro Aragonietis, šale sėdėjo nuodėmklausis, Didisai Grenados Inkvizitorius. Liudnesnis, negu paprastai, buvo šiandien Karalius; žiurėdamas Karalaitėn, kuri vaikišku rimtumu atsakinėjo susirinkusių dvariškių pasveikiniman arba juokės, už vėsuvo pasislėpus, iš Albukero hercogaitės, šale jos stovinčios — minėjo jos motiną, jauną Karalienę. Ji, rodės jam, dar taip nesenai beatvykus buvo iš linksmosios Francijos ir užgęso paniurusioje Ispanų Rumų puikybėje lygiai šešiams mėnesiams praėjus po dukters pagimdymo; užgęso anksčiau, negu suspėjo antru kartu migdalų medžiai pražysti ir nesuspėjo ateinantį pavasarį vaisių nuo šakoto figų medžio nusiskinti, kurs augo viduryje kiemo ir kurs užžėlė dabar tankia žole. Tokia didelė buvo Karaliaus meilė, kad jis nesutiko paslėpti amžiams jos veido kape. Jos kuną užbalzamavo daktaras mauras, kuriam kaipo atlyginimas už tai buvo gyvybė dovanota, nes, kaip žmonės bylojo, už intarimą bedieviškume ir burtininkystėje jis buvęs jau Inkvizicijai induo-

tas. Ir ligšiol dar ilsėjos Karalienė juodoje, paniurusioje rumų koplyčioje, ištiestoje kilimais taip-pat, kaip buvo ją prieš dvyliką metų tenai padėję vienuoliai vieną audringą kovos mėnesio dieną. Vieną kartą į mėnesį Karalius, tamsiu apsiaustu apsisiautęs, slėpdamas po jo šviesą, eidavo koplyčion ir, klaupdamas prieš karstą, šaukdavo: — Mi reina! Mi reina! — ir kartais, peržengdamas etiketo formališkumą, kurs valdo Ispanijoje smulkiausiai gyvenimo apsiereiškimais ir stato net Karaliaus skausmui ribas, jis, beprotiškai sopuliams siaučiant, sugriebdavo brangenybėmis papuoštas rankas ir stengdavosi sužadinti karštais pabučiavimais šaltą, parausvintą veidą.

Šiandien, rodės jam, matęs ją tokią pat, kokia pamatė pirmą kartą Fonteneblio pilyje, kuomet jis turėjo tik penkioliką metų, o ji dar mažiau. Tuomet buvo juodu oficialiai sužieduoti popiežiaus Nunciu Francijos Karaliaus ir viso dvaro akyvaizdoje, ir jaunutis jaunasai sugrižo Eskurialan, veždamasis žiupsnį baltų plaukų ir vaikiškų lupų atminimą, palytėjusių jo ranką, kuomet jis sėdos karieton. Paskui ant greitųjų atšventė jungtuves Burgose, mažame dviejų valstijų pasienio miestelyje ir puikiai įvažiavo Madridan sutikti paprastai iškilnių pamaldų La Atocha baž-

nyčioje ir išskirtinai prakilnaus auto-dafe, per kurį išduota buvo bažnyčios šulams 300 bedievių, daug anglų tame skaičiuje, ir sudeginta visi.

Žinoma, Karalius bekraščiai mylėjo Karalienę ir, kaip daugelis manė, ant savo krašto nelaimės, kurs kariavo tuomet su Anglija už naujojo svieto valdymą. Jis neišleisdavo Karalienės iš akių; dėl jos jis užmiršo, ar, rodės, užmiršęs, visus svarbius valstijos reikalus ir, tame baisiame apjaki-me, kurį gašlumas užmeta savo vergams, jis nepastebėjo, jog sudėtiniosios ceremonijos, kuriomis jis nenorėjo jai intikėti, tik dar labiau sustiprino keistą jos ligą.

Jai mirus, jis tulam laikui beveik išėjo iš proto. Ir, žinoma, jis tikriausia būtų formaliai atsisakęs nuo sosto ir būtų įstojęs Trappistų vienuolynan Grenadoje, kurio garbės klebonu jis tuomet buvo; jį sulaukė Karalaitė, kurią būtų reikėję palikti rankose brolio, pagarsėjusio savo žiaurumu net Ispanijoje, ir daugelio intaria-mojo Karalienės nunuodytojo su pagalba pirštinių, kurias jis padovanojo jai Aragonijos pilyje apsilankydamas. Dar-gi trijų metų geduliams praėjus, kurie Karaliaus liepimu buvo ant viso krašto uždėti, Karalius neleido savo ministrams kalbėti apie naujas vestuves. Kuomet-gi patsai Ciesorius pasiulė Karaliui savo giminaite,

gražią Bogemijos erhercoginaitę, jis paliepė atsakyti savo valdovui, jog Ispanijos Karalius vedęs Liudėsi, kuri, bevaisingumo neveizint, mylės labiau už Dailę. Už tokį atsakymą užmokėjo Niderlandų provincijomis, kurios Ciesoriaus gundomos sukilo netrukus, keliems reformacijos fanatikams vadovaujant.

Visas jo bendras sugyvenimas su Karaliene, skaidrių, liepsnojančių džiaugsmų nušviestas ir taip netikėtai traginiai užsi-
baigęs, rodės, atgimė šiandien, kuomet jis žiūrėjo žaidžiančion ant terasos Karalaitėn. Ji paveldėjo iš motinos visą jos manierų gyvumą, jos rimtą galvos pakreipimą, puikias, išdidžias, lengvai užbrėžtas lūpas ir jos stebuklingą nusišypsojimą — *vrai sourire de France* — kurs nušviesdavo Karalaitės veidą, kuomet ji netyčiomis žvilgtelėdavo langan arba pratiesdavo savo mažą rankutę kokiam-nors iškilniam Ispanijos grandui pabučiuoti. Bet aštrus vaikų juokas užgaudavo Karaliaus klausą, o skaidri nemielaširdinga saulė tyčiojos iš jo kančių. Ir vos pastebima, sausa kvaptis kaž-kokių žolių, vartojamų balsamavimui, skraidė tyrame ryto ore. O gal tik taip rodės? Jis uždengė veidą rankomis, ir kuomet Karalaitė vėl pažvelgė langan, gardinos buvo užleistos ir Karaliaus jau nebebuvo.

Karalaitė nepatenkintinai truktelėjo pečius. Juk jis, žinoma, būtų galėjęs likties su ja jos gimimo dieną! Ar-gi verta galvoti apie kokius ten kvailus valstijos reikalus? O gal jis nuėjo ton paniurusion koplyčion, kur nuolatos degė žvakės ir kur jos niekuomet neįleisdavo. Ir kas jam atėjo galvon, kuomet taip skaidriai spindi saulė ir visi jaučias tokie laimingi esą! Taip elgiantis jis gal, be marionetkų teatro ir kitų stebuklų, nepamatyti nė pavyzdingųjų bulių imtynių, į kurias jau trimtomis kviečia. Jos dėdė ir Didisai Inkvizitorius kur-kas išmintingesni. Juodu išėjo terason ir maloniai sveikina ją. Ji atlenkė gražiąją savo galvutę ir, paėmus Doną Pedro už rankos, pamažu nusileido laiptais prie ilgo raudono šilko paviljono, pastatyto gale sodno. Kiti vaikai ėjo paskui jų, sulig kilmės: ilgesniųjų pavardžių savininkai ėjo priešakyje kitų.

Garsingų giminių berniukų procesija, fantastiniais toreadorų kostiumais, išėjo jos pasitikti, ir jaunutis grafas Tjerra-Nueva, nepaprastai gražus keturiolikametis berniukas, visai ingimta gidalgo bei Ispanijos grando gracia, nusiēmė skrybėlę ir privedė Karalaitę prie paaugštintos vietos ties arena, kur stovėjo mažutė aukso bei drambliakaulio kedė. Vaikai susispietė aplinkui, mosuodami dideliais vėsuvais

ir tyliai kalbēdamies. Don Pedro ir Didi-sai Inkvizitorius, šypsodamos, stovējo du-ryse. Dar-gi hercoginē, vadinama „Camer-ra-Mayor”, liesa moteriškē, aštriais veido bruožais, neišrodē tokia pikta ir lyg kad šaltas nusišypsojimas skraidē po jos rauk-šlētą veidą ir traukydavo plonas, bekrau-jas lupas.

Bulių imtynės ištikrųjų puikios buvo, anot Karalaitės, puikesnės už tikrąsias im-tynes, kurias teko jai matyti Seviljoje, Par-mos hercogui jos tėvą aplankius. Tuli ber-niukai jodinėjo ant turtingomis guniomis padengtų žaislo arkliukų, grąsindami ilgo-mis vylomis, margai kaspiniais apkaišy-tomis; kiti ējo pēsti, mosuodami raudonais apsiaustais prieš bulių ir mitriai peršok-davo per barjerą, kuomet jis puldavo ant jų. O ką del paties buliaus, tai jis išrodē visai kaip gyvas, nors ir buvo padarytas iš aptrauktų buliaus oda karklų ir kartais atsistojęs ant paskutinių kojų, atkakliai bėgiojo po areną, kas, žinoma, niekuomet nebutų atēję galvon gyvam buliui. Bet jis vis-gi puikiai kovojo, ir vaikai pašokdavo iš džiaugsmo ant suolų ir šaukdavo, mosuo-dami megstomis skarutėmis: „Bravo toro! Bravo toro!”, lygiai sumaningai, kaip kad suaugusieji daro. Tečiaus, laike ilgujų imtynių, kuomet daugelis arkliukų buvo pradurti ir jų raiteliai išmesti iš balno,

jaunajam grafui Tjerra-Nueva pasisekė bulių parklupdyti. Tuomet, gavęs Karalaitės leidimą del „coup de grace“, jis išmeigė savo medinę špagą buliaus kaklan taip smarkiai, kad galva tuoj nusirito ir vietoj jos pasirodė šypsąsis monsieur de Lorraine'o, francuzų pasiuntino Madride sunaus, veidas. Paskui, garsiai žiurėtojams beplojant, arena buvo nuvalyta ir negyvi žaislo arkliukai išnešti dviems arabais pažais, juodomis su geltonu livreomis. Trumpos pertraukos metu, kuomet francuzas akrobata, vaikščiojo ištempta virve, ant mažo teatro scenos, tam tyčia pastatyto, pasirodė kelios italų marionetkos pseudo-klasiniėje tragedijoje „Sofonizba.“ Jos taip gerai lošė ir jų gestai tokie naturaliai buvo, kad, spektakliui pasibaigus, Karalaitės akutės suvilgo nuo ašarų. Daugelis vaikų verkė ištikrųjų ir reikėjo juos saldinaisiais raminti. Net patsai Didisai Inkvizitorius susijausmino ir pasisakė Don Pedrai, kaip jam sunku buvo pamanyti, kad sutvėrimai, padaryti iš medžio ir varsuoto vaško ir vielomis mechaniškai valdomi, buvo tokie nelaimingi ir tokias galias kančias pergyveno.

Paskui išėjo afrikietis štukorius; jis išsinešė didelę lėkštą pintinę, raudonu audėklu padengtą, ir, pastatęs ją viduryje arenos, ištiesė iš savo turbano keistą nen-

drės birbynę ir ėmė ją pusti. Netrukus uždangalas pasijudino ir vis labiau ir labiau jam duduojant, dvi žaliai-auksuotos gyvataitės iškišo keistas, smailas galvas ir išlengvo atsistojo, linguodamos muzikos taktan, kaip kad vandens augmenįs kad linguoja. Vaikai, matomai, bijojos jų plėmuotų galvų ir miklių, strėlon panašių liežuvių, ir labiau apsidžiaugė, kuomet štukorius išugdino iš smėlio mažutį apelsinų medį, kurs tuoj pražydo dailiais baltais žiedais, ir tuojau iš jų išaugo vaisiai. Kuomet-gi jis paėmė iš mažosios markizos Las-Torres vėsuva ir pavertė jį mėlsvu pauščiuuku, kurs giedodamas skraidė po paviljoną, vaikų džiaugsmui nebuvo galo. Iškilmingasai minuetas, kurį pašoko Nuotra Senora del Pilar bažnyčios vaikai, buvo stačiai stebėtinas. Karalaitė niekuomet dar nebuvo mačiusi tokios nepaprastos ceremonijos, atliekamos kas metai gegužės mėnesį Šv. Panelės garbėn prieš Jos aukurą. Ištiesų, nė vienas Ispanijos karalių šeimynos sąnarys nėjo Saragosos katedronuo to laiko, kuomet vienas beprotis kunigas, anot daugelio žmonių, Anglijos Elzbietos papirktas, norėjo komunijoje induoti Asturijos princui užnuodintą plotką. Tokiu budu Karalaitė tik iš kalbų žinojo apie taip vadinamąjį „šoki Madonos garbėn,“ kurs be abejo turėjo buti labai gražus. Vai-

kai buvo apsilvilkę senovės dvarų drabužiais iš balto šilko, o originalės jų trikampės kepuraitės papuoštos buvo sidabru ir dideliomis strusių plunksnomis. Ir jakinančioji jų apvalkalo balzgana, spindėdama ant saulės jiems besijudinant, dar vaiždžiau atsimušė nuo uždegusių jų veidų bei ilgų juodų plaukų. Visi buvo nustebinti tuo iškilnumu, kuriu jie atliko supainiotas šokio figuras ir lipšnia gracija jų lengvutėlių gestų bei nusilenkimų. Kuomet, ceremonijai pasibaigus, jie nusiēmė prieš Karalaitę savo, plunksnomis papuoštas, skrybėles, ji atsakė jų pasveikiniman labai maloniai ir pasižadėjo pasiųsti Pilarų Dievo Motinai kaipo padėką už ingytą malonumą didelę, storą žvakę.

Gražus aigiptiečiai — taip anuomet čigonus vadino — išėjo arenon ir, susėdę ratu sukeitus kojas, ėmė švelniai groti savo citromis, linguodami taktan ir niuniuodami tylią, svają ariją. Pamačius Don Pedro, jų veiduose pasirodė piktumas, o tulu akyse sužibo baimė, nes prieš keletą savaičių du iš jų giminės, jam paliepus, buvo pakarti ant Seviljos mugės pleciaus; bet gražioji Karalaitė, atsilošus kedės atlošon ir žiurėdama pro vėsuva savo dideliomis melsvomis akimis, užburė juos ir jiems pasirodė, kad tokio gražaus veido sutvėrimas negali buti žiaurus. Todel jie grojo tyliai

toliau vos-vos paliesdami citrų stygas užsmailintais nagais, ir jų galvos lenkės, lyg kad jie snausti ėmė. Staiga, laukiniai suklikę, dėl ko vaikai suvirpėjo, o Don Pedro ranka griebės kinžalo, pašoko jie ir beprotiškai ėmė sukties po areną, mušdami būną ir dainuodami laukinę meilės dainą savo keista, neskiemeninga kalba. Paskui, padavus ženklą, jie visi išsitiesė ant žemės ir gulėjo yt negyvi; tiktai suslopintas citrų balsas drumsdė tylą. Padarę tai kelis kartus, jie išėjo, bet tuoj sugrižo, vesdamies ant grandinio rudą plaukuotą mešką ir nešdamies ant pečių keletą mažučiu Berberijos bezdžionių. Meška didžiausiu rimtumu stojosi ant galvos, o mokytosios bezdžionaitės darė visokius juokus su dviems čigoniukais, matomai, jų šeimyninkais: pešės mažučiausias kardais, šaudė iš šautuvų ir manevravo lygiai taip, kaip kad manevruoja nuosavoji Karaliaus gvardija. Čigonams labai viskas sekės.

Bet visų-linksmiausių ryto programoje buvo be abejo mažojo Kuprio šokiai. Kuomet jis, plumpsėdamas savo raišomis kojomis ir linguodamas savo negražia galva, išėjo arenon, vaikai prabilo nesuvaldomais šukšmais; o skardusis Karalaitės juokas nepatiko Kamererai, kuri tuoj pastebėjo, kad nors ir buvo Ispanijoje daug atsitikimų, kuomet karalienės verkė prieš lygias sau,

bet dar niekuomet nēsā buvē, kad kokiators Karalaitē butų tokia linksma buvusi prie žmonių žemesnēs už jā kilmēs. Kupriukas ištiesų buvo nepaprastas. Ir dar gi Ispanijos dvaras, visuomet išsiskirdamas savo kulturiu palinkimu prie visokių baisenybių, niekad nebuvo matęs tokio fantastinio šlykštumo. Tai buvo pirmasai jo pasirodymas. Jis tik prieš dieną buvo surastas dviems didikais, bemedžiojančiais tolimuose pakraščiuose kamščių medžių miške. Kupriuką atvežē dvaran kaip dovaną Karalaitēi, jo gi tėvas, beturtis angliadegis, labai nudžiugo galįs nusikratyti šlykštaus bei benaudžio vaiko. Visujuokingiausia gal ir buvo tai, jog pats Kupriukas nenumanē savo juokingos išvaizdos. Rodēs, jog jis buvo visai laimingas bei linksmas. Vaikams besijuokiant, juokēs ir jis berupestingai ir linksmi; po kiekvieno šokio jis juokingai linksėjo jiems, lyg kad ir nieku nesiskyrē nuo jų ir nebuvo mažu šlykščiu sutvėrimu, gamtos kaž-kokio kaprizo sutvertu tam, kad tarnauti išjuokimui. Karalaitē nepaprastai patiko Kupriukui. Jis negalējo atitraukti nuo jos akių ir, rodēs, šoko tik del jos vienos. Vaidinimui-gi pasibaigus, kuomet Karalaitē, pamėgždžiodama rimtąsias dvaro moteris, mētančias gēlių ryšulius Kafarelli, garsingam italiečiui dainininkui iš popie-

žiaus kapelos, kurį pats popiežius atsiuntė Madridan gydyti Karaliaus melancholiją maloniu jo balsu, išėmė iš plaukų gražią baltą rožę, išdalies del juoko, išdalies erzindama Kamererą, maloniai šypsodamos, numetė ją arenon del Kupriuko. Šis-gi atsi-nešė tan dalykan visai rimtai ir, spausdamas gėlę prie sausų savo lupų, nušvitusiomis iš džiaugsmo akutėmis, nusišypsojimu nuo ausies ligi ausies, prispaudė ranką prie širdies ir atsiklaupė ant vieno kelio prieš Karalaitę. Tasai jo pasielgimas galutinai suardė Karalaitės rimtumą; ji dar ilgai juokės, kuomet Kupriukas išbėgo nuo arenos, ir pasakė savo dėdei norinti, kad šokis tuojau butų atkartotas. Tečiau Kamerera nurodė, jog saulė perlabai kaitinanti ir Jos Didybė turinti jau grįžti ruman, kame laukia jos puikus pusrytis su tortu, papuoštu jos inicialais, padarytais iš varsuoto cukraus dailia sidabro vėliava ant viršaus. Todel pakilo Karalaitė ir paliepus, kad Kupriukas atkartotų šoki po pusryčio, padėkojo grafui Tjerra-Nueva už puikų priėmimą ir sugrįžo į savo apartamentus, vaikų lydima tokioje pat tvarkoje, kokioje čionai buvoėjusi.

Kuomet mažasis Kupriukas išgirdo, turįs dar kartą šokti del Karalaitės ir dar jai pačiai paliepus, jis taip išdido, kad išbėgo sodnan ir kvailiu ekstazu, visai netikėtai

ir nerangiais susijausminimo gestais ėmė bučiuoti be paliovos baltą rožę.

Gėlės pasipiktino tokiu atkakliu įsibrukimu skaisčion jų viešpatijon; kuometgi jos pamatė, kaip jis šokinėjo po takus, taip juokingai rankomis mosuodamas, jos nestengė ilgiau savo pasipiktinimo stabdyti.

— Jis, ištiesų, perlabai šlykštus, kad jam leidžiama butų žaisti ten, kur mes esame! — šaukė Tulpės.

— Geriau padarytų aguonų syvų atsigėres ir tukstančiui metų užmigęs, — ištarė didžiosios raudonos Lelijos ir nukaito iš pykčio.

— Tai tikra bjaurybė! — sukranksėjo Kaktusas, — koks jis raišas ir šlykštus, o jo galva visiškai neproporacionalė kojoms. Tikrai, aš jaučiu, kaip stiebias mano dygiai jį matant ir jei tik jis prisitartins prie manęs, aš suleisiu jin savo adatas.

— Rankoje jis turi gražiausią mano žiedų! — sušuko baltųjų Rožių krumas. — Aš pats padovanojau jį nudien Karalaitei jos gimimo dienoje, o tas bjaurybė pavogė jį, — ir krumas suriko čypliu balsu: — Vagis! vagis! vagis!

Dargi raudonosios Geranijos, paprastai ramios ir žinomos savo giminės bėdinumu bei skaitlingumu, pamačiusios ma-

žąjį Kupriuką, susiraukė. Fialkoms gi ty-
liai pastebėjus, jog, žinoma, jis labai negra-
žus esąs, bet kad jis čia nieku sau pagelbė-
ti negališ, Geranijos visiškai išmintingai
pastebėjo, kad tame tai ir yra vyriausias
jo neprieteklius ir nėsą visai reikalo stebė-
ties žmogumi vien tik todėl, kad jis neiš-
gydomas. Ir kai-kurios Fialkų turėjo su-
tikti, jog Kupriuko šlykštumas buvo per-
drąsus ir jog jis parodytų daugiau sąmo-
jo, jei nuduotų nuliudusį ar bent susimąs-
čiusį, vieton šokinėjus ir rodžius tokias
kvailas bei laukines pozas.

O senasai Saulės Laikrodis, ta nepa-
prastoji retenybė, rodžiusi kitados laiką
pačiam Imperatoriui Karoliui V, taip nu-
stebo mažo Kupriuko atsiradimu, kad vos
neužmiršo pažymėti savo ilguoju šešėliu-
pirštu dvi minuti ir turėjo kreipties be-
sišildančion ant saulės spindulių apipiltos
baliustrados baltan povan ir ištarti, jog
karalių vaikai, kaip visiems žinoma, ka-
raliai, o angliadegių vaikai — angliade-
giai, ir visai neišmintinga būtų tvirtinti
atžagariai. Su tomis išvadamis povas pil-
nai sutiko ir taip balsiai sušuko „žinoma!
žinoma!“ — kad aukso žuvytės, gyvenan-
čios baseno vėsiose srovėse, iškišo iš van-
dens savo snukučius ir paklausė didelio ak-
mens Tritono, kas čia tokio atsitikę?

Paukščiai tečiau užjautė Kupriuką.

Jie dažnai regėjo miške, kaip jis, lyg Elfas, vaikė besisukančius ore lapus arba, susirietęs kokio-nors seno ąžuolo drayėje, dalijos riešutais su voverėmis. Juk net lakštingalas, dainuojąs gojuje naktimis taip maloniai, kad kartais net Mėnulis kreipdavo savo ausis jį, užsiklausęs — negalėjo savo gražumu pasigirti; ir juk Kupriukas visuomet geras buvo jiems ir per visą nepaprastai šaltą žiemą, kuomet nebuvo uogu ant medžių ir žemė kieta buvo, kaip geležis, ir vilkai priedavo miestu vartus maisto jieškodami, jis neužmiršo jų, bet visuomet atiduodavo trupinius nuo mažutės savo duonos riekutės ir dalijos su jais neveizdint skurdaus savo pusryčio.

Jie skraidė ir lakiojo apie jį, tauškėdami tarp savęs ir beveik paliesdami jo veidą sparnais, o mažasis Kupriukas nestengė iš didelio džiaugsmo susiturėti neparodęs jiems puikios gražios baltosios Rožės ir nepapasakojęs, kad pati Karalaitė davusi ją jam, kaipo meilės išraišką.

Paukščiukai nesuprato nė vieno žodžio iš jo pasakojimų, bet tai nesvarbu, nes jie vis-gi palenkė šonan galvutes ir nudavė giliai susimąstę esą, kas juk turi savo vertę, bet daug lengviau padaroma.

Driežams jis ir-gi labai tiko ir, kuomet jis, pailsęs nuo bėgiojimo, puolė žolėn pailsėti, jie ėmė žaisti aplinkui jo ir sten-

gēs užimti jį, kaip mokėjo. — Ne visi gali buti tokie gražūs, kaip driežai, — šaukė jie, — tai butų perdidelis reikalavimas. Ir, vis-gi keista, jis galų-gale jau visai ne toks šlykštus, žinoma, jei užsimerkti ir nežiurėti jin. — Driežai iš prigimties dideli filosofai ir kartais, susimąstę, ištisomis valandomis sėdėdavo drauge, kuomet nebuvo kas veikti, arba kuomet oras buvo lietingas ir neleisdavo išeiti iš namų.

Bet gėlės labai susierzino driežų bei paukščių pasielgimu. — Tai parodo tiktai, — tarė jos, — kaip subjaurina tas nuolatinis tauškimas bei lakiojimas. Gerai išauklėti žmonės visuomet lieka ant tos pačios vietos, kaip štai mes. Nieks niekuomet nematė, kad mes butumėm ant takų šokinėjusios arba, kaip bepročiai, butumėm žiogus po žolę gainioję. Kuomet mums reikia oro atmainos, mes pasišaukiame daržininką, ir jis nuneša mus kitą klomban. Tai labai padoru ir visi turėtų taip elgties. Bet nė paukščiai, nė driežai nepažįsta ramybės jausmo, o paukščiai net neturi nuolatinio adresó. Jie stačiai valkatos, lyg čigonai, ir su jais reikėtų elgties taip-pat, kaip su anais. — Ir gėlės iškėlė savo nosis augštyn ir išdido; kuomet gi, keliomis minutėmis vėliau, jos pamatė, kaip mažasis Kupriukas sunkiai atsikėlė nuo žolės ir nuėjo per terasą ru-

man, jų piktumui nebuvo ribos:

— Jis reikėtų ligi gyvos galvos uždarinti, — sušuko jos. — Pažvelgkite tiktai jo kupron ir į šleivas kojas! — ir jos ėmė tyliai juokties.

Bet mažasis Kupriukas nieko nežinojo apie jų jausmus. Jis labai mylėjo driežus bei paukščius ir manė, jog gėlės — puikiausi sutvėrimai visame pasaulyje, išskyrus, žinoma, Karalaitę, bet juk ji davė jam puikią baltą Rožę ir ji mylėjo ją — tai jau visai kas kito. Kaip jis norėtų vėl buti su ja kartu! Ji pasodintų ją po dešinės ir nusišypsotų jin, o jis niekuomet neapleistų jos; jis būtų jos žaidimų draugas ir išmokintų ją visokių fokusų. Nors jis niekuomet nėra buvęs rumuose, bet jis žino daugybę įvairiausių žaidimų. Jis mokėjo dirbti iš nendrių narvelius žiogams ir galėjo išpjauti iš ilgo, krumpliuito bambuko birbynes, kurių garsus taip labai mėgo Panas. Jis žinojo kiekvieno paukščio balsą ir galėjo suvilioti nuo lajos špoką arba iškviesti iš pelkių genžę. Jis nuspėdavo kiekvieno žvėries pėdsaką ir galėjo susekti Zuikį sulig lengvų atspaudų jo kojų arba Šerną sulig sumindintų lapų. Visi vėjo šokiai buvo jam pažįstami: audringas šokis rudenį raudonose drapanose; lengvutis šokis sandaluose po pievas; šokis su baltomis, snieguotomis girliandomis

žiema ir žiedų lapelių šokis vaisių sodnuose pavasari. Jis žinojo, kur suka lizdus laukiniai karveliai ir kartą, kuomet medėjas pagavo kilpomis jaunutę porelę, Kupriukas pats išaugino mažučius, parengęs jiems namelį nukirsto gluosnio plyšyje. Paukščiai visai prijunko ir kasdieną lesė iš jo rankų. Karalaitei jie tikrai butų patikę, ir landą augalotus paparčius triušiai ir žalvarniai, su savo žalsvai-auksinėmis plunksnomis bei juodais snapais, ir ežiai, susirietę daigun kamuolin, ir didelės, rimtos šliužės, kurios pamažu slenka, linguodamos galvomis ir skindamos pakeliui jaunus lapelius. Ji tikrai turi ateiti miškan pažaišti su juo. Jis užleis jai savo mažutį patalą ir lig auštant saugos ją ties langu, kad raguoti laukiniai žvėriš nenuskaustų jos ir alkani vilkai neprieitų perarti prie gričios. Rytą gi jis pažadintų ją, pasibeldęs langinėn, ir juodu žaistų sau per kiaurą dieną miške. Vienumos miške visai nejunti. Kartais, skaitydamas išmargintą kningą, prajodavo vyskupas ant balto mulo. Kartais praeidavo sakaliniai žaliomis kepurėmis ir išmintos odos jupomis; ant rankų laikė jie pridengtus sakalus: Vinuogių rinkimo metu praeidavo išspaudėjai su raudonų syvų ženklais ant kojų ir rankų, žibančių vijurkų vainikais, ant pečių laikė dumplės, iš kurių varvėjo rau-

doni lašai. Naktimis angliadegiai susėdavo ratu apie didelius laužus; žiurėdavo, kaip ilgi mietai anglinos ir kepė pelenuose kaštanus. Žmogžudžiai išlysdavo iš savo urvų ir linksminos kartu su jais. Kartą Kupriukas matė puikią procesiją, nusidriekusią dulkėtu keliu ant Toledos. Vienuoliai, tyliai giedodami, ėjo priešakyje, nešdami spalvuotas vėliavas ir aukso kryžius; už jų, sidabro šarvais, arkebuzomis bei vylomis apsiginklavę, ėjo kareiviai, o tarpe jų judėjo trys basi žmonės, keistomis geltonomis drapanomis, uždegtomis žvakėmis rankose, Ištiesų, miške daug ko galima pamatyti. O jeigu Karalaitė pailstų, Kupriukas surastų jai suolą iš minkštų samanų arba paimtų ją ant rankų, nes jis labai stiprus, nors — jis tai žinojo — ir ne didelio ugio. Jis padarytų jai kaklaraištį iš raudonų brionios uogų — jos lygiai tokios gražios, kaip baltosios uogos ant jos drapanų. O jei tas jai nusibostų — tenumetie, jis suras jai kitą. Jis atneš jai ąžuolų geldutes ir rasotų anemonų ir mažučiu spindinčiu vabalėliu, kurie žvaigždėmis sužibs šviesiuose jos plaukuose.

— Bet kur ji? — paklausė jis baltosios Rožės, bet ta nieko nepasakė.

Rumai lyg užsnudę buvo net ir ten, kur langinės nebuvo uždarytas, sunkios

gardinos dengė langus, kad skaidrios šviesos nepraleidus. Mažasai Kupriukas slankiojo visur, jieškodamas, kaip jam vidun patekus ir pagalios surado mažas praviras duris. Jis įslinko pro jas ir atsidurė puikioje salėje, gal net už patį mišką puikesnėje, baimingai pamanė jis: ji visa spindėjo nuo aukso ir net grindis buvo padarytos iš didelių varsuotų plytų, sudėtų geometrinio braižinio išvaizdon. Bet Karalaitės čia nebuvo. Tiktai keletas keistų baltų stovylių, keistais nusišypsojimais, žiūrėjos jin nuo jašmos papėdžių liudnomis be lėlių akimis.

Gale salės kybojo juodas uždangalas, turtingai saulėmis bei žvaigždėmis išsiuvinėtas — mylimiausiomis karaliaus emblemomis ant mylimiausio fono. Ar nepasišlėpė kartais Karalaitė tenais? Reikia visgi pažiūrėti.

Jis priėjo pamažu ir atitraukė uždangalą. Ne, tenai buvo kitas kambarys, bet dar gražesnis, pamanė jis. Jo sienos apvilktos buvo žaliais arraskų siuviniais, su daugybe figūrų, reiškiančių medžioklę, — veikalas kokio-nors Flamidijos dailiniko, pradirbusio daugiau septynių metų ant to veikalo. Šiame kambaryje gyveno kitados Jean le Feu, kaip jį vadino, — beprotis karalius, taip pamėgęs medžioklę, kad dažnai, sapne, jis mėgindavo užšokti

ant didelių, piestu atsistojusių arklių ir parmušti briedi, ant kurio šuniš buvo užpuolę. Jis putė savo ragan ir badė kinžalu išblyškusias, sprukstančias stirnas. Dabar šioje salėje budavo tarybos posėdžiai ir viduryje ant stalo gulėjo išdėstyti raudoni ministrų portfeliai, auksuotomis Ispanijos tulpėmis ir Habsburgo giminės emblemomis.

Kupriukas nuostabiai dairės ir beveik bijojo eiti tolyn. Keisti, nebyliai raiteliai, taip greitai ir betrukšmiai geną ilgais kirtimais, rodės jam piktaisiais, apie kuriuos angliadegiai pasakojo, ir kurie medžioja tiktai naktimis ir, susitikę žmogų, paverčia jį stirnon ir vaikos. Bet jis prisiminė dailiąją Karalaitę ir pradrišo. Jis norėjo užėiti ją vieną ir pasakyti jai, jog ir jis mylįs ją. Gal ji gretimajame kambaryje.

Jis nubėgo minkštais maurų kaurais ir pravėrė duris. Ne! Ir čia jos nebuvo. Kambarys visai tuščias buvo.

Tai buvo sostinė salė svetimtaučių pasiuntiniams priimti, tuose atsitikimuose, kuomet karalius — o tai budavo dažnai — sutikdavo asmeniai juos priimti. Toje pačioje salėje, prieš daugelį metų, buvo priimami anglų pasiuntiniai, atvykę tarties apie ištekėjimą jų karalienės, vienos katalikiškųjų Europos valdovių, už vyresniojo Imperatoriaus sunaus. Salės sienos

išmuštos buvo auksuota Kordo oda, o nuo juodai-baltų lubų nusileido sunki paauksuota liustra su žibintuvais del 300 vaško žvakių. Po didelio baldachino iš aukso parčos, ant kurios žemčiugais išsiuvinėti buvo Kastilijos liutai bei bokštai, stovėjo patsai sostas, turtingu uždangalu pridengtas, kurs gražiomis tulpėmis išmargintas buvo ir gražiais sidabro kutais padabintas. Ant antrojo sosto laipto stovėjo kedė Karalaitei atsiklaupiti su pagalviu iš sidabro audimo, žemai, beveik prie pačio baldachino krašto, stovėjo Popiežiaus Nunciaus kedė, kurs turėjo išskirtiną teisę sėdėti prie Karaliaus viešos ceremonijos metu; priešais, ant raudono tabureto, gulėjo kardino lo skrybėlė su rausvais kutais. Priešais ant sienos kybojo naturalio didumo Karolio V portretas, medėjo kostiumu ir dideliu mastafu, o Pilipo II portretas, priimančio Niderlandų nuolankumo išraišką, užėmė vidurį kitos sienos. Tarp langų stovėje juodmedžio spintutė, drambliakauliu inkrustuota, ant kurios išrėžtos buvo figuros iš Holbeino „Mirties šokio,” anot padavimų, paties autoriaus ranka.

Bet mažojo Kupriuko nejausmino visi tie turtai. Jis nebutų atidavęs savo Rožės už visus baldachino žemčiugus, nē vieno baltojo jos lapelio už patį sostą. Visa, ko jis norėjo, — tai pamatyti Karalaiteį ligi

paviljonan nuvyksiant ir pasiulyti jai išeiti iš tenai jam pašokus. Čia, rumuose, oras buvo sunkus ir stovįs, miške-gi laisvai putė vėjas ir saulės spinduliai sklaistė savo slidžiomis aukso rankomis virpančius lapus. Miške buvo ir gėlių, gal ne tokių puikių, kaip sodne, bet vis daug kvapnesnių: giacintų, ankstybą pavasarį užpilančių savo purpuru vėsius klonius ir žole paaugusias kalvas; geltonų primulių, kurios saujomis kuičias tarp šakotų ąžuolų šaknų; skaisčių narcizų, mėlsvosios veronikos ir lilinių ar arksuotų irisų. Ant lazdynų kybojo pilkos auskaros, o tulpės linko nuo užkarusių ant jų bičių; kaštanai pražydo baltų žvaigždelių piramidomis ir erškėtis spindėjo dailiais rausvai-balsganais mėnuliais. Taip! Karalaitė, žinoma, eis su juo; tiktai reikia ją surasti! Ji eis su juo puikujin miškan ir kiaurą dieną jis linksmins ją savo šokiais. Taip begalvojant nusišypsojimas suspindo mažojo Kupriuko akyse ir jis nuėjo gretimąjin kambarin.

Tai buvo visų-gražiausias ir visų-žymiausias kambarys. Jo sienos nuklotos buvo Lukkos rausvučių tonų šilku, išsiuvinėtos lengvai paukščiais ir sidabro gėlėmis; papuošalai buvo iš masivio sidabro gėlių girliandų išvaizdoje su supančiaisiais kupidonais; priešais dviejų didelių

kaminų stovėjo platūs ekranai, povomis bei papugomis išsiuvinėti, o grindis iš žalio, tarytum juros vilnis, onikso, rodos, skētės begalėn. Ir ne vienas čia buvo Kupriukas. Durų pustamsyje, kitame kambario gale, jis pamatė žiurinčią jin mažą stovylą. Jo širdis suvirpėjo, džiaugsmo šauksmas sprudo iš lupo, ir jis inėjo saulės užlietan kambarin. Jam besiantinant, artinos jin ir stovyla: dabar jau aiškiai jis galėjo ją matyti.

Karalaitė!... Bet tai buvo šlykštyne, šlykščiausia už kada-nors matytą: iš sudėjimo nepanaši į kitus žmones, kuprota, šleivomis kojomis, didele, svyruojančia galva, dideliais karčiais paaugusia. Mažasai Kupriukas susiraukė, ir šlykštyne taip-pat. Jis susijuokė, šlykštyne juokės kartu ir, erzindama, ištempė žemyn savo rankas. Jis juokingai pasilenkė — tą-pat padarė ir šlykštyne. Kupriukas ėjo pirmyn ir ji ėmė artintis kopijuodama kiekvieną jo žingsnį ir sustodama, kuomet jis sustodavo. Kupriukas sušuko iš sąjudžio ir nubėgo pirmyn, ištiesęs ranką; šlykštynės ranka, šalta kaip ledas, palytėjo jo ranką. Kupriukas nusigando, truktelėjo savo ranką atgal, ir šlykštyne visa tai atkartojo. Jis pamėgino eiti tolyn, bet kažkas slidaus bei kieta sulaukė jį. Šlykštynės veidas buvo dabar visai arti jo veido

ir, rodės, visai baimės apimtas. Jis atmetė plaukus nuo akių ir sudavė šlykštynei. Šlykštyne padarė tą-pat. Jis susiraukė pasipiktinančiai, ir šlykštynės veidas susiraukė. Jis atsitraukė kiek atgal, atsitraukė ir šlykštyne.

Kas-gi tai tokio? Kupriukas galvojo valandėlę ir apsidairė po kambarį. Keista čia buvo, bet, rodos, viskas kartojos toje skaidrioje, kaip vanduo, sienoje. Taip; kartojos net paveikslai ir otomanos. Užsnuęs Faunas, prie durų gulįs, turėjo savo antrininką ir sidabrinę Venera, saulės nušviesta, tiesė rankas antron Veneron, tokion-pat gražion, kaip ir ji pati.

Ar tik ne skardas tai? Kartą jis užklausė klonyje skardą ir tasai atsišaukė kiekvienan jo žodin. Ar-gi jis daiktų išvaizdą galėtų taip atkartoti, kaip kartojo balsą? Ar-gi galėtų jis sutverti atspindžių pasaulį, tykajam pasauliui panašų? Ar-gi daiktų šešėliai gali turėti varsas, gyvybę bei judėjimus? Nejau-gi?...

Jis suvirpėjo ir, pasiėmęs nuo krutinės gražiąją baltąją Rožę, pasisuko ir pabučiavo ją. Šlykštyne pasirodė turinti lygiai tokią-pat Rožę. Ir ji bučiavo savo rožę ir glaudė ją savo širdin nerangiais gestais.

Staiga suprato Kupriukas... Iš sielvartos sušuko jis laukiniu balsu ir, grau-

džiai raudodamas, pargriuvo ant grindų. Juk tasai šlykštus Kupriukas jis pats bėsaš, toks šlykštus bei bjaurus — jis pats! Tai jis toji šlykštynė, visi vaikai ir Karalaitė juokės iš jo, o jis net jos meile patikėjo — o ji tik tyčiojos iš jo šlykštumo bei šleivų koju! Kodel nepaliko jo miške, kamė nėra veidrodžių, kurie būtų jo šlykštumą jam nupasakoję? Jau geriau būtų padaręs tėvas užmušęs jį, o nepardavęs pasityčiojimui! Karštos ašaros riedėjo skruostais ir Kupriukas smulkiai sudraskė baltąją Rožę. Užsiskėtus rankomis šlykštynė padarė tą-pat ir išbarstė lapelius. Šlykštynė šliaužiojo ant grindų, ir kuomet Kupriukas pažvelgė jon, jis pamatė skausmo išartą veidą. Kad nematyti to, Kupriukas nušliuožė šalin ir užsidengė akis. Lyk kad sužeistas žvėris, vaitodamas jis pasislėpė pavėsyje.

Tuo pačiu metu Karalaitė inėjo kambarin drauge su savo palydovais ir, kuomet jie pamatė, kad mažasis Kupriukas guli ant grindų ir spardos nervingai, keistais gestais — jie ėmė linksmi juokties ir, sustoję ratu, žiurėjo jin.

— Juokingi buvo jo šokiai, — pratarė Karalaitė, — bet jo žaidimas dar juomarionetkomis, tiktai, žinoma, ne toks naturalis, — ir ji ėmė ploti rankomis, mojuodama dideliu vėsuvu.

Bet Kupriukas nepakėlė akių, ir jo kukčiojimai darės vis tylesni; staiga jis kaž-kaip keistai atsiduso ir sugriebė ranka už šono. Paskui jis vėl nusviro ir jau nesijudino daugiau.

— Nepaprasta, — tarė Karalaitė, kiek patylėjus, — bet dabar tu turi pašokti del manęs.

— Tiesa, — sušuko visi vaikai, — kelkis ir šok; juk tu toks-pat štukorius, kaip ir Berberijos bezdžionės, tiktai tu juokingesnis už jas!

Bet mažasai Kupriukas neatsiliepė.

Tuomet Karalaitė, treptelėjus koja, pašaukė dėdę, kurs vaikštinėjo terasa su Kamergeru, beskaitančiu ką-tik gautas telegramas iš Meksikos, kame nesenai įvesdinta buvo Šventoji Inkvizicija.

— Mano juokingasai Kupriukas neklauso! — sušuko ji. — Susimildami pažadinkite jį ir liepkite jam šokti.

Valstijos vyrai dirstelėjo vienas antran ir pamažu prisiartino prie vaikų. Don Pedro pasilenkė ir lengvai sudavė Kupriuko skruostan savo išsiuvinėta pirštine.

— Reikia šokti, mažoji šlykštyne; reikia šokti. Ispanijos bei Indijos Karalaitė geidžia, kad ją linksmintų.

Bet mažasai Kupriukas vis-gi nesijudino.

— Reikės ekzekutorių pašaukti, — ne-

patenkintai pratarė Don Pedro ir sugrižo terason. Kamergeras gi rimtu veidu pasilenkė ir prispaudė ranką prie Kupriuko širdies. Keliomis sekundomis vėliau jis truktelėjo pečiais, išsitiesė ir, žemai nusi- lenkdamas, tarė Karalaitėn:

— Mi bella Princessa, jusų juokinga- sai Kupriukas niekuomet daugiau nešoks. Labai gaila, nes jo šlykštumas gal būtų stengęs net Karalių prajuokinti.

— Bet kodėl jis daugiau nešoks? — juokdamos klausė Karalaitė.

— Nes jo širdis plyšo, — atsakė Ka- mergeras.

Karalaitė susiraukė, o jos lipšnios, lyg kad Rožės lapeliai, lupos susiklojo pa- sityčiojimo nusišypsojiman.

— Tegul visi, ateina su manim žaisti, buna be širdies! — sušuko ji ir išbėgo sod- nan.

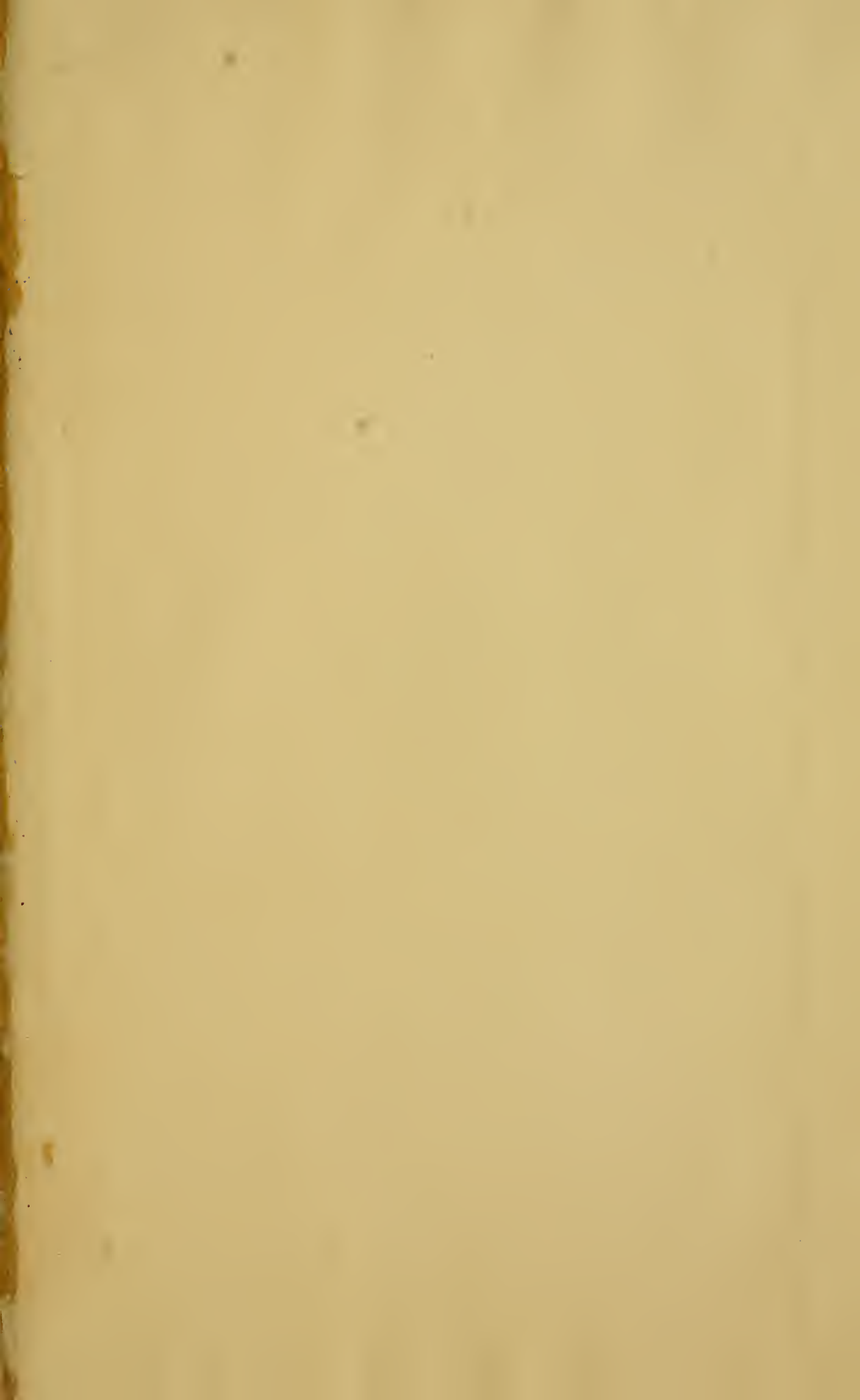
Iš kur atsiranda nusidėjėliai?	10
Įtekmė socijališkų sanlygų ant visų kultūros šakų	15
Įtekmė Jantų ant žmogaus gyvenimo	10
Juozas Arch. Sodietis-deputatas Anglijoje	10
Jonas Krikštytojas (5-kių veiksų tragedija su prologu)	30
Joninės. Keturių veiksų drama	45
Jaunieji Skrauja!... Medžioklės piešinys	\$1.00
Kabalas	10
Kėkštų Simas. (Apysaka iš ukininkų gyvenimo)	10
Kainas. (Misterija. Trijuose aktuose)	25
Kaip Sicilijos kaimiečiai kovojo už savo tiesas	10
Kur mūsų išganymas?	25
Kunigija ir svietiška valdžia	15
Keletas minčių apie mirties bausmę	10
Kaip valstiečiai kovojo už žemę ir laisvę	15
Kaip apsvesti ir laimingai gyventi	15
Kaip darbo žmonėms išsiliuosuoti	10
Keletas žodžių apie lietuvius ir naudingi pamokiniai ..	15
Kningelė del lietuviškų kareivių Amerikoje	10
Kuprelis. (Apysaka)	75
Kun. Vienožinskio Dainos	15
Laimą ir planetos	25
Lietuvos Istorija. Sim. Daukanto Kninga I	\$1.50
Ta pati apdaryta	\$2.00
Lietuvos Istorija. Sim. Daukanto Kninga II	\$1.50
Ta pati apdaryta	\$2.00
Abi drutai apdarytos į vieną tomą	\$4.00
Lietuvių tauta. Tomas I	\$1.50
Ta pati apdaryta	\$2.00
Lietuvių tauta. Tomas II	\$1.75
Ta pati apdaryta	\$2.25
Abu tomai apdaryti į vieną	\$4.25
Mythai, pasakos ir legendos žemaičių	50
Mūsų Dieles. (Per ką Lietuva kenčia)	10
Mokslinčius Tvardauskas	50
Miškas vis markiau degė	15
Našlaitė (Apysaka eilėmis)	10
Pasikalbėjimas apie dangų ir žemę	25
Parsidavimas ir pelnas	10
Paveikslai (Dvi apysakos)	15
Palemonas ir Giržduta. (Apsakos eilėmis)	20

Puota — Nuskintas žiedas. (Dvi apysakos)	10
Pagieža — Jurgis Durnelis. (Dvi apysakos)	25
Pirmoje Gegužės Sapnas	15
Pradinis Mokslas angliškos kalbos (160 pusl.)	20
Ponas Bartkus. (Eilės)	10
Pažvelgus atgal. (Socialogiškas Romanas)	\$1.00
Palocius ežero dugnuose. (Trijų veiksmų drama)	15
Pamokinanti aprašysmai iš gyvenimo žmonių	20
Praktiškas vadovas angliškos kalbos	25
Rytojun Bežiurint	50
Sausio Devinta	15
Švedų liaudies švietimas	25
Senkaus Jurgis. (Apysaka eilėmis)	15
Tamsybės guolys	10
Užsistanavik ant to gerai	15
Velnio Historija.....	20
Vargdieniai. (Apysaka iš baudžiatvės laikų)	50
Vilius Tell. (Drama 5-se aktuose)	30
Valkata. (Apysakėlė)	10
Vilkų lizdas. (Apysaka iš Kryžiuočių laikų)	35
Visuotinoji Historija (satyroje)	60
Vytauto prisieka. (Paveikslas, didumas 27½ × 21½) ...	30
„Vienybės Lietuvinkų“ 25 metų sukaktuvių jubilė- jinė kningelė, su 57 paveikslais	50
Žemių dulkės. (Labai akyva apysaka)	50
Ženybos Paikių Miko	10
Žemės Giesmė. (Apysaka). Pirmoji dalis	\$1.00
Žemės Giesmė (Apysaka). Antroji dalis	50
Žmogus. (J. Akuratero apysaka)	15

ADRESUOK:

J. J. Pauksztis & Co.

120-124 Grand Street,
Brooklyn, N. Y.

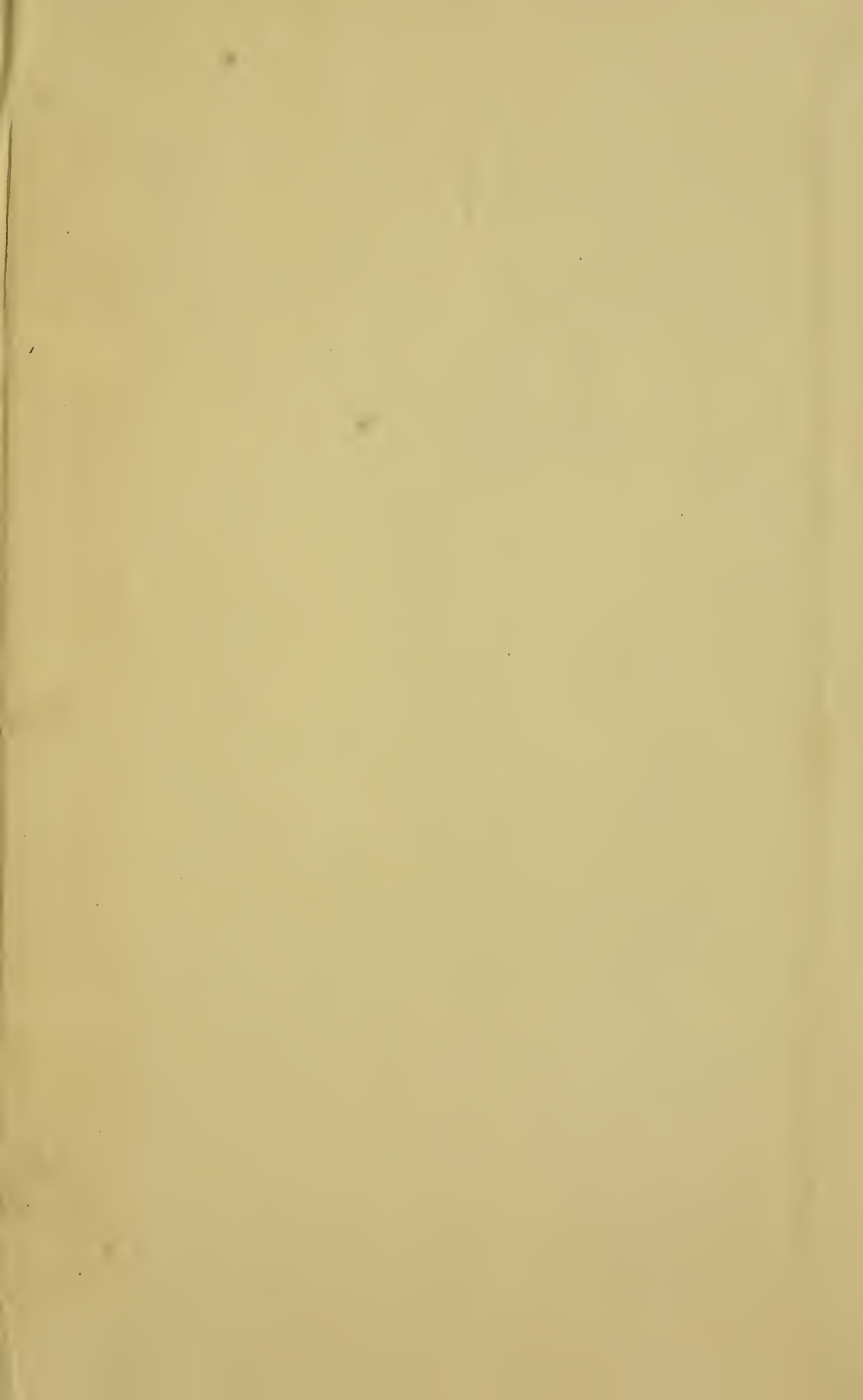

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: May 2009

PreservationTechnologies

A WORLD LEADER IN COLLECTIONS PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 547 641 0